

Fødevarestyrelsen

Vejledning om økologiske fødevarer m.v.

Februar 2017

1. Indledning	7
1.1 Myndigheder, der administrerer økologireglerne	9
2. Anvendelsesområde.....	10
2.1 Vand, salt m.v. samt produkter fra jagt og fiskeri.....	11
3. Mærkning, sammensætning og forarbejdning	12
3.1 Betegnelser, der er forbeholdt økologiske fødevarer	12
3.2 De tre mærkningskategorier.....	13
3.2.1 Betingelser for at en fødevarer må mærkes ”økologisk” i varebetegnelsen.....	13
3.2.2. Betingelser for at en fødevarer må mærkes med henvisninger til økologi i ingredienslisten	15
3.2.3 Betingelser for at henviser til indhold af økologiske ingredienser i samme synsfelt som varebetegnelsen.....	16
3.2.4 Særligt vedr. vin.....	17
3.3 Tilsætningsstoffer, hjælpestoffer og andre særligt tilladte stoffer	18
3.3.1 Nitrit og nitrat.....	20
3.4 Tilladte ikke-økologiske landbrugsingredienser.....	20
3.4.1 Nationale tilladelser til anvendelse af ikke-økologiske landbrugsingredienser.....	21
3.5 Særligt vedr. gær.....	22
3.6 GMO og bestråling.....	23
3.7 Mærkning med kodenumber for kontrolinstans.....	24
3.7.1 De danske kontrolkodenumber DK-ØKO-100 og DK-ØKO-050	25
3.7.1.1 Overgangsordning for de tidligere kontrolkodenumber DK-ØKO-200 og DK-ØKO-300.....	25
3.7.2 Mærkning med kontrolkodenumber ved import og eksport	25
3.7.3 Mærkning med kontrolkodenumber i detailvirksomheder	26
3.8 Ø-mærket	26
3.8.1 Anvendelse af Ø’et uden teksten ”statskontrolleret økologisk”	28
3.8.1.1 Anvendelse af markedsførings-Ø’et i forbindelse med en virksomheds navn	29

3.8.2 Anden anvendelse af Ø-mærket	29
3.9 EU-logoet	30
3.9.1 Mærkning med EU-logo ved import og eksport	31
3.9.2 Retningslinjer for gengivelse af EU-logoet	31
3.9.3 Overgangsordning for udfasning af ”det gamle” EU-logo	32
3.9.4 Mærkning med geografisk oprindelse ved brug af EU-logoet.....	32
3.10 Andre økologimærker	33
3.11 Anprisninger.....	34
3.11.1 Anprisningen ”ikke tilsat nitrit”	35
4. <i>Transport til slagtning og slagtning</i>	36
5. <i>Import og eksport</i>	38
6. <i>Kontrol</i>	41
6.1 Den danske økologikontrol på fødevarer virksomheder	41
6.1.1 De grundlæggende kontrolprincipper	42
6.1.2 Økologisk krydskontrol.....	43
6.2 Anmeldelse.....	43
6.2.1 Anmeldelse af tilberedning	45
6.2.1.1 Undtagelser i detaileddet fra kravet om anmeldelse af tilberedning.....	46
6.2.2 Anmeldelse af import.....	47
6.2.3 Anmeldelse af markedsføring eller opbevaring en gros	48
6.2.3.1 Undtagelse fra kravet om anmeldelse af markedsføring eller opbevaring en gros	48
6.2.4 Anmeldelse af afdelinger, lønarbejds virksomheder m.v.	49
6.2.5 Anmeldelse af aktiviteter i tilknytning til primærproduktion	49
6.2.6 Anmeldelse af storkøkkener.....	50
6.2.7 Anmeldelse af virksomheder med mange ensartede afdelinger fordelt over hele landet .	51
6.3 Økologirapport.....	51
6.3.1 Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter.....	53

6.3.2 Modtagekontrol	53
6.3.2.1 Modtagekontrol ved import	54
6.3.3 Foranstaltninger ved slagtning	55
6.3.4 Foranstaltninger ved opbevaring af råvarer	55
6.3.5 Adskillelse ved tilberedning	55
6.3.5.1 Adskillelse ved detailsalg i forbindelse med tilberedning	56
6.3.6 Kontrol af forarbejdning, recepter og mærkning	57
6.3.7 Foranstaltninger ved opbevaring af færdigvarer	57
6.3.8 Foranstaltninger ved transport til og fra virksomheden	57
6.3.8.1 Undtagelser fra kravet om transport i lukket emballage	59
6.3.8.2 Særlig undtagelse i forbindelse med opbevaring under transport/distribution	59
6.3.8.3 Transport af dyr	59
6.3.9 Dokumentation vedr. fødevarer m.v., der modtages af virksomheden	60
6.3.9.1 Dokumentation for økologisk oprindelse	60
6.3.9.1.1 Dokumentation vedr. partiet	61
<i>Dokumentation vedr. partiet ved køb fra detailbutikker eller engrossupermarkeder .....</i>	62
<i>Leverancer fra primærbedrifter, hvor modtageren fastlægger mængden .....</i>	63
6.3.9.1.2 Dokumentation vedr. leverandøren	63
<i>Udstedelse af leverandørdokumentation i Danmark .....</i>	64
<i>Godkendte økologikontrolinstanser i EU .....</i>	65
<i>Undtagelse fra kravet om dokumentation vedr. leverandøren .....</i>	65
6.3.9.1.3 Dokumentation ved import fra tredjelande	65
6.3.9.2 Øvrig dokumentation vedr. råvarer, tilsætningsstoffer og hjælpestoffer	66
6.3.10 Dokumentation vedr. fødevarer, der forlader virksomheden	67
6.3.10.1 Dokumentation vedr. detailsalg	68
6.3.11 Regnskab	68

<i>Særligt for "100 %-økologivirksomheder"</i>	69
<i>Særligt for detailvirksomheder</i>	69
<i>Særligt for virksomheder, der ikke tilbereder</i>	69
6.3.11.1 Overordnede krav	70
6.3.11.2 Balanceopgørelser	70
<i>Råvarebalance</i>	71
<i>Færdigvarebalance</i>	71
6.3.11.2.1 <i>Fastlæggelse af opgørelsesperioden</i>	71
6.3.11.3 Nødvendige data til balanceopgørelser	72
6.3.11.3.1 <i>Lagerbeholdning primo/ultimo og lageropgørelser</i>	72
6.3.11.3.2 <i>Ind- og udgående fødevarer</i>	73
<i>Indgående råvarer</i>	74
<i>Udgående råvarer</i>	74
<i>Indgående færdigvarer</i>	75
<i>Udgående færdigvarer</i>	75
6.3.11.3.3 <i>Vurdering af difference</i>	76
6.3.11.4 Løbende balanceopgørelser eller på anmodning.....	76
6.3.11.5 Produktionsregistreringer.....	77
6.3.11.6 Vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer	78
6.3.12 Læsning af regnskabskravene i økologibekendtgørelsens bilag 2, når der ikke foretages tilberedning af økologiske fødevarer	79
6.3.13 Regnskabskrav ved opbevaring og markedsføring en gros af (ikke-færdigpakkede) fødevarer	79
6.3.14 Regnskabskrav ved opbevaring en gros af færdigpakkede fødevarer.....	80
6.3.15 Regnskabskrav ved opbevaring en gros i forbindelse med transport.....	80
6.3.16 Markedsføring en gros uden opbevaring eller håndtering	81
6.3.17 Virksomheder, der får udført lønarbejde (lønarbejdsgivere)	81

6.3.18	Hvad skal med i økologirapporten om regnskab?.....	81
6.3.19	Generel erklæring – bl.a. om opfølgning ved ”mistanke” om overtrædelser	82
6.4	Revision af økologirapporten.....	83
6.5	Ændringer eller ophør af anmeldte aktiviteter	83
6.6	Kontrolkrav til detailvirksomheder, der ikke skal anmeldes i henhold til økologireglerne.....	84
7.	<i>Overgangsbestemmelser</i>	86
8.	<i>Denne vejledning revideres løbende</i>	87
	<i>Bilag 1 (ANNULLERET)</i>	88
	<i>Bilag 2</i>	89

1. Indledning

Denne vejledning om økologiske fødevarer er først og fremmest rettet mod virksomheder, der markedsfører økologiske fødevarer samt Fødevarestyrelsens kontrolenheder.

Den grundlæggende lovgivning om økologiske fødevarer findes i

- *Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 af 28. juni 2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 2092/91 samt*
- *Kommissionens forordning (EF) nr. 889/2008 af 5. september 2008 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter, for så vidt angår økologisk produktion, mærkning og kontrol.*

Man skal være opmærksom på, at der løbende udstedes ændringer til ovennævnte forordninger, lige som forordningerne kan suppleres af øvrige EU-forordninger, hvori visse detailbestemmelser er fastlagt. Et eksempel på sidstnævnte er *Kommissionens forordning (EF) Nr. 1235/2008 af 8. december 2008 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 for så vidt angår ordninger for import af økologiske produkter fra tredjelande.*

De nævnte økologiforordninger forudsætter, at der udarbejdes nationale regler på visse områder. Særligt gælder dette gennemførelsen af en national økologikontrolordning. Fødevarestyrelsen har derfor udstedt *Bekendtgørelse nr. 1404 af 3. december 2015 om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v.*

Udover økologireglerne skal økologiske fødevarer altid overholde den almindelige fødevarerlovgivning om mærkning, forarbejdning m.v., ligesom økologiske virksomheder skal overholde den almindelige fødevarerlovgivning om autorisation, indretning, hygiejne m.v.¹. Med andre ord *supplerer* økologireglerne den almindelige fødevarerlovgivning, men *ændrer ikke* ved den.

Fødevarestyrelsen udsender nyhedsmails om økologi, som bl.a. omhandler ændringer af reglerne om økologiske fødevarer. Det anbefales, at du abonnerer på disse nyhedsmails ved at tilmelde dig på [denne side](#).

Følgende forkortelser og udtryk er anvendt i vejledningen:

Økologiforordningen: Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 af 28. juni 2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 2092/91

Økologi-gennemførelsesforordningen: Kommissionens forordning (EF) nr. 889/2008 af 5. september 2008 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter, for så vidt angår økologisk produktion, mærkning og kontrol

---

¹ Jf. Økologiforordningen, Artikel 1, stk. 4

Økologiforordningerne: Økologiforordningen og Økologi-gennemførelsesforordningen samt forordninger, der supplerer disse.

Importforordningen: Kommissionens forordning (EF) Nr. 1235/2008 af 8. december 2008 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 for så vidt angår ordninger for import af økologiske produkter fra tredjelande

Økologiloven: Bekendtgørelse nr. 1657 af 14. december 2015 af Økologiloven

Økologibekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1404 af 3. december 2015 om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens (tidligere NaturErhvervstyrelsen) **økologibekendtgørelse:** Bekendtgørelse nr. 306 af 29. marts 2016 om økologisk jordbrugsproduktion

Fødevarereloven: Bekendtgørelse nr. 43 af 12. januar 2016 af lov om fødevarer

Fødevarerforordningen: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarer sikkerhed

Mærkningsforordningen: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) Nr. 1169/2011 af 25. oktober 2011 om fødevarer information til forbrugerne etc.

Autorisationsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1647 af 15/12/2016 om autorisation og registrering af fødevarer virksomheder m.v

Økologiske fødevarer: Fødevarer, der enten markedsføres eller ønskes markedsført som økologiske (dvs. frembragt ved økologisk jordbrugsproduktion). Når der tales om økologiske fødevarer i forbindelse med kontrol, omfattes også fødevarer, der markedsføres med henvisninger til, at visse af ingredienserne er økologiske, jf. de foreskrevne muligheder herfor.

Økologisk status: Henvisning til økologisk produktion i overensstemmelse med økologiforordningens artikel 23, stk. 4, jf. afsnit 3.2 i denne vejledning om mærkningskategorierne.

Tilberedning: Aktiviteter i forbindelse med konservering og/eller forarbejdning af økologiske produkter, herunder slagtning og opskæring for animalske produkters vedkommende, samt emballering og/eller ændringer i mærkningen vedrørende den økologiske produktionsmetode.

Petfood: Foder med animalsk indhold, som er beregnet til selskabsdyr – dvs. petfood, som er omfattet af økologibekendtgørelsens anvendelsesområde.

Fødevarer af landbrugsoprindelse/landbrugsingredienser: Fødevarer af animalsk eller vegetabilsk oprindelse, dvs. produkter stammende fra jordbrugsproduktion og akvakultur, men også produkter stammende fra indsamling/jagt/fiskeri af vildtvoksende/-levende arter. Herudover skal gær og gærprodukter, som indgår som ingredienser i andre fødevarer, fra 1. januar 2014 medregnes som ingredienser af landbrugsoprindelse, når andelen af ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse skal fastslås (jf. afsnit 3.5).

1.1 Myndigheder, der administrerer økologireglerne

Fødevarestyrelsen administrerer og kontrollerer overholdelse af reglerne om økologiske fødevarer samt foder med animalsk indhold, som er beregnet til selskabsdyr. Herudover administrerer og kontrollerer Fødevarestyrelsen reglerne om økologisk storkøkkendrift, økologisk akvakultur af fisk, tang m.v. samt økologisk høst af vildtvoksende tang; sidstnævnte regler omhandles dog ikke i denne vejledning.

Se flere oplysninger på fvst.dk.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (tidligere NaturErhvervstyrelsen) står for administration af og kontrol efter reglerne, der gælder for økologiske jordbrugsbedrifter og disses forsyningsvirksomheder, såsom foderstof- og såsædsvirksomheder, samt virksomheder, der producerer og markedsfører foder til økologiske akvakulturbrug.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen administrerer herudover støtteordninger til fremme af økologisk produktion og er sekretariat for det Økologiske Fødevareråd.

Se flere oplysninger på lfst.dk.

2. Anvendelsesområde

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 1
- Økologibekendtgørelsen: § 1

Denne vejledning omhandler reglerne om håndtering/markedsføring og kontrol af økologiske fødevarer og foder med animalsk indhold beregnet til hunde, katte og andre selskabsdyr (petfood).

Vejledningen omhandler *ikke* reglerne om økologisk primærproduktion, herunder økologisk akvakulturbrug og indsamling af fritvoksende tang, og bestemmelserne i den danske bekendtgørelse om økologisk storkøkkendrift. Afgrænsningen af anvendelsesområdet for Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse, og dermed også denne vejledning, over til anvendelsesområdet for Landbrugs- og Fiskeristyrelsens økologibekendtgørelse, er nærmere beskrevet i afsnit 6.2.5. Herudover kan nævnes, at dyr, der er leveret til slagtning, i henhold til Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse betragtes som fødevarer. Det betyder, at fra det tidspunkt, hvor dyrene bliver pålæst transportvognen på primærbedriften, er de omfattet af Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse. Dvs. når der i denne vejledning er angivet fødevarer, skal der, når det er relevant, også forstås dyr leveret til slagtning. Dette gælder eksempelvis, når der omhandles regnskabs- og dokumentkrav.

Virksomheder med spireproduktion til konsum betragtes i denne vejledning som fødevarer – dvs. de skal, som øvrige fødevarer, økologikontrolleres af Fødevarestyrelsen og overholde kravene beskrevet i denne vejledning. Planteprodukter, der høstes på kimbladsstadiet (salat, rødbede, karse m.fl.) betragtes som primærproduktion, og skal derfor kontrolleres af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen i henhold til denne styrelses økologibekendtgørelse.

Økologiforordningens anvendelsesområde er fastlagt i forordningens artikel 1. De fødevarer, der er omfattet, er uforarbejdede og forarbejdede landbrugsprodukter samt gær til konsum. Det betyder, at alle forarbejdede fødevarer (herunder f.eks. også kosttilskud og tilsætningsstoffer, men f.eks. ikke naturlægemidler eller hjælpestoffer), der er fremstillet af eller indeholder landbrugsprodukter, er omfattet af anvendelsesområdet. Dette betyder dog ikke, at alle ovennævnte typer af forarbejdede fødevarer vil kunne fremstilles som økologiske. Eksempelvis vil tilsætningsstoffer, der ikke er tilladt anvendt i økologiske fødevarer, heller ikke kunne markedsføres som økologiske tilsætningsstoffer, uanset om de er af landbrugsoprindelse.

Økologiske fødevarer, der indeholder produkter fra akvakultur samt høstet fritvoksende tang, skal overholde de samme bestemmelser som gælder for øvrige økologiske fødevarer. Virksomheder, der markedsfører, opbevarer, importerer eller tilbereder (herunder slagter) økologiske akvakulturprodukter eller økologisk tang, skal endvidere overholde de samme regler, som øvrige økologikontrollerede fødevarer.

Økologiforordningens anvendelsesområde omfatter også foder. Dog er forarbejdning og mærkning af petfood endnu ikke fuldt ud EU-reguleret. Der er derfor i den danske økologibekendtgørelse fastlagt, at fremstilling og mærkning af økologisk petfood skal følge de EU-regler, der gælder for økologiske fødevarer – med undtagelse af bestemmelser om tilladte ikke-økologiske ingredienser samt hjælpestoffer, hvor *økologibekendtgørelsens* lister skal følges.

Da bestemmelserne for fødevarer og petfood med få undtagelser er identiske, vil der for læsbarhedens skyld kun blive refereret til fødevarer - og det vil være underforstået, at der herved også refereres til petfood. Der vil kun blive refereret specifikt til petfood, når der omhandles særlige bestemmelser om dette.

Økologiforordningen gælder for alle erhvervsdrivende, der markedsfører eller håndterer økologiske fødevarer. Storkøkkendrift er specifikt undtaget fra økologiforordningens anvendelsesområde, og der henvises til, at der kan anvendes nationale regler. Danske regler for økologisk storkøkkendrift er derfor fastlagt i den danske bekendtgørelse nr. 420 af 24. april 2013 om økologisk storkøkkendrift. Reglerne er beskrevet i *Vejledning om økologisk storkøkkendrift* af marts 2014, og omfatter også bestemmelserne om de økologiske spsemærker i guld, sølv og bronze.

2.1 Vand, salt m.v. samt produkter fra jagt og fiskeri

Fødevarer, der ikke er landbrugsprodukter, kan ikke markedsføres som økologiske². Dette gælder f.eks. vand og salt. Betegnelser, som f.eks. ”økologisk vand” eller ”økologisk salt”, ville give forbrugerne det indtryk, at varerne var omfattet af og i overensstemmelse med økologireglerne, og dette ville være vildledende.

Med hensyn til produkter, der stammer fra jagt og fiskeri efter vildtlevende arter, slås det specifikt fast i økologiforordningen, at disse ikke kan betragtes som økologiske.

---

² Herunder angivelser, som refererer til økologisk produktion, jf. økologiforordningens artikel 23, stk. 1 og 2, jf. samme forordnings bilag.

3. Mærkning, sammensætning og forarbejdning

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 6, 9, 10, 19-21, 23-25 samt bilaget
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 26-29, 57 og 58 samt bilagene VIII, IX og XI
- Økologibekendtgørelsen: §§ 20 og 21 samt bilag 3

Økologiforordningerne regulerer hvilke betegnelser, der er forbeholdt økologiske fødevarer, og fastlægger krav til mærkning, sammensætning og forarbejdning af økologiske fødevarer.

Bestemmelser om brug af Ø-mærket er fastlagt i økologibekendtgørelsen.

Overgangsbestemmelser i forbindelse med ikrafttræden af den gældende økologiforordning, og som betyder, at der stadig *kan* forekomme produkter med lang holdbarhed på markedet, som er mærket i overensstemmelse med de tidligere bestemmelser, er gengivet i afsnit 7.

3.1 Betegnelser, der er forbeholdt økologiske fødevarer

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 23 samt bilaget

Fødevarer, der markedsføres med betegnelser, der kan give indtryk af, at fødevarerne eller deres ingredienser er økologiske, skal overholde kravene i økologireglerne. Eksempelvis kan nævnes betegnelserne ”biodynamisk” eller ”Demeter” samt de økologi-betegnelser, der anvendes i de øvrige EU-lande, og forkortelser heraf. Til de to sidstnævnte kategorier hører f.eks. betegnelserne ”biologisk”, ”organic”, ”bio” og ”eco”, hvilket betyder, at ikke-økologiske fødevarer ikke må markedsføres i Danmark med disse betegnelser, selvom man i Danmark normalt anvender betegnelsen ”økologisk”. At økologilovgivningen skal overholdes gælder også, når betegnelserne indgår i registrerede varemærker³.

Ovennævnte betegnelser må dog anvendes på ikke-økologiske fødevarer, hvis de ”helt klart ikke har nogen forbindelse med” den økologiske produktionsmetode. Ordet ”biologisk” vil eksempelvis kunne indgå i en beskrivelse af, at et produkt er produceret ved brug af *biologisk bekæmpelse* (almindeligt anvendt dansk udtryk for brug af aktiv opformering eller udsætning af nytteorganismer ved bekæmpelse af skadevoldere).

De nævnte betegnelser må, når der ses bort fra ovennævnte anvendelse, aldrig anvendes for produkter, som i henhold til øvrige EU-regler skal mærkes med, at de indeholder, består af eller er fremstillet ved hjælp af genetisk modificerede organismer.

³ Jf. overgangsordningen indsat i den tidligere økologiforordning, nr. 2092/91 af 24. juni 1991 artikel 5, stk. 3a, ved [Rådets forordning \(EF\) nr. 1804/1999 af 19. juli 1999](#).

3.2 De tre mærkningskategorier

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 19, stk. 2, litra d, samt artikel 23

Ifølge økologiforordningen må fødevarer kun markedsføres ved brug af betegnelsen økologisk, eller en af de andre forbeholdte økologi-betegnelser, på følgende 3 måder:

1. Henvisning til økologi i varebetegnelsen

F.eks.: ”Økologiske porrer” eller ”Økologisk rugbrød”.

Kravet hertil er, at der enten er tale om uforarbejdede økologiske fødevarer, eller forarbejdede fødevarer, der minimum indeholder 95 % økologiske landbrugsingredienser (beregnet på baggrund af den samlede mængde landbrugsingredienser). Se de nærmere krav til de forarbejdede fødevarer i afsnit 3.2.1.

2. Henvisning til økologi i ingredienslisten

F.eks.: ”Jagtbrød”. Ingredienser: rugmel (økologisk), hvedemel, vand og gær.

Der er ingen krav til, hvor stor en andel de økologiske ingredienser skal udgøre af fødevaren. Se øvrige krav i afsnit 3.2.2.

3. Henvisning til indhold af økologiske ingredienser i samme synsfelt som varebetegnelsen – kun hvis hovedingrediensen er et jagt- eller fiskeriprodukt

F.eks.: Tun - i økologisk olivenolie

Produktet skal foruden jagt- eller fiskeriproduktet, som skal være hovedingrediensen, indeholde landbrugsingredienser, der alle skal være økologiske. Se de nærmere krav i afsnit 3.2.3.

For ovennævnte mærkningskategorier gælder, at en økologisk ingrediens ikke må være til stede sammen med samme ingrediens på ikke-økologisk form.

For alle mærkningskategorier gælder endvidere, at mærkningen (og de tilknyttede anmeldelsespligtige aktiviteter) skal anmeldes og omfattes af økologikontrol, jf. afsnit 6.

3.2.1 Betingelser for at en fødevare må mærkes ”økologisk” i varebetegnelsen

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 19, 23, stk. 4, særligt litra a, samt 27, stk. 2.
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 27-29 samt bilagene VIII, IX og XI

En grundlæggende forudsætning for, at en fødevare må mærkes som økologisk i varebetegnelsen, er, at den er af landbrugsoprindelse eller hovedsagelig består af ingredienser af landbrugsoprindelse.

Ved afgørelsen af, om en fødevarer *hovedsagelig* består af ingredienser af landbrugsoprindelse skal man se bort fra vand og kogesalt. Af de resterende ingredienser skal over halvdelen være af landbrugsoprindelse. Dvs. at urtesalt og øl eksempelvis godt vil kunne opfylde dette grundvilkår for at kunne mærkes som økologisk.

Derudover skal fødevarer eller dens ingredienser af landbrugsoprindelse naturligvis være økologiske, dvs. stamme fra en kontrolleret økologisk produktionsenhed, fx en landbrugsbedrift. Der kan dog anvendes visse særligt tilladte ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse, som dog højst må udgøre 5 vægtprocent af alle produktets ingredienser af landbrugsoprindelse. Se afsnit 3.4.

Økologiske fødevarer må udover ovennævnte økologiske og ikke-økologiske ingredienser *kun* indeholde tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer, smagsstoffer, vand, salt, produkter af mikroorganismer og enzymer, mineraler, sporstoffer, vitaminer samt aminosyrer og andre mikronæringsstoffer i fødevarer til særlige ernæringsmæssige formål, som specifikt er tilladt i henhold til økologi-gennemførelsesforordningen. Se afsnit 3.3.

Ifølge økologi-gennemførelsesforordningens artikel 27, stk. 2, skal en række ingredienser ikke tælles med som landbrugsingredienser ved beregningen af, om de økologiske landbrugsingredienser udgør mindst 95 % af fødevarerens samlede mængde landbrugsingredienser. Foruden vand og salt er der tale om naturlige aromastoffer/-præparater, produkter af mikroorganismer og enzymer, mineraler, sporstoffer, vitaminer samt aminosyrer og andre mikronæringsstoffer i fødevarer til særlige ernæringsmæssige formål. Hertil kommer de tilsætningsstoffer, som i økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII, del A, ikke er markeret med en asterisk (*) i kolonnen med tilsætningsstoffets kodenummer.

Dette medfører, at eksempelvis dansk vand, der alene er tilsat et naturligt aromastof, ikke må markedsføres som økologisk, idet produktet ikke opfylder kravet om, at det skal indeholde minimum 95 % økologiske *landbrugsingredienser*.

Med hensyn til hvilke forarbejdningsmetoder, der er tilladt ved fremstillingen af økologiske fødevarer, er dette reguleret ved, at der er udarbejdet en liste over hvilke stoffer og produkter, der må anvendes til hjælp under forarbejdningen. Listen findes i økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII, del B⁴.

Der er forbud mod brug af genetisk modificerede organismer og produkter fremstillet af eller ved hjælp af sådanne organismer. Anvendelse af bestråling er ligeledes forbudt. Se mere i afsnit 3.6.

Når der ses bort fra vin (jf. afsnit 3.2.4) er brugen af rent fysiske forarbejdningsmetoder derimod ikke reguleret, og det betyder, at eksempelvis homogenisering er tilladt. For fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen, er der i øvrigt krav om, at der - hvis der er tale om en sammensat fødevarer - i ingredienslisten skal angives hvilke ingredienser, der er økologiske. Dette kan f.eks. opfyldes ved at angive en * ud for hver økologisk ingrediens, når der i umiddelbar nærhed er anført, at * = økologisk. Kravet om angivelse af de økologiske ingredienser i en ingrediensliste gælder alle typer af fødevarer, dvs. også f.eks. alkoholiske drikkevarer, som måtte være fritaget fra kravet om

---

⁴ For petfood er der endnu ikke indarbejdet en sådan liste i EU-regi, og derfor gælder i stedet listen fastlagt i økologibekendtgørelsens bilag 1, Del B.

ingrediensliste efter de generelle mærkningsregler.

Herudover skal fødevarerne mærkes med et kodenummer for kontrolinstansen (se afsnit 3.7), EU-logoet (se afsnit 3.9) samt geografisk oprindelse (se afsnit 3.9.4), hvis de færdigpakkes i EU. Ø-mærket med teksten *statskontrolleret økologisk* kan desuden påsættes, når dette sker på en dansk økologikontrolleret virksomhed, men Ø-mærkningen er ikke obligatorisk, jf. afsnit 3.8.

3.2.2. Betingelser for at en fødevarer må mærkes med henvisninger til økologi i ingredienslisten

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 23, stk. 4, særligt litra b
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 27-29 samt bilagene VIII, IX og XI

Fødevarer, der indeholder én eller flere økologiske ingredienser, men som ikke overholder kravene til at kunne mærkes som ”økologiske” i varebetegnelsen, kan under visse betingelser mærkes i ingredienslisten (og kun her) med oplysning om hvilke af ingredienserne, der er økologiske.

Lige som for fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen, er det en betingelse, at fødevarerne hovedsagelig består af ingredienser af landbrugsoprindelse, se afsnit 3.2.1.

Herudover må tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer, smagsstoffer, vand, salt, produkter af mikroorganismer og enzymer, mineraler, sporstoffer, vitaminer samt aminosyrer og andre mikronæringsstoffer i fødevarer til særlige ernæringsmæssige formål anvendes, men kun hvis de specifikt er tilladt i henhold til økologi-gennemførelsesforordningen. Se afsnit 3.3.

Med hensyn til hvilke forarbejdningsmetoder, der er tilladt ved fremstillingen af økologiske fødevarer, er dette reguleret ved, at der er udarbejdet en liste over hvilke stoffer og produkter, der må anvendes til hjælp under forarbejdningen. Listen findes i økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII, del B⁵.

Der er *ingen* krav til, at produktets ikke-økologiske landbrugsingredienser skal være tilladt i henhold til økologi-gennemførelsesforordningen, eller at de højst må udgøre en vis andel af produktet.

Som for fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen, er der forbud mod brug af genetisk modificerede organismer og produkter fremstillet af eller ved hjælp af sådanne organismer samt bestråling (se afsnit 3.6).

Oplysningen i ingredienslisten om, hvilke ingredienser der er økologiske, skal suppleres med en angivelse af de økologiske ingrediensers samlede procentandel beregnet ud fra den samlede mængde af ingredienser af landbrugsoprindelse. De nævnte oplysninger/angivelser skal fremstå i samme farve og størrelse og med samme skrifttype som de andre angivelser på ingredienslisten.

---

⁵ For petfood er der endnu ikke indarbejdet en sådan liste i EU-regi, og derfor gælder i stedet listen fastlagt i økologibekendtgørelsens bilag 1, Del B.

Ingredienslisten kan f.eks. udformes på følgende måde:

Ingredienser: Hvedemel (økologisk), rugmel (økologisk), rugkerner, vand, gær. De økologiske ingredienser udgør 80 % af landbrugsingredienserne.

Herudover skal fødevarerne mærkes med et kodenummer for kontrolinstansen, se afsnit 3.7. Da kodenummeret, DK-ØKO-100, indeholder en reference til økologisk jordbrug, må det imidlertid ikke fremhæves, da dette vil kunne give anledning til vildledning.

Fødevarerne må i øvrigt ikke mærkes med hverken EU-logoet eller Ø-mærket.

Foruden ovennævnte mærkning i ingredienslisten, som er det eneste sted på selve fødevareren, hvor der må henvises til at ingredienserne er økologiske, kan ingredienserne endvidere anprises som økologiske på fx hjemmesider, så længe anprisningen ikke er egnet til at vildlede. Det betyder bl.a., at de pågældende produkter, som anprisningen refererer til, skal overholde økologiforordningens bestemmelser om mærkning og sammensætning og være fremstillet og markedsført under økologikontrolordningen.

Fødevarestyrelsen har vurderet, at f.eks. følgende præsentation på en hjemmeside kan være ok:

Blåbærmarmelade. Blåbærmarmelade fremstilles med vilde blåbær. Vi fremmer blåbærsmagten ved at tilføje æble og økologisk rørsukker.

3.2.3 Betingelser for at henvise til indhold af økologiske ingredienser i samme synsfelt som varebetegnelsen

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 23, stk. 4, særligt litra c
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 27-29 samt bilagene VIII, IX og XI

Der må kun henvises til indhold af økologiske ingredienser i samme synsfelt som varebetegnelsen, hvis der er tale om en fødevarer, hvis hovedingrediens er et jagt- eller fiskeriprodukt⁶, og hvis øvrige landbrugsingredienser alle er økologiske. Der kan f.eks. være tale om *Tun - i økologisk olivenolie* eller *Makrel – i økologisk tomatsovs*.

Lige som for fødevarer, der markedsføres som økologiske i varebetegnelsen, er det herudover en betingelse, at fødevareren hovedsagelig består af ingredienser af landbrugsoprindelse (inklusive indholdet af jagt- og fiskeriprodukter), når der ses bort fra vand og salt, se afsnit 3.2.1.

Herudover må tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer, smagsstoffer, vand, salt, produkter af mikroorganismer og enzymer, mineraler, sporstoffer, vitaminer samt aminosyrer og andre

---

⁶ Produkter, der stammer fra jagt og fiskeri efter vildtlevende arter kan ifølge økologiforordningens artikel 1 ikke betragtes som økologiske.

mikronæringsstoffer i fødevarer til særlige ernæringsmæssige formål anvendes, men kun hvis de specifikt er tilladt i henhold til økologi-gennemførelsesforordningen. Se afsnit 3.3.

Som for fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen, er der forbud mod brug af genetisk modificerede organismer og produkter fremstillet af eller ved hjælp af sådanne organismer samt bestråling (se afsnit 3.6).

Oplysningen om økologiske ingredienser i forbindelse med varebetegnelsen skal suppleres med oplysninger i ingredienslisten om, hvilke ingredienser der er økologiske samt en angivelse af de økologiske ingrediensers samlede procentandel beregnet ud fra den samlede mængde af ingredienser af landbrugsoprindelse (inklusiv indholdet af jagt- og fiskeriprodukter). De nævnte oplysninger/angivelser skal angives i samme farve og størrelse og med samme skrifttype som de andre angivelser på ingredienslisten.

Herudover skal fødevarerne mærkes med et kodenummer for kontrolinstansen, se afsnit 3.7.

Fødevarerne må ikke mærkes med EU-logoet eller Ø-mærket.

3.2.4 Særligt vedr. vin

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Kapitel 3a samt bilag VIIIa (jf. forordning nr. 203/2012 af 8. marts 2012 om ændring af forordning (EF) nr. 889/2008)

EU's økologiforordning regulerer vin mærket som "økologisk vin" i varebetegnelsen. Disse regler har været i anvendelse siden 1. august 2012, dvs. for druer høstet i 2012.

"Økologisk vin" kan lige som øvrige økologiske fødevarer mærkes med EU-logoet og det danske Ø-mærke med teksten statskontrolleret økologisk (jf. vilkårene i afsnit 3.8 og 3.9).

Indtil 1. august 2012 måtte vin ikke mærkes som økologisk i varebetegnelsen, men derimod kun med oplysning om, at den var fremstillet af økologisk dyrkede druer.

Baggrunden for dette var, at økologi-gennemførelsesforordningens bestemmelser om anvendelse af tilsætnings- og hjælpestoffer ikke omfattede vin, og at betegnelsen *økologisk vin* derfor ville være vildledende. Af samme grund måtte vin ikke mærkes med EU-logoet eller Ø-mærket.

Vin markedsført efter disse tidligere regler kan fortsat markedsføres, indtil lagrene er opbrugt – dvs. at "vin af økologisk dyrkede druer" fremstillet inden 1. august 2012 fortsat vil kunne ses på hylderne i årene fremover – og fortsat uden EU-logoet og Ø-mærket. Vin, der efter 1. august 2012 er mærket med "vin af økologisk dyrkede druer", vil dog skulle overholde helt samme bestemmelser som vin mærket som "økologisk vin".

Ifølge de nugældende regler for fremstilling af vin, mærket "økologisk vin" i varebetegnelsen, skal de anvendte druer naturligvis fortsat være økologiske. Herudover stilles særlige krav til anvendelse/tilsætning af stoffer og produkter (jf. økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIIIa) samt særlige krav til de ønologiske fremgangsmåder (økologi-gennemførelsesforordningens artikel 29d). F.eks. forbydes sorbinsyre, og der stilles krav om et lavere indhold af sulfitter sammenlignet med konventionel vin. En økologisk vin må maksimalt indeholde 100 mg sulfitter pr. liter rødvin

målt på restindholdet (150 mg/pr. liter konventionel rødvin) og 150 mg/pr. liter hvidvin (200 mg/pr. liter for konventionel hvidvin). Dette gælder for vin med et restsukkerindhold på under 2 gram pr. liter. For alle andre kategorier vin nedsættes det maksimale svovldioxidindhold, der er anvendt i henhold til bilag I.B til forordning (EF) nr. 606/2009 med 30 mg/l. Herudover må der eksempelvis ikke behandles med elektrodialyse eller kationbyttere.

Hvis det kan dokumenteres, at vin markedsført efter de tidligere regler overholder de nye vinregler (nærmere betingelser for denne dokumentation ses i økologi-gennemførelsesforordningens artikel 95, stk. 10a), vil den kunne mærkes ”økologisk vin” i varebetegnelsen samt herudover med både EU-logoet og Ø-mærket (jf. vilkårene i afsnit 3.8 og 3.9).

Både vin markedsført efter gamle og nuværende regler er omfattet af økologiforordningernes kontrolmæssige bestemmelser på lige fod med øvrige fødevarer – dvs. f.eks. bestemmelserne om import, jf. afsnit 5, og kontrol, jf. afsnit 6.

”Økologisk vin” (fremstillet efter de nugældende bestemmelser eller overgangsbestemmelserne) er desuden omfattet af de øvrigt gældende mærkningsbestemmelser vedr. f.eks. brugen af EU-logoet, jf. afsnit 3.9.

Vedr. skiltning ved forhandling af ”vin af økologisk dyrkede druer” i detailledet henvises til afsnit 6.6.

3.3 Tilsætningsstoffer, hjælpestoffer og andre særligt tilladte stoffer

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 19, stk. 2, litra b
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 27 og bilag VIII
- Økologibekendtgørelsen: Bilag 1

Tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer, smagsstoffer, vand, salt, produkter af mikroorganismer og enzymer samt mineraler, sporstoffer, vitaminer, aminosyrer og andre mikronæringsstoffer (sidstnævnte til særlige ernæringsmæssige formål) må kun anvendes i økologiske fødevarer i det omfang de specifikt er tilladt i medfør af økologi-gennemførelsesforordningen, dvs. (når der ses bort fra druevin og gær) udelukkende

- tilsætningsstoffer nævnt i økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII, del A,
- hjælpestoffer m.v. nævnt i økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII, del B,
- mikroorganisme- og enzympræparater, der normalt anvendes ved forarbejdning af fødevarer (herunder f.eks. gær, jf. afsnit 3.5). Dog er enzympræparater kun tilladt i det omfang de *ikke* er kategoriseret som tilsætningsstoffer. Kategoriseres de som tilsætningsstoffer (som f.eks. lysozym, E1105), så må de ikke anvendes, da ingen enzymer p.t. er listet under bilag VIII, del A, over tilladte tilsætningsstoffer,

- naturlige aromastoffer eller naturlige aromapræparater, som defineret i aromaforskriften⁷,
- farvestoffer til stempning af kød og æggeskaller, som er tilladt ifølge tilsætningsstofforskriften⁸, artikel 17,
- drikkevand og salt (med natriumchlorid eller kaliumchlorid som basisstoffer), der normalt anvendes ved forarbejdning af fødevarer⁹,
- mineraler (herunder sporstoffer), vitaminer, aminosyrer og mikronæringsstoffer, for hvilke der foreligger et lovmæssigt krav om at anvende dem i de pågældende fødevarer¹⁰, og
- visse farvestoffer til traditionel farvning af skallen på kogte æg, hvis der er givet en national tilladelse hertil. I Danmark er der ikke givet en sådan tilladelse, og farvestofferne kan derfor indtil videre ikke anvendes ved produktion på danske virksomheder.

Med mindre der er fastsat yderligere restriktioner i økologireglerne, skal brugen af ovennævnte tilsætningsstoffer m.v. ske i overensstemmelse med de generelle bestemmelser i fødevarerlovgivningen. Det vil f.eks. sige, at de i økologireglerne tilladte tilsætningsstoffer kun må anvendes i de fødevarergrupper og i de mængder, som er fastlagt i fødevarerlovgivningens generelle bestemmelser om tilsætningsstoffer.

Der er ikke i økologiforskrifterne en grænse for, hvor stor en mængde ovennævnte ingredienser sammenlagt må udgøre af en økologisk fødevarer (bortset fra, at der dog er krav om, at et økologisk produkt *hovedsagelig* skal bestå af ingredienser af landbrugsoprindelse, jf. afsnit 3.2.1).

Økologi-gennemførelsesforskriften liste over tilladte tilsætningsstoffer begrænser ikke hvilke tilsætningsstoffer, som må tilsættes salt, tilsætningsstoffer, aromaer, mikroorganismepræparater, enzympræparater, vitaminer m.v. anvendt *som ingredienser i økologiske fødevarer*¹¹. Det er en forudsætning, at tilsætningsstofferne, der anvendes i de nævnte ingredienser, ikke har nogen teknologisk funktion i den økologiske fødevarer; med andre ord er det en forudsætning, at tilsætningsstofferne ikke skal deklareres i fødevarerens ingrediensliste ifølge de almindelige regler om mærkning af fødevarer.

---

⁷ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1334/2008 af 16. december 2008 om aromaer og visse fødevarer ingredienser med aromagivende egenskaber til anvendelse i og på fødevarer og om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 1601/91, forordning (EF) nr. 2232/96, forordning (EF) nr. 110/2008 og direktiv 2000/13/EF

⁸ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1333/2008 af 16. december 2008 om fødevarer tilsætningsstoffer

⁹ Dvs. at der f.eks. kan (og skal) anvendes salt tilsat jod ved fremstilling af brød og bagværk i Danmark, jf. den danske bekendtgørelse nr. 1318 af 11/12-2014.

¹⁰ Der er ikke tale om et lovmæssigt krav, når et kosttilskud markedsføres med en ernærings- eller sundhedsanprisning eller til særlig ernæringsmæssig anvendelse, selv om dette indebærer, at kosttilskuddet skal indeholde en bestemt mængde af de pågældende vitaminer, mineraler m.v. Se [dom af 5. november 2014 i den præjudicielle sag C-137/13 \(Herbaria Kräuterparadies\)](#)

¹¹ Bærestoffer og andre tilsætningsstoffer, der anvendes *i tilsætningsstoffer*, som fremstilles/markedsføres som økologiske i overensstemmelse med økologireglerne, skal dog være opført på EU-listen over tilladte tilsætningsstoffer.

For **druevin** må ved fremstillingen kun anvendes og tilsættes de stoffer, som er nævnt økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIIIa. De stoffer, der er markeret med en asterisk, skal anvendes på økologisk form, når en sådan findes. Se desuden afsnit 3.2.4.

For **gær** må der kun anvendes de stoffer og produkter, der er listet i økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII, del C, samt herudover kun mikroorganisme- og enzympreparater samt drikkevand og salt. Se desuden afsnit 3.5.

For **petfood** er der endnu ikke udarbejdet EU-detailregler om brug af ingredienser og hjælpestoffer. De tilladte ingredienser og hjælpestoffer er derfor indtil videre oplyst i økologibekendtgørelsens bilag 1, del A og B.

3.3.1 Nitrit og nitrat

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Bilag VIII, del A
- Økologibekendtgørelsen: § 8

Ifølge økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII, del A, er natriumnitrit og kaliumnitrat tilladt til økologiske kødprodukter under forudsætning af, at det over for myndighederne er godtgjort, at der ikke findes et teknologisk alternativ, der giver den samme sundhedsgaranti eller gør det muligt at bevare produktets specifikke kendetegn.

I økologibekendtgørelsens § 8 er det fastlagt, at Fødevarestyrelsen skal meddele tilladelse til anvendelse af natriumnitrit og kaliumnitrat i Danmark. Ansøgninger om tilladelse til brug af natriumnitrit og kaliumnitrat skal stiles til Fødevarestyrelsen, Kemi og Fødevarekvalitet (29@fvst.dk, Att. Kemi og Fødevarekvalitet).

Se afsnit 3.11.1 vedr. muligheden for at anprise ”ikke tilsat nitrit” o.l.

3.4 Tilladte ikke-økologiske landbrugsingredienser

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 19, stk. 2, litra c,
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 27, stk. 2, og 28 samt bilagene VIII, del A, og IX

I forarbejdede økologiske fødevarer er det tilladt at anvende en vis mængde ikke-økologiske landbrugsingredienser, jf. afsnit 3.2.

I økologi-gennemførelsesforordningens bilag IX listes en række tilladte ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse. Herudover kan der nationalt meddeles midlertidige tilladelser til anvendelse af andre ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse, se afsnit 3.4.1.

Kriteriet for at optage ingredienser på bilag IX eller meddele en midlertidig tilladelse er, at den pågældende ingrediensstype ikke markedsføres i tilstrækkelig mængde på økologisk form.

Ved beregningerne af vægtprocenten af de tilladte ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse, i forhold til alle produktets ingredienser af landbrugsoprindelse, skal visse af de tilladte tilsætningsstoffer, jf. afsnit 3.3, tælles med som landbrugsingredienser. Det drejer sig om de tilsætningsstoffer, der er markeret med en asterisk (*) i økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII, del A. Øvrige tilsætningsstoffer, samt de særligt tilladte stoffer nævnt i afsnit 3.3 (bortset fra gær, jf. afsnit 3.5), skal ikke indgå i beregningen, uanset om de måtte være fremstillet på økologisk form eller ej.

For tilsætningsstofferne markeret med * gælder det, at de kan anvendes på både økologisk og ikke-økologisk form. Anvendes de på økologisk form tæller de med som økologiske ingredienser. Anvendes de på ikke-økologisk form tæller de med som ikke-økologiske landbrugsingredienser.

De tilladte ikke-økologiske landbrugsingredienser opført på økologi-gennemførelsesforordningens bilag IX, er inddelt i henholdsvis ”Uforarbejdede vegetabiliske produkter samt produkter fremstillet heraf ved processer”, ”Vegetabiliske produkter” og ”Animalske produkter”.

Denne opdeling betyder, at hvis et produkt, som f.eks. *ikke kemisk modificeret risstivelse*, er medtaget under ”Vegetabiliske produkter”, så indebærer dette ikke, at uforarbejdet ris eller øvrige produkter af ris, samtidig er tilladt. Omvendt, hvis kolanødder er nævnt under ”Uforarbejdede vegetabiliske produkter samt produkter fremstillet heraf ved processer”, så vil ekstrakt af kolanød også automatisk være tilladt.

3.4.1 Nationale tilladelser til anvendelse af ikke-økologiske landbrugsingredienser

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 29

Hvis en virksomhed ved fremstilling af en forarbejdet økologisk fødevarer ønsker at anvende en ikke-økologisk landbrugsingrediens, der ikke er medtaget i økologi-gennemførelsesforordningens bilag IX, er der mulighed for, at der nationalt kan meddeles midlertidig tilladelse hertil. Tilladelsen vil betyde, at den pågældende ingrediens kan anvendes på samme vilkår, som gælder for de øvrige ingredienser listet på bilag IX. Tilladelsen kan meddeles for 12 måneder ad gangen og der kan højst meddeles 3 efterfølgende tilladelser á 12 måneder.

Dvs. der er mulighed for at give tilladelser til anvendelse af ikke-økologiske landbrugsingredienser i samlet set 48 måneder. For hver gang, der gives en tilladelse, skal den sendes til notifikation i alle medlemslande i EU.

Alle tilladelser i EU offentliggøres, således, at branchen kan holde øje med efterspørgslen og melde ind, hvis ingredienser på listen eventuelt alligevel findes i tilstrækkelig mængde på økologisk form. Se link til listen på fvst.dk på siden "Mærkning med økologi", under overskriften "Sammensætning af økologiske fødevarer".

Danske virksomheder, der ønsker tilladelse til brug af en ikke-økologisk landbrugsingrediens, kan ansøge herom hos Fødevarestyrelsen (29@fvst.dk, Att. Kemi og Fødevarekvalitet).

I ansøgningen skal det sandsynliggøres, at den pågældende ingrediens af den krævede kvalitet ikke er tilgængelig i tilstrækkelig mængde på økologisk form. Herudover skal ansøgningen bl.a. indeholde angivelse af

- navnet på, og hvis relevant en nøjagtig beskrivelse af, og kvalitetskravene til den pågældende ingrediens af landbrugsoprindelse.
- den type produkter, hvori den ønskede ingrediens er en nødvendig bestanddel.
- de mængder, der er nødvendige.
- årsagerne til knapheden på den pågældende ingrediens, og dennes forventede varighed (hvis muligt).

3.5 Særligt vedr. gær

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 20
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 27, stk. 2, litra c, 27a og 46a samt bilag VIII, del C (jf. Kommissionens forordning (EF) Nr. 1254/2008 af 15. december 2008 om ændring af forordning (EF) nr. 889/2008)

I økologiforordningerne er der fastlagt bestemmelser om tilvirkning af økologisk gær.

Grundlæggende skal økologisk gær produceres ud fra økologiske substrater. Ved produktionen gælder i øvrigt de generelle bestemmelser om forarbejdning og mærkning med henvisning til den økologiske betegnelse i varebetegnelsen, dog med visse modifikationer. Af de i afsnit 3.3 og 3.4 nævnte stoffer og produkter må der således kun anvendes de stoffer og produkter, der er listet i økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII, del C, samt herudover kun mikroorganisme- og enzympreparater samt drikkevand og salt.

Hvis der er et teknologisk behov, må der endvidere tilsættes op til 5 % ikke-økologisk gærekstrakt eller gærautolysat til substratet (beregnet som tørstof), hvis det ikke er muligt at få økologisk gærekstrakt eller gærautolysat.

Gær, der overholder ovennævnte bestemmelser, kan mærkes økologisk i varebetegnelsen.

Mht. anvendelse af gær og gærprodukter som ingrediens i andre fødevarer, vil gær og gærprodukter først fra 1. januar 2014 skulle beregnes som ingredienser af landbrugsoprindelse, når andelen af ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse skal fastslås.

Da mikroorganismepreparater, der normalt anvendes ved forarbejdning af fødevarer, er tilladt til økologiske fødevarer, jf. afsnit 3,3, er gær tilladt anvendt til økologiske fødevarer på både økologisk og ikke-økologisk form – også efter 1. januar 2014.

3.6 GMO og bestråling

Lovgivning

Vedr. GMO

- Økologiforordningen: Artiklerne 2, litra t, u og v; 4, litra a, iii; 9 og 23, stk. 3

Vedr. bestråling

- Økologiforordningen: Artikel 10

Ifølge økologiforordningens artikel 9 er der ved fremstillingen af økologiske fødevarer et generelt forbud mod anvendelse af genetisk modificerede organismer (GMO'er) og anvendelse af ingredienser og hjælpestoffer, der er fremstillet af eller ved hjælp af GMO'er. En virksomhed skal kunne dokumentere, at dette forbud overholdes (se også afsnit 6.3.9.2).

Fremstillet af GMO'er defineres i økologiforordningen, som ”afledt helt eller delvis af GMO'er, dog uden at indeholde eller bestå af GMO'er”. *Fremstillet ved hjælp af GMO'er* defineres som ”afledt ved anvendelse af en GMO som den sidste levende organisme i fremstillingsprocessen, dog uden at indeholde eller bestå af GMO'er eller være fremstillet af GMO'er”.

I praksis forbyder økologiforordningen således anvendelse af følgende:

- Fødevarer¹², der ifølge forordningen om sporbarhed og mærkning af GMO¹³ skal mærkes med henvisninger til GMO.
- Hjælpestoffer, der består af, indeholder, er fremstillet af eller ved hjælp af GMO. For hjælpestoffer fremstillet ved fermentering gælder, at de ikke må være fremstillet af genetisk modificerede mikroorganismer. Det anvendte substrat er ikke omfattet af reguleringen (forudsat at der ikke er rester af substratet i det færdige produkt).
- Tilsætningsstoffer, aromaer og andre ingredienser fremstillet ved indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer, uanset om der er rester af mikroorganismer til stede i det færdige produkt.

Der henvises i øvrigt til *Vejledning om genetisk modificerede fødevarer* på fvst.dk.

¹² Jf. den meget brede definition af fødevarer i fødevarerforordningen, som bl.a. omfatter tilsætningsstoffer, men ikke hjælpestoffer.

¹³ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) nr. 1830/2003 af 22. september 2003](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32003R1830) om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/E.

Økologiforordningen forbyder endvidere enhver anvendelse af ioniserende stråling ved fremstilling af økologiske fødevarer og deres ingredienser.

3.7 Mærkning med kodenummer for kontrolinstans

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 24, stk. 1, og 27, stk. 10
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 31, stk. 1, litra c; 58 samt bilag XI, del B
- Økologibekendtgørelsen: § 20

Ifølge økologiforordningens artikel 24, stk. 1, litra a, skal økologiske fødevarer (herunder også de delvist økologiske fødevarer, jf. afsnit 3.2), mærkes med kodenummeret på den kontrolinstans, som har stået for kontrollen hos virksomheden, der senest har tilberedt produktet, dvs. f.eks. mærket det som økologisk eller påsat Ø-mærke eller EU-logo.

På økologiske fødevarer mærket med EU-logoet skal kodenummeret angives i samme synsfelt som EU-logoet. Oplysning om geografisk oprindelse (se afsnit 3.9.4) skal gengives lige under kodenummeret.

Kommissionen har udarbejdet en vejledning om brug af EU's økologilogo, [Brugervejledning for EU's mærke for økologisk landbrug](#), hvor der bl.a. er udførlige retningslinjer for gengivelsen af kodenummer og geografisk oprindelse i forbindelse med EU-logoet.

Hvis der mærkes med kodenummeret *ud over* den obligatoriske mærkning i forbindelse med EU-logoet (jf. afsnit 3.9), så kan angivelsen af kodenummeret frivilligt indledes med den forklarende tekst "Økologikontrolmyndighed:". Det er herudover kun muligt at mærke med en kontrolmyndigheds navn, hvis der indledes med den forklarende tekst "Økologikontrolmyndighed:". Myndighedens navn må ikke anvendes uden den forklarende tekst, da der ikke må sås tvivl om, at angivelse af myndigheden alene har med økologikontrollen at gøre, og ikke gælder den almindelige fødevarekontrol.

Dette betyder, at kodenummeret, når det angives *andetsteds* end i forbindelse med EU-logoet, skal angives på en af følgende måder:

DK-ØKO-100

Økologikontrolmyndighed: DK-ØKO-100

Økologikontrolmyndighed: Fødevarestyrelsen, DK-ØKO-100

Fødevarelovgivningens bestemmelser om ikke-vildledende mærkning skal naturligvis altid overholdes. Angivelsen må eksempelvis ikke fremhæves på en måde, der kan give forbrugeren anledning til at tro, at det pågældende produkt har en højere økologisk status, end det er tilfældet, f.eks. hvis det er et produkt, der ikke kan mærkes økologisk i varebetegnelsen, jf. afsnit 3.2.

Det er altid den kontrolinstans, der kontrollerer virksomheden, der *fysisk* har stået for den seneste tilberedning/håndtering af varen, der skal anføres. Dette gælder også selvom tilberedningen/håndteringen sker som lønarbejde eller i en særskilt anmeldt afdeling, jf. afsnit 6.2.4.

Kommissionen offentliggør herudover en liste med navn og kodenummer på de kontrolinstanser, som er godkendt/udpeget til at udføre økologikontrollen i de enkelte EU-lande – den ses [her \(vælg "Control Bodies or Control Authorities in the EU"\)](#), men kan også findes på [fvst.dk](#), under "Anmeldelses- og kontrolkrav til økologiske virksomheder".

Ved transport af økologiske fødevarer fra økologikontrollerede virksomheder i EU til andre virksomheder skal der altid mærkes med kodenummeret på leverandørens kontrolinstans, jf. økologi-gennemførelsesforordningens artikel 31, stk. 1, litra c. Mærkningen kan enten foretages på transportemballagen eller på et dokument, der entydigt kan relateres til partiet. Se også afsnit 6.3.8. For brug af kodenummer på importerede fødevarer se afsnit 3.7.2.

3.7.1 De danske kontrolkodenumre DK-ØKO-100 og DK-ØKO-050

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 20 og § 28, stk. 3
- Landbrugs- og Fiskeristyrelsens økologibekendtgørelse: § 34

Virksomheder, der er omfattet af kontrol i henhold til Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse, skal mærke med kodenummeret DK-ØKO-100.

Danske primærbedrifter og disses forsyningsvirksomheder, der kontrolleres af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, anvender kodenummeret DK-ØKO-050.

3.7.1.1 Overgangsordning for de tidligere kontrolkodenumre DK-ØKO-200 og DK-ØKO-300

Kodenumrene DK-ØKO-200 og DK-ØKO-300, der skulle anvendes i henhold til den tidligere gældende økologibekendtgørelse nr. 1671 af 22. december 2010, må ifølge en overgangsordning fortsat anvendes på økologiske fødevarer, der bringes på markedet indtil 1. februar 2016.

Både DK-ØKO-200 og DK-ØKO-300 refererer i praksis til Fødevarestyrelsen, lige som DK-ØKO-100.

3.7.2 Mærkning med kontrolkodenummer ved import og eksport

Økologiske fødevarer, der markedsføres i EU, skal mærkes med kontrolkodenummer, jf. afsnit 3.7. Dette gælder også, når der er tale om fødevarer, hvor den sidste tilberedning er foretaget i et tredjeland¹⁴, og uanset om der samtidig mærkes med EU-logoet eller ej (se afsnit 3.9.1).

Kommissionen har ansvaret for at tildele kontrolkodenumre til kontrolinstanser, der opererer uden for EU. De tildelte kodenumre ses af Økologi-importforordningens bilag ([seneste konsoliderede udgave kan ses på denne side](#)) samt Kommissionens lister over kodenumre, [som kan ses her](#).

---

¹⁴ Dette fremgår af Kommissionens Fortolkningsnotat Nr. 2012/01 rev., revideret den 17.6.2013.

Økologiske fødevarer, der færdigpakkes EU, skal altid mærkes med kontrolkodenummer, også selvom de skal eksporteres til lande uden for EU – og uanset om de mærkes med EU-logo eller ej (jf. muligheden for at undlade mærkning m. EU-logo nævnt i afsnit 3.9.1).

3.7.3 Mærkning med kontrolkodenummer i detailvirksomheder

Kravet om, at økologimærkede fødevarer skal mærkes med kodenummeret på kontrolinstansen for den virksomhed, der senest har stået for tilberedningen (i praksis økologimærkningen), gælder også ikke-færdigpakkede fødevarer, der forhandles i detailledet.

Hvis der er tale om løssalg omfattet af økologikontrol – f.eks. salg af uemballerede brød fra en detailbager, der økologikontrolleres, fordi der inden salget foretages en tilberedning – kan oplysningen om kontrolinstansen gives ved en generel skiltning med henvisning til de pågældende økologiske fødevarer. F.eks.:

Vi forhandler følgende økologiske brød:

- Økologisk markbrød
- Økologisk bondebrød

Økologikontrolmyndighed: DK-ØKO-100

Alternativt kan oplysningen gives mundtligt.

Ved salg i løs vægt, der *ikke* er omfattet af økologikontrol, dvs. hvor f.eks. en grønthandler køber en kasse æbler, åbner kassen og herfra sælger æblerne i løs vægt, vil der normalt allerede være mærket med et kodenummer på kassen – nemlig kodenummeret for den instans, der stod for kontrollen hos virksomheden, der pakkede æblerne. Er dette ikke tilfældet, dvs. at oplysningen i stedet fremgår af det dokument, der fulgte varen, kan oplysningen gives mundtligt på anmodning. Der må ved et sådant løssalg ikke herudover foretages en skiltning/mærkning med kodenummer, idet dette vil kunne give det fejlagtige indtryk, at løssalget er omfattet af økologibekendtgørelsens kontrolordning. Se også afsnit 6.2.1.1.

3.8 Ø-mærket

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 21 og bilag 3
- Mærkningsforordningen: Artikel 7
- Fødevarerloven: § 14

Det danske Ø-mærke (økologikontrolmærket) viser, at det er de danske myndigheder, der har stået for den seneste økologikontrol med et produkts tilvirkning, emballering og mærkning. Ø-mærket har følgende udformning:

Ø-mærket skal gengives tydeligt og i overensstemmelse med de specifikationer, der er beskrevet i økologibekendtgørelsens bilag 3. Eksempelvis skal mærket gengives på hvid eller lys baggrund - men ikke nødvendigvis helt ensfarvet baggrund. På farvede flader eller foto gengives Ø-mærket i et hvidt rektangel, som skal have følgende form:

Der er ingen begrænsninger med hensyn til mærkets størrelse, placering eller antal gengivelser på emballagen. Færdigtrykte Ø-mærker fremstilles ikke fra officiel side, men det er muligt at downloade mærket fra Fødevarestyrelsens hjemmeside (fvst.dk).

Ø-mærket kan frivilligt anvendes i mærkningen på fødevarer, herunder på fødevarernes inder-/ydeemballage¹⁵, når disse opfylder betingelserne for at kunne markedsføres som økologiske i varebetegnelsen. Det er en betingelse, at mærkningen med Ø-mærket foretages af en virksomhed, der er omfattet af de danske myndigheders økologikontrol.

Ø-mærket må kun påsættes fødevarerne og deres emballage, og må ikke herudover anvendes ved markedsføring af eller reklame for fødevarer. Ø-mærket må dog gerne gengives i forbindelse med oplysning og undervisning om økologi, jf. afsnit 3.8.2.

Betingelsen om, at Ø-mærket kun må anvendes på fødevarer, når disse opfylder betingelserne for at kunne markedsføres som økologiske i varebetegnelsen, betyder, at de delvist økologiske fødevarer omtalt i afsnit 3.2.2-3.2.3 ikke må mærkes med Ø-mærket.

Betingelsen om, at mærkningen med Ø-mærket kun må foretages af en virksomhed, der er omfattet af de danske myndigheders økologikontrol, betyder, at detailbutikker, der sælger uemballerede

---

¹⁵ Herunder kolti, som produkterne kan stå i, når de udbydes til salg fra supermarkedernes hylder.

økologiske fødevarer, som frugt og grønt i løs vægt, og som ikke er omfattet af økologikontrol, ikke selv må påsætte Ø-mærket på fødevarerne.

Såfremt der ikke findes fælles EU-økologiregler eller danske økologiregler for produktion hhv. tilberedning af visse fødevarer, må disse ikke Ø-mærkes. Dette gælder eksempelvis fødevarer, der ikke er af landbrugsoprindelse, herunder f.eks. vand.

Vin, der inden 1. august 2012 er mærket som ”vin fremstillet af økologisk dyrkede druer” må ikke Ø-mærkes, jf. afsnit 3.2.4.

Efter ikrafttræden af de fælles EU-økologiregler for akvakultur i 2010, kan akvakulturprodukter mærkes med Ø-mærket på lige fod med øvrige fødevarer, når de markedsføres som økologiske i varebetegnelsen i overensstemmelse med økologiforordningen.

Der er intet til hinder for, at Ø-mærket anvendes sammen med EU-logoet, så længe de respektive krav er overholdt. Der er i øvrigt ingen krav vedr. Ø-mærkets og EU-logoets indbyrdes placering.

Der gælder særlige betingelser for brug af Ø-mærket uden teksten ”statskontrolleret økologisk”. Disse er gengivet i afsnit 3.8.1.

3.8.1 Anvendelse af Ø'et uden teksten ”statskontrolleret økologisk”

Ø'et uden teksten ”statskontrolleret økologisk” – herefter blot kaldet *Ø'et* eller *markedsførings-Ø'et* - kan anvendes i forbindelse med markedsføring og reklame for fødevarer, der markedsføres som økologiske i varebetegnelsen.

Ø'et må dog ikke gengives *på* fødevarerne eller deres emballage. En undtagelse er, at Ø'et kan anvendes på æg eller ostevoks eller som et særligt kødstempel på slagtekroppe og organer af økologisk opdrættede dyr med henblik på en sikker identifikation af de økologiske fødevarer¹⁶.

Anvendelsen vil altid skulle overholde fødevarerlovgivningens almindelige bestemmelser om, at der ikke må ske vildledning af forbrugerne.

---

¹⁶ Ved stempeling på kød skal de generelle regler om farvestoffer i forbindelse med stempeling af kød overholdes.

Ved anvendelsen af Ø'et med reference til konkrete fødevarer, er det en betingelse, at disse fødevarer lovligt kan markedsføres som økologiske i varebetegnelsen. Det er derimod ikke en betingelse, at de danske myndigheder har stået for den seneste økologikontrol af tilvirkning, emballering og mærkning af de pågældende fødevarer.

Detailbutikker, der forhandler økologiske fødevarer, kan anvende Ø'et uanset, om de er omfattet af økologikontrol eller ej. Foruden at anvende Ø'et med reference til konkrete fødevarer, på f.eks. skilte og hyldeforkanter, kan Ø'et også anvendes som generelt blikfang på f.eks. vinduer og plasticposer.

Ved anvendelse af Ø'et som generelt blikfang vil en ledsagende information, der begrundrer brugen, være med til at sikre, at der ikke sker vildledning. Eksempelvis kan anvendelsen suppleres med angivelsen ”altid mere end 100 forskellige økologiske fødevarer”.

Anvendelse af Ø'et som generelt blikfang på f.eks. en butiksrude uden oplyst begrundelse vil, for at undgå at der kan ske vildledning, forudsætte, at der forhandles et bredt udvalg af økologiske fødevarer inden for hver af de i butikken forhandlede fødevaregrupper, og at anvendelsen i øvrigt ikke kan give anledning til tvivl om, hvorvidt konkrete forhandlede fødevarer er økologiske.

3.8.1.1 Anvendelse af markedsførings-Ø'et i forbindelse med en virksomheds navn

Ø'et kan, lige som betegnelsen økologisk (eller øko), indgå i en virksomheds navn eller logo, såfremt dette ikke er vildledende. Normalt vil det være en forudsætning, at virksomheden kun forhandler fødevarer, der kan mærkes som økologiske i varebetegnelsen. Der kan i den forbindelse dog ses bort fra f.eks. vand og andre fødevarer, der ikke er af landbrugsoprindelse, samt evt. en mindre mængde fødevarer, som ikke *kan* anskaffes på økologisk form.

Det kan imidlertid ikke udelukkes, at Ø'et også i andre særlige situationer vil kunne indgå i en virksomheds navn eller logo. Eksempelvis kan der være tale om særlige kampagner, hvor virksomhedens navn eller logo gengives i tilknytning til slogans, der sikrer, at der ikke sker vildledning.

Vær opmærksom på, at der gælder særlige retningslinjer for brug af Ø'et i forbindelse med caféer og andre serveringssteder – se [Vejledning om økologisk storkøkkendrift](#).

3.8.2 Anden anvendelse af Ø-mærket

Ø-mærket kan anvendes ved markedsføring af og reklame for landbrugsprodukter samt visse nonfoodprodukter (f.eks. hø og juletræer). Administration og kontrol heraf varetages af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (lfst.dk).

Ø-mærket, herunder Ø'et, må gengives i forbindelse med oplysning og undervisning om økologi, herunder i forbindelse med generelle kampagner for økologiske fødevarer. Administrationen af denne brug af Ø-mærket varetages ligeledes af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

3.9 EU-logoet

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 24, 25, 42 samt bilag V
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 57 samt bilag XI

EU's økologilogo er gengivet herunder:

EU-logoet har siden 1. juli 2010 været obligatorisk at anvende på mærkningen af økologiske færdigpakkede fødevarer, der pakkes eller mærkes inden for EU. Der gjaldt dog indtil 1. juli 2012 særlige overgangsbestemmelser, jf. afsnit 3.9.3. EU-logoet kan herudover frivilligt anvendes ved bredere markedsføring af fødevarer, der overholder økologiforordningen, så længe dette ikke er vildledende.

Når en fødevarer er mærket med EU-logoet betyder det, at varen er økologisk og er produceret samt kontrolleret efter bestemmelserne i økologiforordningen.

Alle virksomheder, der er omfattet af økologikontrol i henhold til EU's økologiforordning, kan påsætte EU-logoet på økologiske fødevarer. Det er en forudsætning, at fødevarerne kan betegnes som økologiske i varebetegnelsen.

Dvs. EU-logoet må ikke påsættes delvist økologiske fødevarer (jf. afsnit 3.2.2 og 3.2.3) eller vin mærket "vin fremstillet af økologiske druer" (jf. afsnit 3.2.4). Herudover må EU-logoet ikke anvendes på økologisk petfood, da forarbejdning og mærkning af økologisk petfood endnu ikke er EU-reguleret. Virksomheder med økologisk storkøkkendrift, der i henhold til den danske økologibekendtgørelse er omfattet af økologikontrol, svarende til kontrollen foreskrevet i EU's økologiforordning, kan heller ikke anvende EU-logoet, da EU-økologiforordningens anvendelsesområde ikke dækker storkøkkendrift.

Efter ikrafttræden af de fælles EU-økologiregler for akvakultur i 2010, kan akvakulturprodukter (fisk, bløddyr, pighuder og tang) mærkes med EU-logoet på lige fod med øvrige fødevarer, når de markedsføres som økologiske i varebetegnelsen i overensstemmelse med økologiforordningen.

Når EU-logoet anvendes, skal der samtidig mærkes med kontrolkodennummer (se afsnit 3.7) og råvarernes geografiske oprindelse (se afsnit 3.9.4). Kontrolkodennummeret skal angives i samme synsfelt som EU-logoet, og oprindelsen skal angives lige under kodennummeret (se afsnit 3.9.2).

Hvis EU-logoet gengives med kodenummer og oprindelsesmærkning ét sted på en færdigpakket fødevarer, så kan kodenummer og oprindelsesmærkning udelades ved eventuelle yderligere gengivelser af EU-logoet. Dette kan eksempelvis have relevans for fødevarer, der ønskes markedsført i flere lande. Her vil der eksempelvis på forsiden kunne gengives ét EU-logo uden yderligere angivelser og på bagsiden flere EU-logoer med de tilhørende obligatoriske angivelser på de relevante sprog.

For fødevarer, der markedsføres i flere lande, kan angivelsen af geografisk oprindelse på flere sprog efter dansk opfattelse desuden ske ved, at sprogvarianterne placeres over hinanden under kontrolkodennummeret på fx følgende måde:

DK-ØKO-100
EU-Landwirtschaft
EU-jordbrug

Ovennævnte anviste mærkningsmåde har ikke været udmeldt af Kommissionen – og Danmark har derfor efterspurgt en sådan udmelding. Virksomheder, der markedsfører økologiske fødevarer i andre lande, kan indtil videre for en sikkerheds skyld eventuelt forhøre sig om mærkningsmåden hos kunderne i aftagerlandene.

3.9.1 Mærkning med EU-logo ved import og eksport

Ved import af færdigpakkede økologiske fødevarer til EU kan EU-logoet frivilligt anvendes, hvis der foruden kontrolkodennummer (jf. afsnit 3.7.2) også anføres geografisk oprindelse af råvarerne (jf. afsnit 3.9.4) i overensstemmelse med gældende retningslinjer herfor (se afsnit 3.9.2).

EU-logoet kan påsættes af de økologikontrollerede virksomheder i tredjelandene, når fødevarerne kan markedsføres som økologiske i varebetegnelsen i overensstemmelse med økologiforordningen.

Ved eksport af færdigpakkede økologiske fødevarer er EU-logoet ligeledes frivilligt at anvende, såfremt varerne alene skal markedsføres i lande uden for EU. Foruden kontrolkodennummer (jf. afsnit 3.7.2) skal der i givet fald også anføres geografisk oprindelse af råvarerne (jf. afsnit 3.9.4) i overensstemmelse med gældende retningslinjer herfor (se afsnit 3.9.2).

Se evt. også: [EU-Kommissionens Organic Farming - Questions and Answers](#).

3.9.2 Retningslinjer for gengivelse af EU-logoet

EU-logoet skal ifølge økologiforordningen gengives på et iøjnefaldende sted og være klart synligt. Det skal være mindst 9 mm højt og 13,5 mm bredt – forholdet højde/bredde skal altid være 1:1,5. Det er dog muligt at gengive mærket i en højde på ned til 6 mm, hvis der er tale om meget små emballager.

Farven på EU-logoet er grøn, svarende til Green Pantone nr. 376 og Green [50 % Cyan + 100 % Yellow], når der anvendes firfarvetryk.

Mærket skal gengives i den fastlagte grønne farve for at sikre den bedst mulige genkendelighed hos forbrugerne. Er dette ikke praktisk muligt, er der dog mulighed for at anvende en sort/hvid version. Herudover kan der i visse situationer anvendes andre farvevariationer – f.eks. når pakkematerialet kun trykkes i én farve.

De nærmere gengivelsestekniske bestemmelser fremgår af økologi-gennemførelsesforordningens bilag XI.

Herudover har Kommissionen udarbejdet meget illustrative retningslinjer for brugen af EU-logoet, [Brugervejledning for EU's mærke for økologisk landbrug](#), som f.eks. viser placering af de obligatoriske oplysninger i forbindelse med logoet samt de tilladte farvegengivelser.

Se endvidere [EU-Kommissionens hjemmeside med information om EU-logoet](#) og med mulighed for at downloade logoet.

3.9.3 Overgangsordning for udfasning af ”det gamle” EU-logo

Der vil evt. fortsat kunne ses visse fødevarer med lang holdbarhed, som bærer det gamle EU-økologilogo, som 1. juli 2010 blev erstattet af det nye obligatoriske EU-logo. Det gamle logo er herunder gengivet i den danske version:

Det var frivilligt for virksomhederne at anvende det gamle EU-økologilogo på økologiske fødevarer. Emballage med mærkning, som er i overensstemmelse med reglerne, der gjaldt før 1. juli 2010 - fx med eller uden det ”gamle EU-logo”, uden mærkning med geografisk oprindelse, jf. afsnit 3.9.4, har kunnet anvendes på fødevarer bragt på markedet indtil 1. juli 2012.

3.9.4 Mærkning med geografisk oprindelse ved brug af EU-logoet

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 24, særligt stk. 1, litra c, og 42
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 57, 58 og bilag XI
- Mærkningsforordningen: Artikel 15, stk.1

Fra 1. juli 2010 har alle fødevarer mærket med EU-logoet, samtidigt skulle mærkes med enten

- ”EU-jordbrug”, hvis landbrugsråvarerne er primærproduceret¹⁷ (i dette afsnit herefter blot ”produceret”) i EU,
- ”ikke-EU-jordbrug”, hvis landbrugsråvarerne er produceret i tredjelande eller
- ”EU/ikke-EU-jordbrug”, hvis en del af landbrugsråvarerne er produceret i EU, og en anden del er produceret i tredjelande.

”EU” eller ”ikke-EU” kan erstattes af eller suppleres med angivelsen af et land i de tilfælde, hvor alle landbrugsråvarer, der indgår i produktet er produceret i det pågældende land – f.eks. ”Danmark jordbrug¹⁸”.

Hvis oprindelsen af de anvendte råvarer varierer over tid, vil den bredeste dækkende betegnelse kunne vælges. Eksempelvis vil der kunne mærkes ”EU/ikke-EU-jordbrug”, hvis der fremstilles juice, hvor frugterne om sommeren kommer fra EU-landene og om vinteren fra Sydamerika. Udgangspunktet er dog, at der skal mærkes med enten EU-jordbrug eller ikke-EU-jordbrug, og den bredere angivelse kan ikke blot automatisk anvendes som en ”helgardering”.

Udtrykket ”jordbrug” i oprindelsesmærkningen skal også anvendes for akvakulturprodukter i ifølge økologiforordningen.

Oprindelsesmærkningen skal ved forhandling af økologiske varer i EU, lige som anden obligatorisk mærkning, angives på et sprog, som er let forståeligt for forbrugerne i det land, hvor varen markedsføres. Dette følger af de generelle EU-bestemmelser om mærkning af fødevarer i EU.

Er der tale om landbrugsråvarer, som vægtmæssigt udgør 2 % eller derunder af fødewarens samlede mængde af landbrugsråvarer, kan der ses bort fra disse ved valg af oprindelsesmærkning. Oprindelsesmærkningen skal placeres i samme synsfelt som EU-logoet, lige under kodenummeret.

Se i øvrigt forskrifterne vedr. gengivelse af EU-logoet i afsnit 3.9 og 3.9.2, som også omhandler gengivelse af oprindelsesmærkningen.

Ved import og eksport skal der kun mærkes med ovennævnte geografiske oprindelse, når EU-logoet anvendes (jf. afsnit 3.9.1).

3.10 Andre økologimærker

Private kontrolorganer kan supplere økologiforordningens bestemmelser med egne standarder. Det betyder, at fødevarer, der markedsføres under private økologimærker, ofte opfylder supplerende krav. Uanset hvilke private mærker der er anvendt, vil økologiske fødevarer, der markedsføres i EU, som minimum overholde økologiforordningen.

Danske virksomheder, der ønsker at benytte et privat økologimærke, f.eks. med henblik på eksport, kan på privat basis indgå aftaler med det relevante kontrolorgan om supplerende økologikontrol. Økologiske fødevarer, der fremstilles med henblik på eksport, skal også omfattes af de danske

---

¹⁷ Dvs. for animalske råvarers vedkommende det land, hvor dyret er opdrættet.

¹⁸ Evt. kan angives ”Dansk jordbrug” i stedet. Dette er dog en dansk fortolkning.

myndigheders økologikontrol, jf. økologibekendtgørelsens § 4. Det vil i denne situation altid være de danske myndigheders kontrolkodennummer, der skal mærkes med, jf. afsnit 3.7.1.

EU har indgået aftaler med bl.a. Canada og USA, som giver bedre muligheder for eksport af økologiske produkter, herunder med anvendelse af de amerikanske og canadiske økologimærker. Læs mere om disse aftaler på Fødevarestyrelsens hjemmeside, fvst.dk, under [Eksport af økologi](#).

3.11 Anprisninger

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 23, stk. 2
- Mærkningsforordningen: Artikel 7
- Fødevareloven: § 14

Økologiforordningen indeholder et forbud mod, at der i forbindelse med mærkning eller reklame anvendes betegnelser, herunder betegnelser i varemærker, eller praksis, der kan vildlede ved at antyde, at en fødevarer lever op til kravene til økologiske fødevarer, hvis dette ikke er tilfældet.

Anprisninger af fødevarer, økologiske som ikke-økologiske, rettet mod den endelige forbruger er i øvrigt reguleret af forbuddet mod vildledende mærkning og markedsføring i Mærkningsforordningens artikel 7. Anprisninger i tidligere handelsled reguleres af Fødevarelovens § 14.

Det anses normalt for vildledende at anprise forhold, som efter lovgivningen er almindeligt gældende for den pågældende produkttype. Det vil eksempelvis være vildledende at anprise, at der i produktionen af et økologisk produkt ikke er anvendt GMO'er, da økologilovgivningen ikke tillader anvendelsen af GMO'er. Anprisninger af forhold, der ikke følger af økologilovgivningen, skal kunne dokumenteres særskilt.

Et par eksempler på anprisninger, der skal dokumenteres særskilt, er:

- *"Dyrket uden sprøjtemidler"*.

Flere af stofferne i økologi-gennemførelsesforordningens bilag II, der kan anvendes ved økologisk jordbrugsproduktion (de fleste dog kun efter særlig tilladelse fra kontrolmyndigheden), kan betegnes som "sprøjtemidler" (f.eks. pyrethrin).

- *"Dyrene får ikke medicin"*.

Ifølge økologiforordningens artikel 14, stk. 1, litra e, skal dyr behandles øjeblikkeligt, hvis de lider, men medicin må ikke gives som f.eks. automatisk sygdomsforebyggelse via foder o.l.

Generelle oplysninger om de økologiske produktions- og fremstillingsprincipper er tilladt, forudsat, at oplysningerne er korrekte. Det skal fremgå, at oplysningerne gælder generelt for økologisk produktion, og ikke kun for det konkrete produkt. Eksempelvis på følgende måde:

- Ved den økologiske produktion anvendes normalt ikke kunstgødning og sprøjtemidler.
- Der anvendes ikke GMO'er i økologisk jordbrug.
- I økologisk jordbrug anvendes ikke sprøjtemidler mod ukrudt.
- Anvendelse af smagsforstærkere er ikke tilladt i økologiske fødevarer.

Desuden kan der henvises til den økologiske produktionsmetode, eksempelvis på følgende måde:

- Dyrket/opdrættet/fremstillet efter reglerne om økologisk produktion.

3.11.1 Anprisningen ”ikke tilsat nitrit”

Ifølge EU-listen over tilladte tilsætningsstoffer må nitrit og nitrat anvendes til økologiske kødprodukter, hvis de nationale myndigheder tillader dette, jf. afsnit 3.3.1. Brugen af nitrit og nitrat er tilladt i mange EU-lande, men de danske myndigheder har endnu ikke tilladt denne brug.

Dette giver mulighed for, at danske virksomheder kan anprise, at de fremstillede økologiske kødprodukter ikke er tilsat nitrit eller nitrat. Det vil være en forudsætning, at nitrit og/eller nitrat er tilladt til det pågældende produkt i henhold til den generelle fødevarelovgivning. Herudover skal anprisningen udformes, så den ikke giver anledning til vildledning.

4. Transport til slagtning og slagtning

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 14, stk. 1, litra b, vii) og viii), samt 15, stk. 1, litra b), iv)-vi)
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 18, stk. 4, 25h, stk. 5 og 32a

Transport af økologiske dyr og deres slagtning er reguleret af økologiforordningerne. De tidligere danske regler herom, der gjaldt svin og kreaturer, bortfaldt d. 1. januar 2009 ved ikrafttræden af den gældende økologiforordning.

Ifølge økologiforordningerne skal enhver form for lidelse hos dyr, herunder i forbindelse med transport og slagtning, holdes på et minimum.

Se også afsnittene 6.3.3 og 6.3.8.3 om kontrolforanstaltningerne ved transport og slagtning af dyr.

For dyr fra landbrug, som kvæg, svin, får, geder og fjerkræ skal transporttiden holdes på et minimum. Pålæsning og aflæsning ved transport til slagtning skal ske forsigtigt. Der må ikke anvendes nogen form for elektriske impulser til at tvinge dyrene i forbindelse med transport til slagtning og slagtning. Der må heller ikke anvendes beroligende midler¹⁹.

M.h.t. opstaldning i forbindelse med slagtning skal de almindelige økologikrav til fodring med økologisk foder og skånsom håndtering af dyrene m.v. overholdes (se Landbrugs- og Fiskeristyrelsens vejledning om økologisk jordbrugsproduktion).

For dyr fra akvakultur skal håndtering, herunder håndtering i forbindelse med transport, minimeres og være så skånsom som mulig.

Dyrenes velfærd skal opretholdes under transport. Det betyder, at fisk skal transporteres i egnede tanke med rent vand, som opfylder deres fysiologiske behov med hensyn til temperatur og opløst ilt. Der skal eksempelvis drages omsorg for, at fiskene ikke udsættes for store svingninger i iltindholdet i transportvandet. Iltindholdet bør til enhver tid under transporten ligge mellem 65 og 120 % iltmætning.

Tankene skal rengøres grundigt, desinficeres og skylles, inden de anvendes til transport af økologiske fisk. Transportvandet kan stamme fra det leverende anlæg eller direkte fra boring eller væld. Fiskene bør maksimalt opbevares eller transporteres i transportbassiner i 6 timer uden vandskifte. Ved vandskifte må der udelukkende anvendes vand direkte fra boring eller fra væld. Vandskiftet skal foretages på et af Fødevarestyrelsen godkendt vandskiftningssted.

Opholdstiden i transportbassiner bør ikke overskride 12 timer. Den samlede opholdstid i transportbassiner og eventuel oplagring i bassiner på slagteriet bør endvidere ikke overskride 24 timer. For at sikre overholdelse af opbevaringstiderne bør læsningstidspunktet og modtagetidspunktet påføres de papirer, der medfølger partiet.

¹⁹ Forbuddet gælder ikke homøopatiske midler

Der skal i øvrigt træffes øvrige relevante foranstaltninger til at reducere risikoen for stress, og bl.a. må individtætheden under transporten ikke være så høj, at den er til skade for den pågældende art. Som udgangspunkt bør der ved transport maksimalt være 150 kg fisk pr. kubikmeter. Herudover bør fiskene holdes fodertomme i relevant omfang. Laksefisk bør således holdes fodertomme i mindst 4 og højst 10 døgn. Ål bør holdes fodertomme i mindst 1 døgn og højst 10 døgn.

Ved slagtning af økologiske fisk skal fiskene straks gøres bevidstløse, og slagtemetoden skal vælges ud fra hensynet til de konkrete forhold, såsom størrelse, art, produktionssted m.v. Som et eksempel på hensyntagen til produktionsstedet vil det, ved salg fra akvakulturbrug til den endelige forbruger, være både hurtigt og skånsomt at bedøve fiskene ved slag mod hovedet straks efter, de er taget op af vandet.

5. Import og eksport

5.1 Import

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 32 og 33
- Økologibekendtgørelsen: §§ 22-23
- Importforordningen

Der skelnes mellem *samhandel* med andre EU-lande og *import* fra tredjelande, dvs. lande udenfor EU. Fødevarer kan forhandles som økologiske indenfor EU, når de opfylder kravene i økologiforordningen, som gælder umiddelbart i alle EU-lande. Når fødevarer først er importeret til et EU-land i henhold til økologiforordningens bestemmelser om import, betragtes den videre handel inden for EU ikke som import, men som almindelig samhandel. Det samme gælder for handel med Norge, Island og Liechtenstein, der, i kraft af at de er EØS-lande, på økologiområdet betragtes på lige fod med EU-landene. Grønland og Færøerne skal i forhold til økologireglerne betragtes på lige fod med øvrige tredjelande.

Virksomheder, der importerer økologiske produkter fra tredjelande eller er første modtager af sådanne, skal være underlagt økologikontrol og skal anmelde denne aktivitet til den lokale fødevarermyndighed under Fødevarestyrelsen, jf. afsnit 6.2.

Import af økologiske fødevarer fra tredjelande er først og fremmest reguleret af økologiforordningens artikel 32 og 33 samt importforordningen. De specifikke danske procedurer ved import er derudover fastlagt i økologibekendtgørelsens §§ 22-23 samt beskrevet i Fødevarestyrelsens [Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#) på [fvst.dk](#), under siden ”Import af økologi”.

Inden der kan importeres økologiske fødevarer fra tredjelande, skal den økologikontrollerede importør sikre sig, at fødevarerne er kontrolleret af et af de EU-godkendte kontrolorganer efter regler, der svarer til EU-reglerne.

De kontrolorganer, som er vurderet og godkendt af Kommissionen ses af ”tredjelandlisten” i importforordningens bilag III og listen over godkendte kontrolorganer i importforordningens bilag IV.

Ordringen, hvorefter der kunne importeres på baggrund af en specifik national tilladelse fra producenter i tredjelande, hvor kontrolorganet ikke var omfattet af bilag III eller IV i importforordningen ophørte pr. 1. juli 2014. Muligheden for import på baggrund af en national importtilladelse ophørte pr. 1. juli 2015.

Kravene ved import beskrives nærmere i [Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#).

Bl.a. skal alle importerede partier ledsages af en kontrolattest, der er underskrevet af den kontrolinstans, der har udført økologikontrollen i tredjelandet. En betingelse for at fødevarer fra tredjelande kan frigives til omsætning som økologiske er, at den partispecifikke kontrolattest er

verificeret af Fødevarestyrelsen og påtegnet af toldmyndighederne (SKAT). Derfor skal importøren forud for hver import underrette Fødevarestyrelsen om sendingens ankomst på et særligt forhåndsansmeldesskema og medsende en kopi af kontrolattesten²⁰. Forhåndsansmeldelsen giver Fødevarestyrelsen mulighed for stikprøvevist at kontrollere det ubrudte parti sammen med kontrolattest og øvrige dokumenter umiddelbart efter ankomst hos første modtager. Se også afsnit 6.3.2.1.

5.2 Eksport

Ved eksport skal der altid forinden undersøges, hvilke særlige krav, der stilles af modtageren/modtagerlandet.

Ved eksport til et af de øvrige EU-lande gælder de samme lovgivningsmæssige krav som ved handel inden for Danmark.

Da der i EU findes en lang række private kontrolorganer, kan der dog i praksis opstå særlige krav med henblik på evt. at kunne opfylde disse kontrolorganers standarder og derved anvende deres økologilogoer. De private økologi-standarder skal opfylde kravene i EU's økologiforordning, men kan herudover indeholde supplerende krav.

Generelt skal danske virksomheder, der ønsker at benytte et privat økologimærke med henblik på eksport, selv indgå aftale med det relevante kontrolorgan. Se nærmere herom i afsnit 3.10.

Ved eksport til lande uden for EU/EØS skal der først og fremmest undersøges hvilke officielle krav, der stilles af importlandet.

For nogle tredjelande, f.eks. USA, Canada, Japan og Korea, har EU indgået nogle særlige handelsaftaler, som giver bedre muligheder for eksport af økologiske produkter, herunder med anvendelse af de nationale økologimærker.

Læs mere om disse aftaler på fvst.dk, under *Eksport af økologi*.

Se i øvrigt afsnit 3.9.1 vedr. anvendelse af EU-logoet ved eksport.

5.2.1 Dokumentation for økologi ved eksport

Ved eksport kan danske virksomheder normalt anvende den erklæring om økologikontrol, som udstedes årligt af Fødevarestyrelsen. Erklæringen kan på anmodning udstedet på engelsk.

Erklæringerne offentliggøres på fvst.dk på siden [Danske økologikontrollerede virksomheder](#).

Hvis der i modtagerlandet undtagelsesvis stilles krav om partivise certifikater, findes der på fvst.dk, under *Eksport af økologi*, et forslag til et partivist certifikat. Dette certifikat kan udfyldes af virksomheden og indsendes til Fødevarestyrelsen, den lokale kontrolenhed, med anmodning om udskrift, underskrift og stempeling. Indsendelsen skal ske i god tid, således at Fødevarestyrelsen kan

---

²⁰ Ved import fra Schweiz skal der ikke medfølge en kontrolattest, men importøren skal fortsat underrette fødevarekontrolenheden om sendingens ankomst.

kontrollere partiet og underskrive certifikatet inden afsendelsen.

Såfremt ovennævnte certifikat ikke opfylder kravene fra modtagerne/modtagerlandet, kan virksomheden forelægge Fødevarestyrelsen et forslag til et alternativt certifikat.

Bemærk, at der for de tredjelande, hvor EU har indgået særlige aftaler (jf. afsnit 5.2), kan indgå krav om brug af særlige certifikater (f.eks. USA og Korea).

6. Kontrol

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 28
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 26, 31-35 og 63-92
- Økologiloven: §§19 og 20
- Økologibekendtgørelsen: §§ 4-7, 9-12 og 24-25
- Bekendtgørelse nr. 308 af 20. marts 2013 om Fødevarestyrelsens opgaver og beføjelser: § 11

Økologiforordningerne indeholder minimumkrav til økologikontrollen, herunder både den kontrol, der skal gennemføres af medlemslandenes myndigheder/ kontrolorganer, samt de kontrolforanstaltninger, der skal træffes af virksomhederne.

I den danske økologibekendtgørelse er der herudover indarbejdet detailbestemmelser, som skal sikre gennemførelsen af den foreskrevne økologikontrolordning i Danmark.

De danske gennemførelsesbestemmelser vedrører specielt krav til virksomhedernes dokumentation og regnskaber.

6.1 Den danske økologikontrol på fødevareraktiviteter

Økologikontrollen på fødevareraktiviteterne udføres som en integreret del af den almindelige fødevarerkontrol. Dvs. at det er fødevarerkontrollen og Kødkontrollen, der i forvejen kontrollerer virksomhederne i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning²¹, som også står for udførelsen af økologikontrollen.

Virksomheder, der f.eks. ønsker at forarbejde, importere eller engrosforhandle økologiske fødevarer, skal anmelde disse aktiviteter til Fødevarestyrelsen (den lokale fødevarerkontrolenhed eller Kødkontrollen) med henblik på at blive underlagt økologikontrol. De anmeldelsespligtige aktiviteter er nærmere beskrevet i afsnit 6.2. Herefter skal fødevarerkontrolenheden/Kødkontrollen og virksomheden i fællesskab udarbejde en økologirapport, som er omhandlet i afsnit 6.3. Den endelige økologirapport udstedes af myndigheden, og efter udstedelsen er virksomheden "omfattet af økologikontrol", og må gå i gang med de anmeldte aktiviteter.

Fødevarerkontrolenheden/Kødkontrollen vil herefter føre løbende kontrol med, at både regler og økologirapportens procedurer og vilkår følges.

Økologikontrollens opbygning er i store træk parallel med kontrolopbygningen i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning – økologirapporten er således en parallel til en autorisation med tilhørende egenkontrolprogram. Begrundelsen for at anvende den særlige terminologi er at skabe overensstemmelse med terminologien i økologiforordningerne.

---

²¹ samt lovgivning om petfood med animalsk indhold

I løbet af hvert kalenderår gennemgår fødevarekontrollenheden/Kødkontrollen alle relevante kontrolområder (herunder bl.a. regnskab, dokumentation og adskillelse) på hver enkelt økologikontrolleret virksomhed. Inden for hvert kontrolområde foretages stikprøvekontrol, og det vurderes, om økologirapportens indhold sikrer, at der kan gennemføres en effektiv økologikontrol.

6.1.1 De grundlæggende kontrolprincipper

Målet med økologikontrollen er at sikre, at virksomhederne overholder økologireglerne, således at kun fødevarer, der er produceret på kontrollerede økologiske landbrug, ender som økologiske varer i butikkerne. Herved kan forbrugernes tillid til økologiske fødevarer bevares, samtidig med at virksomhederne opnår lige konkurrence.

Da der ikke eksisterer en analytisk metode, der entydigt kan påvise, om fødevarer er økologiske, er økologikontrollen først og fremmest en kontrol af virksomhedernes dokumenterede egenkontrol.

Princippet i kontrolsystemet er, at der i hvert led, hvor der sker en fysisk håndtering/opbevaring af de økologiske fødevarer, skal gennemføres egenkontrol til sikring af reglernes overholdelse. Kun i forbindelse med den fysiske håndtering kan der foretages en modtagekontrol, hvor partiet kan sammenholdes med modtagne dokumenter, og kun på virksomheder, der fysisk håndterer varerne, kan der sikres overensstemmelse mellem afsendte partier og udstedte følgedokumenter til næste virksomhed i kæden.

I relation til kontrollen af, at kun fødevarer, der er produceret af kontrollerede økologiske primærproducenter, sælges som økologiske, skal egenkontrollen sikre, at alle modtagne økologiske varer stammer fra økologikontrollerede producenter eller virksomheder, at mængderegnskabet viser balance mellem ind- og udgående mængder, og at disse mængder af myndighederne kan krydskontrolleres over til mængderne registreret hos leverandører og aftagere.

Fødevarekontrollenheden/Kødkontrollen skal ved kontrolbesøg på den enkelte virksomhed med fysisk håndtering/opbevaring af økologiske fødevarer have mulighed for at kontrollere det dokumenterede mængderegnskab samt størrelsen af det eventuelle lager, og på denne baggrund kunne vurdere mængdebalancen samt foretage krydskontrol til de forudgående og efterfølgende led.

Uden denne mulighed for balance- og krydskontrol mellem hvert led ville der opstå et hul i kontrollen med det samlede vareflow.

Uanset økologikontrollens fokus på det fysiske vareflow anbefales det kraftigt, at virksomheder, der modtager økologiske varer, i egen interesse også sikrer sig, at *sælgerne* af varerne (dvs. også sælgerne, der ikke selv har stået for den fysiske levering) er omfattet af økologikontrol - dvs. kan fremvise en gyldig leverandørdokumentation ("*Documentary evidence to the operator according to Article 29(1) of Regulation 834/2007*"). Se afsnit 6.3.9.1.2.

Handelsvirksomheder, der ikke selv modtager økologiske fødevarer, dvs. ikke selv står for fysiske håndtering/opbevaring af økologiske fødevarer, skal ligeledes omfattes af kontrol i henhold til økologireglerne. Det mængderegnskab, der skal føres af disse virksomheder (se kravene til dette i afsnit 6.3.16), udgør for kontrolmyndighederne et ekstra understøttende bidrag til det kontrolgrundlag, som skal være til stede på virksomhederne med fysisk håndtering/opbevaring af de økologiske fødevarer.

6.1.2 Økologisk krydskontrol

Lovgivning

- Bekendtgørelse nr. 308 af 20. marts 2013 om Fødevarestyrelsens opgaver og beføjelser: § 11, nr. 7, 10 og 11
- Økologibekendtgørelsen: § 25

En vigtig del af økologikontrollen, jf. afsnit 6.1.1, udgøres af den såkaldte *krydskontrol*.

Krydskontrol foretages primært som en stikprøvekontrol udført af Fødevarestyrelsens kontrolenheder.

Ved krydskontrollen udvælges tilfældige leverancer, og de af virksomheden opbevarede registreringer/dokumenter vedrørende leverancen sendes til leverandørens eller modtagerens kontrolinstans med henblik på kontrol af overensstemmelse med sidstnævnte virksomheders regnskaber/dokumenter.

Foruden ovennævnte krydskontrol gennemført stikprøvevis, er krydskontrol også et prioriteret kontrolelement i forbindelse med centralt planlagte økologikontrol-kampagner m.v.

6.2 Anmeldelse

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 28
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 63, stk. 3
- Økologibekendtgørelsen: §§ 4 og 5 samt § 9-12.

Følgende aktiviteter skal anmeldes til Fødevarestyrelsen i henhold til økologireglerne:

- Tilberedning af økologiske fødevarer (se afsnit 6.2.1).
- Import af økologiske fødevarer fra tredjelande (se afsnit 6.2.2).
- Markedsføring eller opbevaring af økologiske fødevarer en gros (se afsnit 6.2.3)

Bemærk, at der ved ”økologiske fødevarer” også skal forstås fødevarer, der markedsføres med henvisninger til, at visse af ingredienserne er økologiske, jf. mulighederne beskrevet i afsnit 3.2. Dette gælder overalt i denne vejledning, hvor der tales om økologiske fødevarer i forbindelse med økologikontrollen.

Bemærk også, at der gælder særlige bestemmelser for storkøkkener – se afsnit 6.2.6.

Aktiviteterne skal²² anmeldes via Fødevarestyrelsens hjemmeside, fvst.dk. Find den digitale blanket til autorisation eller registrering af fødevarer virksomhed under *Selvbetjening / Blanketter / Starte virksomhed – Autorisation/registrering/ejerskifte*²³.

Anmeldelsen bilagt nedennævnte procedurer m.v. vil blive videresendt til den relevante af Fødevarestyrelsens kontrolenheder. Det vil for fødevarer virksomheder (bortset fra slagterier) sige til den lokale fødevarer kontrolenhed, og for slagterier Kødkontrollen (se dog også afsnit 6.2.7 hvis der er tale om virksomheder med ensartede afdelinger fordelt over hele landet). Når der i denne vejledning henvises til fødevarer kontrolenheden, vil der for slagterier derfor skulle læses *Kødkontrollen*.

I forbindelse med anmeldelsen på fvst.dk vil virksomheden blive vejledt om at udfærdige og medsende følgende beskrivelser og egenkontrolprocedurer med reference til de specifikke underafsnit i denne vejlednings afsnit 6.3 Økologirapport (i parentes henvises til de specifikke afsnit):

- *Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter herunder tegninger med indtegnet produktionsudstyr, flow m.v. (6.3.1)*
- *Beskrivelse af hvilke kategorier af økologiske hhv. ikke økologiske produkter, der håndteres på virksomheden (6.3.1.)*
- *Beskrivelse af modtagekontrol og registrering af resultatet (6.3.2)*
- *Beskrivelse af opbevaring af råvarer (6.3.4)*
- *Beskrivelse af adskillelse ved forarbejdning, pakning mærkning ("tilberedning") (6.3.5)*
- *Beskrivelse af kontrol af forarbejdning, recepter og mærkning (6.3.6 og 6.3.9.2). For slagterier: Beskrivelse af slagting (6.3.3)*
- *Beskrivelse af opbevaring af færdigvarer (6.3.7)*
- *Beskrivelse af transport til og fra virksomheden (6.3.8)*
- *Beskrivelse af dokumentation vedr. økologiske fødevarer, der modtages af virksomheden, herunder kontrol af leverandører (6.3.9)*
- *Beskrivelse af dokumentation vedr. økologiske fødevarer, der forlader virksomheden (6.3.10)*

---

²² Bemærk, at visse virksomheder er fritaget for digital anmeldelse. Se de nærmere betingelser i økologibekendtgørelsens § 11.

²³ For økologisk foder med animalsk indhold beregnet til selskabsdyr (som er omfattet på lige fod med fødevarer af Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse, jf. afsnit 2) skal de nævnte aktiviteter anmeldes via Fødevarestyrelsens kontaktformular (fvst.dk/Kontakt).

- *Beskrivelse af og eksempel på regnskab (6.3.11 - 6.3.18)*
- *For importører: Beskrivelse af procedurer vedr. import fra 3. land ((5, 6.2.2, 6.3.1, 6.3.2.1, 6.3.9.1.3, 6.3.9.2 samt Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v., der findes på fvst.dk)*
- *Erklæring fra virksomheden (6.3.19, jf. bilag 2)*

Kun relevante dele af ovennævnte egenkontrolprocedurer skal indsendes. Se eksempelvis kapitel 6.3.12-6.3.17, for undtagelserne for engrosvirksomheder, der ikke selv forarbejder, pakker eller mærker.

Såfremt virksomheden har et egenkontrolprogram i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning anbefales det, at virksomhedens egenkontrolprocedurer i relation til økologireglerne udarbejdes sådan, at virksomheden kan ophøre med markedsføring af økologiske fødevarer uden at det betinger ændringer i egenkontrolprogrammet, der vedrører den øvrige fødevarerlovgivning.

Detailbeskrivelser, som ikke er væsentlige for beskrivelsen af de grundlæggende kontrolforanstaltninger og -procedurer kan udelades i økologirapporten, hvis de til enhver tid er tilgængelige og opdaterede på virksomheden. F.eks. er det ikke nødvendigt at beskrive samtlige af de fremstillede produkter inden for en kategori, når blot kategorien angives – eller at fastlægge procedurer på produktniveau, hvis disse kan fastlægges på kategori-niveau. Herved kan det undgås, at økologirapporten skal opdateres, såfremt f.eks. en brødproducent, der allerede har en økologirapport og dermed er under økologikontrolordningen, senere ønsker at fremstille en ny brødtype.

Efter indsendelse af anmeldelsen vil virksomheden oftest blive kontaktet af fødevarerkontrolenheden med henblik på at træffe aftaler om det videre forløb, herunder evt. aftaler vedr. uddybning af / ændringer vedr. de indsendte beskrivelser og egenkontrolprocedurer samt et indledende kontrolbesøg (se afsnit 6.3).

Anmeldelsespligten gælder både de virksomheder, der rent fysisk håndterer varerne, og de virksomheder, som får udført de pågældende aktiviteter på en anden virksomhed som lønarbejde.

I øvrigt gælder anmeldelsespligten også for aktiviteter, som i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning hører under bagatelgrænsen; dvs. at anmeldelsespligten i henhold til økologireglerne gælder uanset aktiviteternes kontinuitet eller organisation.

6.2.1 Anmeldelse af tilberedning

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 2, litra i og 28, stk. 1 og 3

Ved *tilberedning* forstås ifølge definitionen i økologiforordningen "aktiviteter i forbindelse med konservering og/eller forarbejdning af økologiske produkter, herunder slagtning og opskæring for animalske produkters vedkommende, samt emballering og/eller ændringer i mærkningen vedrørende den økologiske produktionsmetode".

Begrebet dækker således stort set alle aktiviteter, der ændrer ved en vares fysiske beskaffenhed og præsentation, herunder varens emballage og mærkning i henhold til økologireglerne (dvs. mærkning omhandlet i afsnit 3, herefter kaldet *økologimærkning*). Også ændringer i økologimærkningen - samt påsætning af Ø-mærket - betragtes som tilberedning, og skal dermed anmeldes.

Påsætning af eksempelvis en mærkat med pris og butiksnavn eller en oversættelse af økologimærkning, som ikke dækker den oprindelige økologimærkning på en allerede færdigpakket vare, skal dog ikke anmeldes.

6.2.1.1 Undtagelser i detailledet fra kravet om anmeldelse af tilberedning

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 4, stk. 2

Detailvirksomheder, der kun foretager en *simpel tilberedning* er undtaget fra kravet om anmeldelse ved tilberedning.

Som simpel tilberedning betragtes:

- Tilberedning, der sker i kundens påsyn, og som begrænser sig til enkle aktiviteter, som f.eks. formaling af kaffe, opskæring af brød e.l.
- Tilberedning, som foretages på en måde, så fødevarerne efter tilberedning stadig bærer den originale mærkning (dvs. mærkningen foretaget af en økologikontrolleret virksomhed i et tidligere led), og derved fortsat tydeligt fremstår som økologiske. F.eks. opskæring²⁴ af ost med Ø-mærket ostevoks.
- Tilberedning, hvor der ikke ændres ved den fysiske form af de økologiske fødevarer. Et eksempel kan være grønthandlere, som flytter frugt og grønt fra transportemballagen og over i salgskurve med en skiltning om, at varerne er økologiske.
- ”Bake off”, der alene består i optøning og færdigbagning af forbagt brød, betragtes ikke som en aktivitet, der ændrer ved et produkts fysiske form. Dvs. færdigbagning af brød, der herefter lægges i salgskurve med skiltning om, at brødene er økologiske, skal heller ikke anmeldes.

Udover ovennævnte aktiviteter kan detailvirksomheder, der brygger økologisk kaffe, fremstiller økologisk softice fra færdigt økologisk softicepulver samt foretager lignende enkle tilberedningsaktiviteter, undtages fra anmeldelseskravet. Det er en forudsætning, at de råvarer, der anvendes ved tilberedningen udelukkende forefindes på økologisk form i virksomheden, og at dette til enhver tid kan dokumenteres ved systematisk opbevaring af indkøbsfakturaer og følgesedler samt salgsbon’er.

---

²⁴ og evt. indpakning til direkte salg indenfor samme salgsdag, som ikke omfattes af kravene til færdigpakkede fødevarer.

Røgning af eksempelvis fisk vil ikke kunne betragtes som simpel tilberedning, da der her sker en tilførsel af nye smagsstoffer fra røgen. Det vil derfor være relevant at kontrollere denne aktivitet i henhold til økologireglerne, herunder i henhold til økologireglerne om tilsætnings- og hjælpepestoffer.

Ud over ovennævnte detailvirksomheder, der kun foretager simpel tilberedning, skal detailbutikker, der ikke tilbereder, dvs. som f.eks. blot forhandler færdigpakkede fødevarer, heller ikke anmeldes og omfattes af økologikontrol.

Detailvirksomheder, der modtager bestillinger af ikke-færdigpakkede økologiske fødevarer fra private kunder via internettet, og som herefter pakker og sender varerne til kunderne, kan ikke fritages fra økologikontrol, under henvisning til, at der er tale om simpel tilberedning, hvor der ikke sker ændring af varernes fysiske form. Dette skyldes, at de pågældende virksomheder også foretager en pakning/mærkning af fødevarerne.

I detailvirksomheder, der ikke skal anmeldes, og dermed ikke er omfattet af den særlige økologikontrolordning, foretager fødevarekontrolenhederne kontrol i henhold til bl.a. den generelle fødevarelovgivnings bestemmelser om ikke vildledende markedsføring. Det betyder, at der udføres stikprøvekontrol af bl.a. mærkning og dokumentation for, at fødevarerne er økologiske, og at de forhandles på ikke vildledende vis, jf. afsnit 6.6.

6.2.2 Anmeldelse af import

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 28
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 81-85
- Økologibekendtgørelsen: § 4

I medfør af økologi-gennemførelsesforordningen gælder anmeldelsespligten ved import af økologiske fødevarer fra tredjelande enhver erhvervsdrivende, der som importør og/eller første modtager i EU beskæftiger sig med import og/eller modtagelse af økologiske fødevarer, på egne vegne eller på vegne af en anden erhvervsdrivende.

Opbevaring af importerede sendinger i mindre end 24 timer, inden sendingen modtages hos første modtager, skal ikke anmeldes, forudsat at der ikke sker ændringer af transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter. En sådan opbevaring, f.eks. på et toldoplæg, betragtes som transit/transport, jf. afsnit 6.2.3. Opbevaring i 24 timer eller derover betragtes som opbevaring en gros af sendingen og denne er anmeldelsespligtig i henhold til økologireglerne. Den første virksomhed, der modtager en sending, og som opbevarer denne en gros, betragtes som værende ”første modtager” af sendingen og skal overholde kravene i afsnit 6.3.2.1.

Opbevaring på toldoplæg er omfattet af anmeldelsespligt på lige fod med øvrig opbevaring, såfremt sendingen efterfølgende skal frembydes til fri omsætning i EU som økologisk.

Se i øvrigt [Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#) på [fvst.dk](#) under ”Import af økologi”.

6.2.3 Anmeldelse af markedsføring eller opbevaring en gros

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 28
- Økologibekendtgørelsen: § 4

Af økologiforordningen fremgår det, at opbevaring og markedsføring af økologiske fødevarer skal anmeldes. Herudover er der imidlertid fastlagt, at medlemslandene i EU kan undtage visse erhvervsdrivende, der sælger økologiske produkter direkte til den endelige forbruger eller bruger, fra kravet om anmeldelse. I den danske økologibekendtgørelse er der gjort brug af denne undtagelsesmulighed, og derfor gælder kravet om anmeldelse af markedsføring eller opbevaring kun, når disse aktiviteter udføres *en gros*. I økologireglerne er *engros* virksomheder dermed virksomheder, der leverer eller sælger til andre virksomheder, dvs. f.eks. også ferskvareterminaler (distributionsterminaler, distributionscentre) og engrossupermarkeder (engrosforretninger). Der gælder dog for mange af sådanne virksomheder særligt lempelige krav, jf. afsnit 6.3.13-6.3.15.

I økologiforordningen henvises til, at der ved *markedsføring* skal forstås markedsføring, som defineret i fødevarerforordningen, dvs. besiddelse af fødevarer med henblik på salg, herunder udbydelse til salg eller anden overførsel, som finder sted mod eller uden vederlag, herunder selve salget og distribution.

Opbevaring er ikke nærmere defineret i økologiforordningen. Ifølge den gængse betydning af begrebet "opbevaring" dækker begrebet imidlertid enhver opbevaring, fraregnet *transport*. Transport skal således ikke anmeldes særskilt, selvom der i økologi-gennemførelsesforordningen er fastlagt betingelser, som de anmeldelsespligtige virksomheder skal sikre overholdt ved transport.

Hvis der under transport sker en kortvarig opbevaring, dvs. under 24 timer (evt. over 24 timer, hvis dette sker undtagelsesvist som følge af fx weekend- eller helligdage), betragtes denne opbevaring som en del af transporten, og dermed ikke omfattet af anmeldelseskravet. Det er dog en forudsætning, at der ikke sker ændringer i partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter vedr. partiet. I praksis betyder dette, at der vil være tale om varer, hvor modtageren på forhånd er kendt og bogført af leverandøren, og som blot opbevares indtil den videre transport kan gennemføres hensigtsmæssigt.

Hvis opbevaring i forbindelse med transport/distribution i engrosleddet derimod foregår i over 24 timer (med mindre dette blot sker undtagelsesvist som følge af fx weekend- eller helligdage), vil dette blive betragtet som opbevaring en gros, og skal derfor anmeldes. Der gælder dog under visse betingelser særligt lempelige krav til denne "transitopbevaring", jf. afsnittene 6.3.8.2 og 6.3.15.

6.2.3.1 Undtagelse fra kravet om anmeldelse af markedsføring eller opbevaring en gros

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 4, stk. 3
- Autorisationsbekendtgørelsen: § 17

Markedsføring eller opbevaring af økologiske fødevarer en gros skal altid anmeldes, også selvom der kun omsættes fødevarer en gros i begrænset omfang.

Imidlertid er storkøkkener ikke omfattet af EU-økologireglernes dokumentationskrav. Derfor er der i økologibekendtgørelsen indarbejdet en mulighed for, at detailvirksomheder kan sælge færdigpakke økologiske fødevarer en gros *til storkøkkener* uden at skulle omfattes af økologikontrolordningen. Det forudsætter, at betingelserne, der fremgår af § 17 i autorisationsbekendtgørelsen om detailvirksomheders levering af fødevarer til andre detailvirksomheder (=engroslevering) uden at miste status som detailvirksomhed, overholdes.

Undtagelsen betyder eksempelvis, at detailbutikker, som af og til f.eks. leverer færdigpakket mælk til en lokal børneinstitutions køkken, ikke skal omfattes af økologikontrol.

6.2.4 Anmeldelse af afdelinger, lønarbejdsvirksomheder m.v.

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 28
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 86

Enhver virksomhed, der i henhold til Fødevarestyrelsens autorisationsbekendtgørelse betragtes som en særskilt kontrolleret virksomhed, skal anmeldes og opfylde økologireglernes kontrolbestemmelser, såfremt der udføres anmeldelsespligtige aktiviteter (jf. bl.a. anvendelsen af begrebet "enhed" i økologi-gennemførelsesforordningens afsnit IV).

F.eks. vil afdelinger, hvor der sker aktiviteter (f.eks. forhandling eller oplagring), som er omfattet af økologibekendtgørelsens anmeldelseskrav, og som f.eks. pga. geografisk adskillelse skal betragtes som særskilt kontrollerede virksomheder i henhold til autorisationsbekendtgørelsen, skulle anmeldes særskilt og omfattes af en økologirapport med procedurer, som sikrer at den pågældende afdeling overholder kravene i økologiforordningen.

Virksomheder, som udfører anmeldelsespligtige aktiviteter i henhold til økologibekendtgørelsen som lønarbejde, skal ligeledes anmeldes særskilt og skal have udarbejdet en særskilt økologirapport.

Virksomheder, der får udført lønarbejde (lønarbejdsgiver), vil ligeledes skulle anmeldes og underlægges økologikontrol (jf. afsnit 6.3.17). Dette gælder uanset om lønarbejdsgiveren er en detail- eller en engrosvirksomhed.

Når der i denne vejledning tales om *virksomheder* vil dette derfor også vedrøre ovennævnte virksomhedstyper og afdelinger.

6.2.5 Anmeldelse af aktiviteter i tilknytning til primærproduktion

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 4, stk. 7, og § 5

Erhvervsdrivende, der i tilknytning til primærproduktion, eller som en del af primærproduktion,

udfører en af de anmeldelsespligtige aktiviteter skal kun anmelden disse til fødevarekontrollenheden, når de pågældende aktiviteter skal registreres eller autoriseres af fødevarekontrollenheden i henhold til Fødevarestyrelsens autorisationsbekendtgørelse. Dette betyder bl.a., at gårdbutikker, skal anmelden tilberedning (jf. afsnit 6.2.1), mens tilberedning udført i forbindelse med stalddørssalg (f.eks. ilægning af æbler i poser) ikke skal anmeldes. Se nærmere om hvilke aktiviteter, der er omfattet af Fødevarestyrelsens autorisationsbekendtgørelse i vejledningen til denne.

Der er dog nogle undtagelser fra denne regel, idet kravet om anmeldelse i henhold til økologibekendtgørelsen ikke gælder tilberedning, der udføres som led i

- lejlighedsvis pakning af økologisk frisk frugt og grønt fra andre økologiske bedrifter i DK eller EU. *Pakning* inkluderer afpudsning, klargøring, tørrensning, vask, pakning i åbne beholdere eller lukkede beholdere med normal atmosfære, herunder færdigpakninger beregnet på den endelige forbruger. Ved *lejlighedsvis* pakning forstås pakning, som finder sted op til ca. 10 gange om året, og som i alt ikke varer mere end ca. 30 dage årligt.
- slagtning og levering årligt af et mindre antal stykker fjerkræ i uåbnet stand fra en bedrift, når slagtning og eventuel plukning sker på bedriften,
- slagtning og levering årligt af et mindre antal kaniner i uåbnet stand, når slagtning og eventuel afhudning sker på bedriften,
- slagtning og levering årligt af et mindre antal stykker opdrættet fjervildt, bortset fra strudsefugle, i uåbnet stand, når slagtning og eventuel plukning sker på bedriften,
- levering af mindre mængder mælk årligt, når den endelige forbruger selv medbringer emballage til mælken, levering af mindre mængder af æg årligt, når æggene ikke er sorteret i kvalitets- eller vægtklasser, og der ikke på bedriften findes et ægpakkeri, eller
- håndtering af kød af tamhovdyr mv. for private forbrugere til anvendelse i forbrugers private husholdning, jf. autorisationsbekendtgørelsens § 16.

Bedrifter, hvortil ovennævnte aktiviteter er knyttet, vil på lige fod med andre bedrifter blive økologikontrolleret af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen i henhold til bestemmelserne i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens bekendtgørelse om økologisk jordbrugsproduktion.

Aktiviteter, som ifølge autorisationsbekendtgørelsen evt. kan undtages fra registrering, fordi de ikke udføres med en vis kontinuitet og organisation, skal uanset denne mulighed dog fortsat anmeldes i henhold til Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse, hvis de omfatter en af de efter denne bekendtgørelse anmeldelsespligtige aktiviteter.

6.2.6 Anmeldelse af storkøkkener

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 4, stk. 4-6
- Bekendtgørelse nr. 420 af 24. april 2013 om økologisk storkøkkendrift

Storkøkkener, der ønsker at anvende den økologiske betegnelse i markedsføringen af økologiske retter eller økologiske dele af retter, skal kun anmelde tilberedning af økologiske fødevarer, når de pågældende retter eller dele af retter er frembragt af råvarer, der ikke *udelukkende* forefindes i køkkenet i økologisk form. Efter anmeldelsen skal storkøkkenerne omfattes af økologikontrol, som svarer til den økologikontrol, som øvrige fødevarer virksomheder med anmeldelsespligtige aktiviteter skal omfattes af.

Dette følger af, at der i økologibekendtgørelsens § 4, stk. 6, gives mulighed for, at ovennævnte markedsføring kan ske på betingelse af, at aktiviteterne kontrolleres efter bestemmelser, som dem der er fastlagt i økologiforordningen og økologi-gennemførelsesforordningen. Da storkøkkener ifølge økologiforordningen er undtaget fra forordningens anvendelsesområde (se også denne vejlednings afsnit 2), kan køkkener dog ikke anvende EU-økologilogoet, og skal ikke mærke med hverken kodenummer (jf. afsnit 3.7) eller geografisk oprindelse (jf. afsnit 3.9.4).

Findes de pågældende råvarer, som indgår i de anpriste økologiske retter eller delretter, udelukkende på økologisk form, eller ønsker køkkenet blot at anprise anvendelse af økologiske råvarer, er der ikke krav om økologikontrol. I stedet skal reglerne i bekendtgørelsen om økologisk storkøkkendrift overholdes. Se også [Vejledning om økologisk storkøkkendrift](#).

6.2.7 Anmeldelse af virksomheder med mange ensartede afdelinger fordelt over hele landet

For virksomheder med mange ensartede afdelinger fordelt over hele landet, fx bagerier i en supermarkedskæde, foretager Fødevarestyrelsen gerne en central vurdering af anmeldelsen, inklusiv dens beskrivelser og procedurer. Dette forudsætter, at materialet er dækkende og relevant for samtlige afdelinger (bortset fra eventuelt en centralt koordinerende afdeling).

Ønskes en central vurdering skal der i forbindelse med udfyldelsen af anmeldelsesformularen på fvst.dk, jf. afsnit 6.2, anføres, at anmeldelsen bedes vurderet centralt, og der anføres ”Att. Kemi og Fødevarekvalitet”.

Når beskrivelser og procedurer vurderes at være i orden, rundsendes disse til de relevante kontrolenheder, der herefter udsteder økologirapporterne for de enkelte afdelinger (jf. afsnit 6.2.4 Anmeldelse af afdelinger, lønarbejdsvirksomheder m.v.) samt står for den efterfølgende økologikontrol.

6.3 Økologirapport

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 26, stk. 2, 63 og 64
- Økologibekendtgørelsen: §§ 6 og 7 samt bilag 2

Økologirapporten er det dokument, der i detaljer fastlægger, hvilke vilkår og procedurer virksomheden skal følge for at sikre, at økologireglerne overholdes.

Efter modtagelse af en anmeldelse med tilhørende beskrivelser og egenkontrolprocedurer vil fødevarekontrollenheden normalt aflægge virksomheden et besøg. Ved besøget vil det bl.a. blive gennemgået, om de foreslåede egenkontrolprocedurer er tilstrækkelige, herunder også tilstrækkelige til, at fødevarekontrollenheden kan gennemføre en effektiv kontrol.

Når fødevarekontrollenheden vurderer, at de fremlagte beskrivelser og egenkontrolprocedurer er i orden, udsteder fødevarekontrollenheden økologirapporten, og virksomhedens materiale vil indgå som bilag i denne rapport. Herved vil virksomhedens beskrevne egenkontrolprocedurer m.v. blive fastlagt som vilkår for udførelsen af de anmeldte aktiviteter.

Virksomheden må først påbegynde de anmeldte aktiviteter, når den endelige økologirapport er modtaget fra fødevarekontrollenheden.

Udformningen af økologirapporten ændrer ikke ved, at økologireglerne er umiddelbart gældende, herunder også de kontrolforanstaltninger, der er nævnt i økologi-gennemførelsesforordningens afsnit IV, samt økologibekendtgørelsens kapitel 12-13 og bilag 2. Dette betyder eksempelvis, at hvis der skulle vise sig uoverensstemmelser mellem procedurerne i økologirapporten vedr. regnskab og økologibekendtgørelsens bilag 2 om regnskabskrav, så er det bilag 2, der skal følges. Virksomheden skal i givet fald ændre de pågældende procedurer og indsende disse til fødevarekontrollenheden med henblik på indarbejdelse i rapporten.

I de følgende afsnit vil de vigtigste elementer, som skal indgå/omhandles i økologirapporten blive gennemgået, nemlig:

- Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter (6.3.1)
- Modtagekontrol (6.3.2)
- Foranstaltninger ved slagtning (6.3.3)
- Foranstaltning ved opbevaring af råvarer (6.3.4)
- Adskillelse ved tilberedning (6.3.5)
- Kontrol af forarbejdning, recepter, mærkning (6.3.6)
- Foranstaltninger ved opbevaring af færdigvarer (6.3.7)
- Foranstaltninger ved transport til og fra virksomheden (6.3.8)
- Dokumentation vedr. fødevarer m.v., der modtages af virksomheden (6.3.9)
- Dokumentation vedr. fødevarer, der forlader virksomheden (6.3.10)
- Regnskab (6.3.11-6.3.16)
- Generel erklæring (6.3.19)

Ikke alle elementer vil være relevante for alle virksomheder. For virksomheder, der kun markedsfører eller opbevarer økologiske fødevarer en gros, er forholdsreglerne vedrørende overholdelse af

forarbejdningsreglerne f.eks. ikke relevante. Se også afsnittene 6.3.12-6.3.16 om særlige bestemmelser for visse virksomhedstyper.

6.3.1 Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 63, 80, 82 og 86

Virksomheden skal udarbejde følgende beskrivelser:

- Beskrivelse af virksomhedens/enhedens indretning med angivelse af de anlæg, som anvendes til de anmeldte aktiviteter. Bl.a. skal det fremgå hvilke anlæg, som anvendes til modtagelse, forarbejdning, emballering, mærkning og opbevaring.
- Beskrivelse af eventuelle afdelinger og lønarbejdsforhold, herunder en beskrivelse af aktiviteterne samt hvilke kontrolenheder/-instanser, der udfører økologikontrollen hos disse tilknyttede afdelinger/virksomheder (jf. afsnit 6.2.4).
- Beskrivelse af de anmeldte aktiviteter vedr. tilberedning, markedsføring/opbevaring en gros og/eller import, herunder angivelse af hvilke fødevarer/-grupper, der er omfattet.
- For importører skal beskrivelsen indeholde en angivelse af, hvor produkterne indføres til EU, og hvilke andre anlæg importøren vil anvende til opbevaring af de indførte produkter, indtil de leveres til den første modtager.

6.3.2 Modtagekontrol

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 31 og 33

Virksomheden skal udarbejde egenkontrolprocedurer for, hvordan den vil kontrollere modtagne økologiske produkters og slagtedyrs oprindelse, art og mængde, herunder kontrol af,

- at transportvilkårene (jf. afsnit 6.3.8) er overholdt,
- at partiet mærkningsmæssigt og indholdsmæssigt fremstår i overensstemmelse med oplysningerne i partidokumenterne, og
- at dokumentationen for de modtagne varers økologiske status m.v. lever op til kravene herom (jf. afsnit 6.3.9).

Herudover skal det via procedurerne sikres, at der foretages en registrering af modtagekontrollen, og at økologiske varer, hvis der er opstået tvivl om identiteten eller den økologiske status, identificeres og ikke behandles/markedsføres som økologiske, indtil tvivlen er tilbagevist.

Registrering af modtagekontrollen kan f.eks. ske ved påskrift på en følgeseddel eller ved en elektronisk registrering ved udfyldelse af særligt felt, såfremt det af egenkontrolprocedurerne fremgår, hvilke konkrete forhold (jf. ovennævnte punkter) der kontrolleres i forbindelse med påskriften/udfyldelsen, og hvorledes afvigelser registreres.

6.3.2.1 Modtagekontrol ved import

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 34, 83 og 84
- Importforordningen: Artikel 13
- Økologibekendtgørelsen: §§ 22 og 23

Alle sendinger der importeres til EU skal ledsages af en original kontrolattest, der skal fremlægges for toldmyndighederne, og påtegnes af disse, før sendingen kan overgå til fri omsætning som økologisk.

I Danmark skal den lokale fødevarekontrolenhed senest én normal arbejdsdag²⁵ forud for importen modtage kopi af kontrolattesten samt et særligt forhånds anmeldelseskema, hvor der oplyses om ankomsttid og hvilken virksomhed, der er første modtager af sendingen. Procedurerne er nærmere beskrevet i [Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#) (fvst.dk, under [Import af økologi](#)).

Virksomheder, der importerer økologiske fødevarer fra tredjelande til Danmark (EU), skal således udarbejde procedurer, der sikrer:

- at alle importerede sendinger forhånds anmeldes til den lokale fødevarekontrolenhed senest en normal arbejdsdag før importen, og at der senest samtidig hermed fremsendes en kopi af kontrolattesten til fødevarekontrolenheden (jf. forhånds anmeldelseskemaet).
- at der foretages modtagekontrol af alle importerede sendinger, herunder at det tilses, at sendingen modtages i lukkede emballager eller containere (dvs. lukket på en måde, så indholdet ikke kan udskiftes, uden at der sker synlig opbrydning), og at der er mærket med en eksportøridentifikation og de nødvendige oplysninger til at fastslå overensstemmelse mellem partiet og kontrolattesten.
- at modtagekontrollen bekræftes af første modtager ved underskrift i kontrolattestens rubrik 18, jf. afsnit 5 og 6.3.9.1.3.
- at økologiske varer, hvis der er opstået tvivl om identiteten eller den økologiske status, identificeres og ikke behandles/markedsføres som økologiske fødevarer, indtil tvivlen er tilbagevist.

Såfremt importøren er forskellig fra den første modtager i EU skal første modtager udføre ovennævnte modtagekontrol. Desuden skal første modtagers procedurer sikre, at den originale kontrol-

---

²⁵ mandag - fredag, bortset fra helligdage

attest, når modtagekontrollen er udført, sendes til importøren. Endvidere skal første modtager opbevare en kopi af kontrolattesten, som skal indgå i regnskabet, som dokumentation for det modtagne parti samt dokumentation for modtagekontrollen. Alle kopier skal mærkes tydeligt som sådan.

6.3.3 Foranstaltninger ved slagtning

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 63, stk. 1, litra b

Slagteriet skal udarbejde procedurer for, hvordan det vil sikre, at kravene i økologiforordningerne, jf. afsnit 4, overholdes. Procedurerne skal udover selve slagtningen bl.a. omhandle transport i forbindelse med slagtningen, aflæsning, opstaldning/oplagring og bedøvelse. For økologiske fisk skal procedurerne endvidere sikre, at oplagringsbassinerne på slagteriet/opskæringsvirksomheden er fysisk og vandforsyningsmæssigt adskilt fra eventuel oplagring af konventionelle fisk.

6.3.4 Foranstaltninger ved opbevaring af råvarer

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 26, stk. 4 og 5, og 35

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at de økologiske fødevarer til enhver tid kan identificeres (f.eks. mærkning af beholdere etc. med lotnummer, når råvarerne adskilles fra emballagen, hvori de modtages),
- at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer, og
- at der ikke sker forurening af de økologiske fødevarer med ikke-tilladte produkter eller stoffer. Bl.a. skal der træffes passende rengøringsforanstaltninger, og effektiviteten af disse skal kontrolleres og registreres.

6.3.5 Adskillelse ved tilberedning

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 26, stk. 2-5

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at de økologiske fødevarer til enhver tid kan identificeres, og
- at der i øvrigt ikke sker forurening med produkter, der ikke er tilladt anvendt ifølge økologireglerne (f.eks. tilsætningsstoffer og hjælpestoffer, som ikke er medtaget i økologi-gennemførelsesforordningens bilag VIII).

Tilbereder virksomheden også ikke-økologiske produkter skal der herudover udarbejdes procedurer, der sikrer,

- at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske produkter,
- at produktionsudstyr (delene i berøring med fødevarerne) rengøres inden det anvendes til økologiske fødevarer, og
- at rengøringen kontrolleres og registreres.

Virksomheden skal undgå sammenblanding ved at udføre tilberedningen adskilt i tid eller sted fra håndtering af ikke-økologiske produkter. Detaljeringsgraden i virksomhedens procedurer vil afhænge af adskillelsesmåden. Udføres tilberedningen af økologiske fødevarer f.eks. på bestemte ugedage, eller som det første hver dag, vil der være tale om relativt enkle procedurer, hvorimod andre adskillelsesmåder kan omfatte mere detaljerede arbejdsrutiner, der tilsammen kan hindre sammenblandingen.

Rengøring af produktionsudstyr m.v. skal sikre, at der ikke sker iblanding af (synlige) rester af ikke-økologiske fødevarer – der er ikke krav om desinfektion/rengøring i hygiejnemæssig forstand. Ved rengøringen skal den almindelige fødevarerlovgivnings bestemmelser om brug af rengøringsmidler m.v. anvendes, idet der ikke i økologireglerne er fastlagt særlige bestemmelser om rengøringsmidler m.v.

Såfremt tilberedningen ikke udføres jævnligt, skal det indarbejdes i procedurerne i økologirapporten, hvorledes fødevarerkontrolenheden på forhånd og inden for en nærmere angiven frist, vil blive underrettet om aktiviteten.

6.3.5.1 Adskillelse ved detailsalg i forbindelse med tilberedning

Hvis der er knyttet et detailsalg til virksomheden (f.eks. en bagerbutik), hvor de tilberedte varer sælges uemballerede, betragtes dette som en integreret del af tilberedningen, og derfor gælder kravet om adskillellesprocedurer også for dette salg. Dvs. det skal via forhandlingsmetoden eller produktudseendet, sikres, at der ikke sker utilsigtet sammenblanding ved detailsalget. Hvis både økologiske og ikke-økologiske fødevarer forhandles i uemballeret form, kan dette f.eks. sikres ved, at de økologiske fødevarer umiddelbart efter tilberedningen forsynes med en individuel mærkning, hvoraf det fremgår, at fødevarerne er økologiske. Eller ved, at de økologiske fødevarers udseende tydeligt afviger fra detailsalgets øvrige fødevarer, og der ved skiltning indgår et navn, en beskrivende betegnelse eller evt. et billede, der gør det muligt at bestemme den økologiske fødevarer.

For detailslagtere med salg over disk kan det betragtes som acceptabelt, at der sker parallelsalg af uemballeret økologisk og konventionelt fersk kød i form af udskæringer, hakket kød, m.v., når procedurerne f.eks. sikrer en tydelig opdeling af lokale/montrer/hylder, hvorved udbuddet af ferske økologiske kødvarer kan opbevares samlet i salgslokalet og kødvarerne entydigt økologimærkes ved skiltning.

6.3.6 Kontrol af forarbejdning, recepter og mærkning

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 26, stk. 3

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at kravene til forarbejdning (herunder brug af hjælpestoffer), sammensætning og mærkning (jf. afsnit 3 i denne vejledning) overholdes. F.eks. interne godkendelsesprocedurer ved ændring i recepter/mærkning og procedurer der sikrer, at produktionen sker på baggrund af ajourførte recepter samt fyldestgørende dokumentation vedr. f.eks. sammensætning og beskaffenhed af eventuelle anvendte halvfabrikata m.v.
- at der sker produktionsregistreringer, som viser, at kravene til forarbejdning og sammensætning overholdes.

6.3.7 Foranstaltninger ved opbevaring af færdigvarer

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 26, stk. 4 og 5, og 35

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at de økologiske fødevarer til enhver tid kan identificeres,
- at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer, og
- at der ikke sker forurening med ikke-tilladte produkter eller stoffer. Bl.a. skal der foretages passende rengøring af opbevaringsrum og -udstyr, og effektiviteten af rengøringen skal kontrolleres og registreres.

For *færdigpakkede* fødevarer vil ovennævnte procedurer vedr. identifikation og sikring mod sammenblanding normalt ikke være relevante. Der vil dog altid skulle foretages en konkret vurdering af behovet for rengøring med henblik på at undgå forurening.

6.3.8 Foranstaltninger ved transport til og fra virksomheden

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 30, 31, 32a, 33, 34 og 35

Det skal gennem virksomhedens procedurer sikres, at transport af økologiske fødevarer til og fra virksomheden (herunder f.eks. også transport fra virksomheden til detailvirksomheder, der ikke er omfattet af økologikontrol) sker i lukkede emballager eller containere. Lukningen skal sikre, at indholdet ikke kan skiftes ud, uden at der sker en synlig opbrydning. Hver enkelt transporteret enhed

(transportkasse, container e.l.) skal desuden være forsynet med en mærkning, der foruden mærkningen i henhold til den øvrige fødevarelovgivning omfatter:

- a) Navn og adresse på den virksomhed, der har stået for den fysiske afsendelse af partiet. Desuden navn og adresse på ejeren eller sælgeren af produktet, hvis denne er forskellig fra førstnævnte virksomhed. Partier, der modtages direkte fra tredjelande, skal være mærket med en eksportøridentifikation og de nødvendige mærker og numre til at fastslå overensstemmelse mellem partiet og kontrolattesten, dvs. de oplysninger, der fremgår af kontrolattestens boks 5 og 12, jf. afsnit 6.3.9.1.3.

Hvis der på transportemballagen er mærket med navn og adresse på flere virksomheder, skal mærkningen være udformet, så der ikke opstår tvivl om de angivne virksomheders rolle (f.eks. hvem der er seneste fysiske afsender, forhandler eller ansvarlig for pakning i transportemballage).

- b) Kontrolkodennummer for økologikontrolinstansen hos den virksomhed, der har stået for den fysiske afsendelse af partiet. Dette krav gælder dog kun, hvis der er tale om en virksomhed inden for EU (jf. afsnit 3.7).
- c) Fødevarens betegnelse.
- d) En henvisning til den økologiske produktionsmetode, således at det f.eks. fremgår, om der er tale om fødevarer, der er mærket som økologiske i varebetegnelsen, eller fødevarer, der er mærket med indhold af økologiske ingredienser i ingredienslisten.
- e) Eventuel yderligere mærkning, idet det skal sikres, at det er muligt at relatere varepartiet til posteringer i regnskabet, herunder de tilknyttede dokumenter, jf. afsnit 6.3.9-6.3.16.

Ved transport af færdigpakkede fødevarer kræves ingen yderligere lukket emballage, forudsat at ovennævnte krav er opfyldt.

De under a) - d) nævnte oplysninger kan alternativt anføres i et ledsagedokument, hvis dette dokument kan relateres entydigt til den emballage eller container, som fødevarerne befinder sig i. Dette gælder dog ikke partier, der modtages direkte fra tredjelande (se særlige bestemmelser herom i afsnit 6.3.2.1).

Virksomhedens procedurer skal sikre, at alle involverede parter, herunder f.eks. leverandører, vognmænd og personale, er tilstrækkeligt informerede om procedurernes praktiske betydning.

Herudover skal procedurerne sikre, at de økologiske partier under transporten, og ved opbevaring under transporten (særligt opbevaring under 24 timer, der ikke er omfattet af økologikontrol, jf. afsnit 6.2.3), til enhver tid kan identificeres, og at der ikke sker sammenblanding eller forurening med produkter, som ikke er tilladt anvendt ved økologisk produktion. Dvs. det skal f.eks. sikres, at der ikke sker behandling med ikke tilladte stoffer i forbindelse med skadedyrsbekæmpelse.

6.3.8.1 Undtagelser fra kravet om transport i lukket emballage

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 31, stk. 2

Kravet om transport i lukket emballage kan fraviges, når både afsender- og modtagervirksomhed er beliggende inden for EU og er omfattet af økologikontrol.

Det er en forudsætning, at transportprocedurerne sikrer, at der medfølger et dokument, der indeholder de under afsnit 6.3.8 nævnte mærkningsoplysninger, og at transporten i øvrigt sker under forhold, der sikrer, at de økologiske produkter er identificerbare og tydeligt adskilte fra ikke-økologiske produkter, og således at der ikke kan ske sammenblanding.

Det er desuden en forudsætning, at både den afsendende og modtagende virksomheds procedurer sikrer, at der føres registre over de pågældende transporter og de tilhørende forholdsregler.

Ved indsamling og transport af f.eks. mælk og æg skal modtagervirksomheden sikre, at fødevarekontrollenheden har adgang til alle oplysninger om indsamlingsdage, -tidspunkter og -rute samt tid og sted for modtagelsen af produkter.

6.3.8.2 Særlig undtagelse i forbindelse med opbevaring under transport/distribution

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 2.3

For virksomheder, der udfører transport/distribution, og som alene er omfattet af kravet om anmeldelse i henhold til økologireglerne, fordi de transporterede partier opbevares i mere end 24 timer, jf. afsnit 6.2.3, er ovennævnte transportbestemmelser (afsnit 6.3.8/6.3.8.1) ikke relevante. Det er dog en forudsætning, at der ikke sker ændringer i partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter vedr. partiet; dvs. at der i praksis er tale om varer, hvor modtageren på forhånd er kendt og bogført af leverandøren, og som blot opbevares indtil den videre transport kan gennemføres hensigtsmæssigt.

6.3.8.3 Transport af dyr

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 15, stk. 1, litra b, iv), 30, 31, 32a og 75

Slagterierne skal udarbejde procedurer, der sikrer, at bestemmelserne om transport af økologiske dyr, jf. afsnit 4, overholdes.

Herudover skal slagteriet udarbejde transportprocedurer i overensstemmelse med de generelle bestemmelser, som er omhandlet i afsnit 6.3.8 og 6.3.8.1. Dvs. det skal sikres, at der ved transport af

økologiske dyr fra producent til slagteri ikke sker sammenblanding med andre dyr, og at de økologiske slagtedyrl kan identificeres entydigt ved modtagelsen.

De generelle krav om individuel mærkning af slagtedyrl, kan med fordel udnyttes, når der udarbejdes procedurer til identifikation af de økologiske slagtedyrl.

Alle kreaturer, får og geder, der leveres til slagtning, skal være individuelt øremærkede med et CKR-nummer. Det er således oplagt, at dette individnummer anvendes ved identifikation af dyret, og at de obligatoriske ledsagedokumenter indeholder en angivelse af bl.a. CKR-nummer.

For øvrige dyr, fx svin, der leveres til slagtning, og hvor der ikke i forvejen er en individuel mærkning, skal de økologiske dyr kunne adskilles og identificeres på anden vis. F.eks. ved adskilt transport, transport i særlige aflukker, individuel mærkning m.v. De leverede økologiske dyr skal kunne identificeres entydigt på baggrund af det obligatoriske følgedokument, der f.eks. bør indeholde oplysninger om bl.a. CHR-/leverandørnummer og antal, jf. afsnit 6.3.9.1.1.

6.3.9 Dokumentation vedr. fødevarer m.v., der modtages af virksomheden

Virksomheden skal via sine procedurer sikre, at alle modtagne økologiske fødevarer og slagtedyrl, samt alle ingredienser og hjælpestoffer, der skal anvendes ved fremstilling af økologiske fødevarer, lever op til økologireglerne.

Foruden dokumentationen for, at økologiske varer er økologiske i henhold til økologireglerne (jf. afsnit 6.3.9.1), skal virksomheden også sikre sig dokumentation for, at anvendte ikke-økologiske ingredienser og hjælpestoffer bl.a. lever op til økologireglernes GMO-forbud (jf. afsnit 6.3.9.2).

6.3.9.1 Dokumentation for økologisk oprindelse

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 29
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 66, stk. 1 og 2
- Økologibekendtgørelsen: § 24 og bilag 2, Definitioner samt nr. 1 og 3

Virksomheden skal fastlægge procedurer, som sikrer, at de i dette afsnit omhandlede krav til dokumentation vedr. modtagne økologiske varers overholdelse af økologireglerne, herefter *dokumentation for den økologiske oprindelse*, opfyldes.

Dokumentationen for modtagne varers økologiske oprindelse, skal bestå af

- partivise originale dokumenter udstedt af leverandøren om, at det pågældende parti er økologisk (se afsnit 6.3.9.1.1) samt
- dokumentation for, at leverandøren er omfattet af økologikontrol, udstedt af økologikontrolinstansen (se afsnit 6.3.9.1.2).

Ved import fra tredjelande er der særlige dokumentationsregler, som betyder, at kravene i afsnit 6.3.9.1.1 og 6.3.9.1.2 ikke er relevante, jf. afsnit 6.3.9.1.3.

Ved leverandør skal forstås den fysiske leverandør, dvs. den virksomhed, der rent faktisk afsender partiet, herunder udfører den fysiske kontrol af, at transportkravene ved afsendelsen er overholdt – på egne eller andres vegne. Se dog også afsnit 6.3.9.1.2 om anbefaling om dokumentation vedr. *sælgeren*, når denne er forskellig fra leverandøren.

6.3.9.1.1 Dokumentation vedr. partiet

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, nr. 3.1

For hvert modtaget parti skal følgende oplysninger fremgå entydigt af de medfølgende dokumenter (partidokumenter), som skal opbevares som bilag i regnskabet:

- Navn og adresse på leverandøren og sælgeren, hvis denne er forskellig fra leverandøren.
- Oplysninger, der gør det muligt at identificere (dvs. fastslå en entydig overensstemmelse med) det modtagne parti, f.eks. lotnummer.
- Oplysninger om partiet – minimum mængde og art, herunder eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier. Hvis der er tale om halvfabrikata, som skal anvendes som råvare i en produktion, skal virksomheden være særlig opmærksom på, at dokumentationen omfatter data vedr. eventuelt anvendte tilsætningsstoffer, hjælpestoffer m.v. Er der tale om leverancer af markprodukter fra primærbedrifter, kan det endvidere være relevant at modtage oplysninger om f.eks. marknummer samt omlægningstidspunktet for marken²⁶. Disse oplysninger vil sikre en bedre sporbarhed.
- Angivelse af den økologiske status, dvs. om der er tale om fødevarer, der må mærkes som økologiske i varebetegnelsen, eller f.eks. fødevarer, der må mærkes med indhold af økologiske ingredienser i ingredienslisten.
- Leveringsdato.

Partidokumenterne skal være de originale dokumenter udstedt af leverandøren (den fysiske leverandør). Elektroniske dokumenter, som anerkendes i henhold til SKAT's dokumentationskrav, vil også kunne betragtes som originale.

Ved indkøb fra danske jordbrugsbedrifter skal det endvidere sikres, at autorisationsnummer, tildelt af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen i henhold til bekendtgørelsen om økologisk jordbrugsproduktion, fremgår af partidokumenterne. Desuden skal bedriftens navn og adresse svare til oplysningerne i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens meddelelse om autorisation/erklæring om økologikontrol, jf. afsnit 6.3.9.1.2.

---

²⁶ Landbrugs- og Fiskeristyrelsen udsteder årligt en "økologistatusrapport" til de økologiske primærbedrifter, hvorpå der er en oversigt over omlægningstidspunkter og økologisk status for marker og dyr. Herudover har Landbrugs- og Fiskeristyrelsen udarbejdet et partidokument, en såkaldt "økologistatuserklæring for markprodukter/husdyr og husdyrprodukter", som bedrifterne selv kan udfylde, og hvor der også kan angives oplysninger om marknummer og omlægningstidspunkt.

Er der tale om leverancer (overflytning) fra en primærbedrift (omfattet af Landbrugs- og Fiskeristyrelsens økologikontrol) på samme adresse som den af Fødevarestyrelsen økologikontrollerede enhed (f.eks. gårdbutik med egen tilberedning), skal overflytningen dokumenteres ved registreringer, som opbevares, så både Landbrugs- og Fiskeristyrelsen og fødevarermyndigheden har adgang til dem.

Hvis partidokumenterne ikke udgøres af en faktura, skal fakturaen indeholde en entydig henvisning til de relevante partidokumenter (f.eks. følgesedler).

For visse virksomhedstyper kan det være hensigtsmæssigt at udforme en model for de partidokumenter, som man ønsker at modtage fra leverandørerne.

Eksempelvis kunne dette være relevant for slagterier, som ønsker at modtage bestemte oplysninger, således at der sikres en entydig reference til de modtagne dyr, jf. f.eks. afsnit 6.3.8.3. Slagterierne kunne tage udgangspunkt i den af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen udarbejdede ”Økologistatuserklæring for husdyr og husdyrprodukter” ([kan ses på lfst.dk, under Skemaer og blanketter](#)), som udfyldes af avlerne. Dette dokument kunne f.eks. suppleres med felter til oplysning om særlige mærkningsforanstaltninger m.v. til sikring af adskillelse og identifikation samt felt til slagteriets påtegning af modtagekontrollen. Fortrykkes partidokumentet med gennemslagsark til producenterne, evt. med fortløbende nummerering, vil gennemslagsarkene kunne opbevares af producenterne som dokumentation for leveringerne.

Dokumentation vedr. partiet ved køb fra detailbutikker eller engrossupermarkeder

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, nr. 3.1.1

Som undtagelse fra bestemmelserne gengivet i foregående afsnit (6.3.9.1 og 6.3.9.1.1) kan dokumentation vedrørende partiet, ved køb af økologiske fødevarer fra detailbutikker eller fra engrosvirksomheder, hvor salg sker ved selvbetjening (engrossupermarkeder), sikres ved kassebon/kvittering, såfremt følgende oplysninger som minimum fremgår:

- Navn og adresse (minimum by) på butikken
- Varebetegnelse
- Henvisning til, at der er tale om en økologisk fødevarer
- Mængde eller antal
- Købsdato

Ovennævnte bestemmelse kan have betydning for eksempelvis storkøkkener omfattet af økologikontrol i henhold til økologibekendtgørelsen.

Leverancer fra primærbedrifter, hvor modtageren fastlægger mængden

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, nr. 3.1.2

Ved leverancer fra primærbedrifter, hvor det er modtageren, der fastlægger den nøjagtige leverede mængde (f.eks. leverancer af større mængder høstede produkter løst på vognlad), kan kravet om, at der med hvert parti følger et originalt dokument udstedt af leverandøren, suppleres, eller evt. erstattes, af en særlig leverandøraftale.

Aftalen skal bl.a. sikre, at leverandøren foretager en skønsmæssig opgørelse af mængden, inden partiet forlader primærbedriften, og at denne mængde registreres. Eksempelvis kan en skønsmæssig opgørelse af mængden foretages på baggrund af kendskab til cirka-indholdet af vognlad, containere etc. (f.eks. erfaringsmæssigt på baggrund af tidligere afregninger) samt kendskabet til antallet af vognlad, containere etc.

Procedurene skal endvidere sikre, at oplysningerne nævnt i afsnit 6.3.9.1.1 fremgår af afregningsdokumenterne, der efterfølgende skal opbevares hos både leverandør og modtager.

Leverandøraftalen skal fornys med passende mellemrum. F.eks. en gang årligt i forbindelse med at også leverandørdokumentationen skal fornys, se afsnit 6.3.9.1.2.

For at sikre en effektiv kontrol vil ovennævnte fremgangsmåde være betinget af, at afregningen sker umiddelbart efter hver leverance. Er dette ikke tilfældet vil der ved hver leverance skulle følge et partidokument fra leverandøren, hvori der angives den af leverandøren skønsmæssigt opgjorte mængde.

6.3.9.1.2 Dokumentation vedr. leverandøren

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 27, stk. 1, og 29
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artiklerne 66, stk.2, 68 og 92a samt bilag XII
- Økologibekendtgørelsen: § 24

Ud over dokumentationen fra leverandøren om, at det enkelte parti er økologisk, skal virksomheden sikre sig, at leverandøren er underlagt økologikontrol. Virksomheden skal derfor, inden første leverance fra den pågældende leverandør, og herefter én gang hvert kalenderår, kontrollere, at leverandøren er omfattet af økologikontrol. Virksomheden skal have en procedure for denne kontrol, og hvordan den dokumenteres gennemført. Ved *leverandør* skal der forstås den fysiske afsender af partiet, jf. afsnit 6.3.9.1.

Ifølge EU's økologiforordning udsteder alle anerkendte økologikontrolinstanser i EU til hver af de økologikontrollerede virksomheder et dokument, kaldet *Dokumentation, der skal udstedes til den erhvervsdrivende*, jf. artikel 29, stk. 1 i økologiforordningen (på engelsk *Documentary evidence to the operator according to Article 29(1) of Regulation 834/2007*).

I denne vejledning vil ovennævnte dokument blive kaldt *leverandørdokumentation*.

Det er et krav, at alle EU-lande fra 1. januar 2013 skal sørge for, at en liste over de økologikontrollerede virksomheder kan findes på internettet, og at listen for hver virksomhed tilknyttes ovennævnte leverandørdokumentation.

Ved kontrollen af, at leverandøren er omfattet af økologikontrol, vil ovennævnte lister med tilknyttet leverandørdokumentation kunne anvendes. Alternativt må man bede leverandøren om at fremsende kopi af leverandørdokumentationen – eller en specifik reference, hvis den er tilgængelig på internettet – og sammenholde dokumentationen med de tilgængelige lister over økologikontrollerede virksomheder under de pågældende kontrolinstanser.

En måde at dokumentere kontrollen på, kan være at udskrive de anerkendte EU-kontrolinstansers lister over økologikontrollerede virksomheder (eller dele heraf, hvis der på deludskriften fremgår en reference til den pågældende kontrolinstans) og på disse udskrifter markere ud for den enkelte leverandør, at leverandørdokumentationen er kontrolleret. Markeringen af, at kontrollen er foretaget kan fx ske ved datering og underskrift, når den implicite kontrol er beskrevet i egenkontrolproceduren.

Kontrollen af leverandørdokumentationen skal i det mindste omfatte, at den er udstedt af en anerkendt EU-kontrolinstans, at den er gyldig, og at de anførte aktiviteter og produkttyper matcher de modtagne varer.

Fødevarekontrollenheden skal ved kontrolbesøg have umiddelbar adgang til dokumentationen for den gennemførte kontrol samt til leverandørdokumentation for de anvendte leverandører (elektronisk (gerne fra internettet) eller på papir), således at der kan foretages en stikprøvekontrol af effektiviteten af den dokumenterede kontrol.

Dokumentation vedr. sælgeren, når denne er forskellig fra leverandøren

Ifølge EU-økologiforordningen er det ikke et krav, at en køber/modtager af økologiske varer skal indhente dokumentation for, at *sælgeren, når denne er forskellig fra leverandøren*, er omfattet af økologikontrol. Det anbefales imidlertid kraftigt altid at indhente dokumentation for dette²⁷.

Sælgeren skal under alle omstændigheder ifølge økologiforordningen være omfattet af økologikontrol (jf. afsnit 6.2.3), og vil derfor altid kunne fremvise en gyldig leverandørdokumentation ("*Documentary evidence to the operator according to Article 29(1) of Regulation 834/2007*").

Udstedelse af leverandørdokumentation i Danmark

I Danmark udsteder fødevarekontrollenhederne leverandørdokumentation, en såkaldt *Økologikontrolerklæring*, til de økologikontrollerede virksomheder²⁸ i løbet af hvert kalenderår.

²⁷ Selvom det ikke er et krav i økologiforordningen at indhente dokumentation for at sælgeren, når forskellig fra leverandøren, er omfattet af økologikontrol, så kan dette være et krav i nogle EU-lande, som også forventes opfyldt ved samhandel.

²⁸ Detailvirksomheder, der ikke handler med andre virksomheder, og som ikke har ønsket udstedelse af en Økologikontrolerklæring, vil figurere på listen over økologikontrollerede virksomheder, men vil dog ikke nødvendigvis have en tilknyttet Økologikontrolerklæring.

Økologikontrolerklæringen udstedes som udgangspunkt kun elektronisk ved, at dokumentet tilknyttes listen over danske økologikontrollerede fødevarer virksomheder, som findes på fvst.dk, under [Danske økologikontrollerede fødevarer virksomheder](#). Når der er udstedt en ny Økologikontrolerklæring modtager virksomheden en meddelelse om dette pr. mail, og kan kontrollere og evt. udskrive dokumentet via fvst.dk.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens liste over økologikontrollerede primærbedrifter og disses forsyningsvirksomheder findes på lfst.dk under *Økologi*. Den leverandørdokumentation, der årligt udstedes af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen til danske primærbedrifter benævnes *Statusrapport*. Normalt udsender Landbrugs- og Fiskeristyrelsen årets statusrapport til bedrifterne inden september måned. Statusrapporten indeholder bl.a. en oversigt over omlægningstidspunkt og økologisk status for bedriftens marker og husdyr.

Godkendte økologikontrolinstanser i EU

Hvilke instanser, der er godkendt til at føre kontrol i henhold til økologiforordningen i EU, og som dermed kan udstede og offentliggøre leverandørdokumentation (samt lister over økologikontrollerede virksomheder), ses af [Kommissionens liste over EU-godkendte kontrolinstanser](#). Der er link til listen på fvst.dk, under *Anmeldelses- og kontrolkrav til økologiske virksomheder*.

Hvis virksomheden støder på kontrolinstanser i EU, der ikke er medtaget på ovennævnte liste, f.eks. fordi de er nye, kan leverandøren anmodes om at fremskaffe dokumentation (f.eks. ved at henvise til dokumentation indlagt af kontrolinstansen på en hjemmeside), der viser, at medlemslandets myndigheder har anerkendt kontrolinstansen i henhold til økologiforordningens artikel 27, stk. 1 og 4.

Undtagelse fra kravet om dokumentation vedr. leverandøren

Ved indkøb af økologiske fødevarer fra detailbutikker, der ikke er omfattet af anmeldelsespligt i henhold til økologireglerne, er kravet om dokumentation vedrørende leverandøren ikke relevant. Se afsnit 6.3.9.1.1.

6.3.9.1.3 Dokumentation ved import fra tredjelande

Lovgivning

- Importforordningen: Artikel 13 og bilag V

Med hvert importeret parti skal der medfølge en særlig kontrolattest, gengivet i bilag V i importforordningen, som skal påtegnes af toldmyndighederne, jf. afsnit 5, og følge det enkelte parti frem til den første modtager i EU. Den første modtager skal ligeledes påtegne kontrolattesten. Kontrolattesten udstedes af eksportørens kontrolorgan i tredjelandet.

Kontrolattesten erstatter såvel parti- som leverandørdokumentation, jf. afsnit 6.3.9.1.1 og 6.3.9.1.2.

En udførlig beskrivelse af reglerne om import af økologiske fødevarer fra tredjelande, herunder kontrolattesten, findes i [Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#), der bl.a. kan ses på fvst.dk, under *Import af økologi*. Se desuden afsnittene 5.0 og 6.3.2.1.

6.3.9.2 Øvrig dokumentation vedr. råvarer, tilsætningsstoffer og hjælpestoffer

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 9 og 10
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 69 og bilag XIII

Når der i økologireglerne opstilles særlige krav til beskaffenheden af ingredienser, tilsætningsstoffer og hjælpestoffer, der anvendes ved tilberedning af økologiske fødevarer, skal virksomheden udarbejde de relevante procedurer, der sikrer disse krav overholdt. Som eksempler på særlige krav kan nævnes:

- **Forbuddet mod ioniserende stråling (jf. afsnit 3.6)**

Det vil være relevant at kunne dokumentere, at dette forbud er overholdt, når det gælder ingredienser, hvor bestråling er tilladt i EU, og hvor disse ingredienser anvendes på konventionel form i økologiske fødevarer. Selvom der er oplysningspligt om en eventuel bestråling ved handel med de ingredienser, hvor bestråling er tilladt i EU, vil leverandøraftaler være en relevant del af kontrolprocedurerne. Ved direkte import fra tredjelande af konventionelle ingredienser til brug i økologiske fødevarer, vil kontrolforanstaltninger i relation til de ingredienser, hvor bestråling kunne tænkes anvendt i praksis, være særligt relevante.

- **Forbuddet mod anvendelse af GMO (jf. afsnit 3.6)**

Ved fastlæggelsen af procedurer til sikring af, at økologireglernes GMO-forbud overholdes, henvises til Vejledning om genetisk modificerede fødevarer inklusiv rettelsesblade, som ses på fvst.dk. De i nævnte vejledning anførte retningslinjer (se særligt afsnit 5) for udarbejdelse af egenkontrolprocedurer rettet mod virksomheder, der ikke ønsker at handle med GMO, skal også følges i relation til overholdelse af GMO-forbuddet i økologireglerne. Særlige egenkontrolprocedurer er som udgangspunkt ikke nødvendige, når det gælder *økologiske* fødevarer/råvarer, idet disse er fremstillet under kontrolordninger, der inkluderer kontrol af GMO-forbuddets overholdelse. Hvilke typer af ikke-økologiske råvarer, tilsætningsstoffer, hjælpestoffer m.v., som det vil være relevant at udarbejde procedurer for, skal afgøres på baggrund af en vurdering af sandsynligheden for, at de anvendte råvarer kan stamme fra en GMO.

Virksomhederne skal under alle omstændigheder træffe særlige foranstaltninger, når det gælder dels tekniske hjælpestoffer og dels tilsætningsstoffer, aromaer og ingredienser, fremstillet ved indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer, og hvor rester af mikroorganismene ikke er til stede i det færdige produkt. For de nævnte produkter gælder, at de er omfattet af økologireglernes anvendelsesforbud, men *ikke* af mærkningskravene i forordningen om sporbarhed og mærkning af GMO²⁹. Dvs. det følger ikke af de generelle GMO-regler, at produkterne skal mærkes med, at de er fremstillet ud fra GMO. Virksomhedens procedurer skal derfor tage højde for dette, og der skal bl.a. indhentes

---

²⁹ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) nr. 1831/2003 af 22. september 2003](#) om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/E.

en bekræftelse fra leverandøren om, at produktet ikke indeholder, er fremstillet af eller ved hjælp af GMO'er. Et eksempel på udformningen af en sådan bekræftelse kan ses i økologigennemførelsesforordningens bilag XIII. Se endvidere GMO-vejledningens kapitel 5.

Særligt vedrørende kontrol af økologiske fødevarer samt rettelsesbladet til vejledningen.

- Kravet i økologigennemførelsesforordningens artikel 27, stk. 1, litra c, om, at eventuelle aromastoffer, der anvendes til fremstilling af økologiske fødevarer og deres ingredienser, skal være af en sådan beskaffenhed, at de kan mærkes som "naturlige aromastoffer" eller "naturlige aromapræparater" i henhold til aromaforordningen³⁰.

6.3.10 Dokumentation vedr. fødevarer, der forlader virksomheden

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 66, stk. 2
- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1

For hvert parti økologiske fødevarer, der leveres til andre virksomheder, skal der foreligge dokumentation, hvoraf bl.a. følgende oplysninger kan uddrages entydigt:

- Modtager (navn og adresse)
- Mængde og art. Som særskilte arter skal også medregnes eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier.
- Angivelse af fødewarens økologiske status, dvs. om der er tale om en fødevarer, der kan mærkes som økologisk i varebetegnelsen eller f.eks. må mærkes med indhold af økologiske ingredienser i ingredienslisten
- Leveringsdato
- Øvrige relevante oplysninger til identifikation af leverancen (dvs. til sikring af en entydig sammenhæng mellem dokumentationen og det pågældende parti), f.eks. lotnummer.

Herudover skal altid sikres, at de generelle sporbarhedskrav overholdes, og at der ved salg til andre økologikontrollerede virksomheder angives oplysningerne nævnt i afsnit 6.3.9.1.1 *Dokumentation vedr. partiet* – dvs. bl.a. oplysninger om navn og adresse på leverandøren og sælgeren, hvis denne er forskellig fra leverandøren.

---

³⁰ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) Nr. 1334/2008 af 16. december 2008](#) om aromaer og visse fødevaringredienser med aromagivende egenskaber til anvendelse i og på fødevarer og om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 1601/91, forordning (EF) nr. 2232/96, forordning (EF) nr. 110/2008 og direktiv 2000/13/EF

6.3.10.1 Dokumentation vedr. detailsalg

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1.1 - 1.3

Detailsalg skal ligeledes kunne dokumenteres, når det sker i forbindelse med tilberedning, som det er tilfældet hos eksempelvis detailbagere og -slagtere. Det, der skal dokumenteres, er den solgte mængde af de pågældende økologiske fødevarer/fødevarergrupper samt salgsdato.

Det er ikke tilstrækkeligt, at virksomheden foretager en daglig manuel optælling og registrering af f.eks. antal solgte brød. Registreringen skal være yderligere dokumenteret, f.eks. i form af salgsudskrifter fra kasseapparatet. Ved brug af salgsudskrifter fra kasseapparatet, skal de økologiske varer kunne identificeres.

Særligt for detailvirksomheder med 100 % økologi

I detailvirksomheder, hvor der kun håndteres *økologiske* fødevarer, kan man, når forholdene taler for det, alternativt dokumentere den solgte mængde ud fra en beregning heraf med udgangspunkt i omsætningen i kroner og en gennemsnitlig salgspris i kr/kg. Et eksempel på en virksomhedstype, hvor denne metode kunne være relevant, er detailslagtere med salg af mange slags ferske økologiske kødudskæringer, som evt. ikke kan indkodes særskilt i kasseapparatet.

Den gennemsnitlige salgspris skal fastlægges ud fra en dokumenteret vurdering af (erfaring med) omsætning pr. eksempelvis leveret slagtekrop samt det gennemsnitlige svind (eksempelvis fraskæringer i forbindelse med udskæringen). Metoden vil forudsætte, at der sker en registrering af de mængder, der kasseres eller overføres til anden brug (eksempelvis kød, der anvendes til produktion af frikadeller).

Hvis denne metode vurderes ikke at være tilstrækkelig til at vise balance mellem leveret mængde og solgt mængde (med en usikkerhed på mindre end +/- 5 pct.), jf. afsnit 6.3.11.3.3, kan der evt. foretages en inddeling i produktgrupper, således at variationen i pris/kg mindskes. Modellen forudsætter, at produktgrupperne, kan identificeres ud fra salgsdokumentationen (dvs. eksempelvis ved en særlig varekode eller pris på kassebonen).

6.3.11 Regnskab

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 7 samt bilag 2
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 66

Regnskabet over økologiske fødevarer på virksomheden udgør et væsentligt grundlag for økologikontrollen. Det er således gennem kontrollen af virksomhedens dokumenterede balanceopgørelser samt krydskontrol, dvs. sammenligning af virksomhedernes regnskabsdata (jf. afsnit 6.1.2), at kontrolmyndighederne har mulighed for at opdage eventuel svindel, som f.eks. forhandling af ikke-økologiske varer som økologiske.

Det overordnede regnskabsmæssige krav i økologiforordningen er, at der skal kunne dokumenteres balance mellem input og output. Økologibekendtgørelsens specifikke krav til registreringer og regnskaber er fastsat med henblik på, at virksomheden kan dokumentere, at økologiforordningens krav opfyldes.

I økologirapporten skal virksomheden beskrive, hvordan regnskabet føres og hvilke registreringer, der foretages i virksomheden. Samtidigt skal der vises et eksempel på en balanceopgørelse, som er tilpasset virksomhedens forhold.

På fvst.dk kan ses et generelt eksempel på en balanceopgørelse, under siden [Anmeldelses- og kontrolkrav til økologiske virksomheder](#).

Særligt for ”100 %-økologivirksomheder”

”100 %-økologivirksomheder”, det vil sige virksomheder, der tilbereder og håndterer udelukkende *økologiske* fødevarer³¹, er undtaget fra visse af de overordnede regnskabskrav nævnt i afsnit 6.3.11.1.

Idet det forudsættes, at virksomhederne er i besiddelse af dokumentation for indkøbte råvarer, og registrerer disse, samt registrerer producerede færdigvarer, er der ikke noget krav om, at 100 %-økologivirksomhederne foretager særskilte produktionsregistreringer til brug for økologikontrollen. Herudover er virksomhederne undtaget fra kravet om løbende balanceopgørelser, men skal kunne fremvise disse på anmodning fra Fødevarestyrelsen. De lempede krav beskrives nærmere i afsnit 6.3.11.3.2, under *Udgående råvarer og Indgående færdigvarer*, 6.3.11.3.1 *Lagerbeholdning primo/ultimo og lageropgørelser*, 6.3.11.4 *Løbende balanceopgørelser eller på anmodning*, 6.3.11.5 *Produktionsregistreringer* samt 6.3.11.6 *Vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer*.

Se også nedenfor, under *Særligt for detailvirksomheder*.

Særligt for detailvirksomheder

Detailvirksomheder er undtaget visse registreringskrav vedr. kassation og svind af færdigvarer, jf. afsnit 6.3.11.3.2 *Ind- og udgående fødevarer*.

Detailvirksomheder, der udelukkende tilbereder og håndterer *økologiske* fødevarer, kan herudover evt. opstille balanceopgørelser (når disse kræves efter anmodning fra Fødevarestyrelsen), hvor flere sammenlignelige produkttyper slås sammen, jf. afsnit 6.3.10.1.

Særligt for virksomheder, der ikke tilbereder

Virksomheder, der ikke tilbereder, men udelukkende opbevarer eller markedsfører økologiske fødevarer, har enklere regnskabskrav, jf. afsnit 6.3.12.

---

³¹ og som ikke deler lokalitet med virksomhed med konventionelle fødevarer

6.3.11.1 Overordnede krav

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 66 og 67

Regnskabet skal gøre det muligt for både virksomhed og fødevarekontrolenhed at følge de økologiske fødevarers bevægelse gennem virksomheden og at konstatere, om der er balance i mængderne af økologiske fødevarer modtaget og leveret af virksomheden. Til brug for det skal virksomheden opstille balanceopgørelser for hver enkelt art råvare samt færdigvare, der håndteres af virksomheden, jf. afsnit 6.3.11.2.

Regnskabet skal være tilgængeligt i virksomheden. Fødevarekontrolenheden skal endvidere have adgang til regnskabet, og det skal være i en form, så det kan udskrives eller kopieres.

Regnskabet skal altid være ajourført, dvs. at indgang, udgang, produktion og øvrige bevægelser skal registreres løbende. For så vidt angår balanceopgørelserne skal disse være opdateret, således at seneste periodes balanceopgørelser er tilgængelige inden udgangen af den efterfølgende periode.

Virksomheden skal opbevare original dokumentation i fem år. Dokumentationen skal være en integreret del af virksomhedens almindelige finansregnskab over køb og salg. For nogle virksomheder kan det dog være nødvendigt med særlige registreringer for at få den nødvendige dokumentation, f.eks. for råvareforbrug, produceret mængde færdigvare, spild eller kassation.

6.3.11.2 Balanceopgørelser

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1.2-1.3
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 66

Til brug for opstilling af balanceopgørelser skal virksomheden:

- Fastlægge hvor ofte balancerne skal opgøres, jf. afsnit 6.3.11.2.1.
- Foretage en optælling af lagerbeholdningen af økologiske råvarer og færdigvarer ved starten af hver periode, jf. afsnit 6.3.11.3.1.
- Opgøre periodens indgang og udgang af hver enkelt økologisk råvare og færdigvare.

Der skal opstilles en afstemt balanceopgørelse for hver enkelt art økologisk råvare og færdigvare. Som særskilte arter skal også medregnes eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier. Herunder ses eksempler på, hvordan hhv. en råvarebalance og en færdigvarebalance kan opstilles.

<i>Råvarebalance</i>	Beskrivelse i:
Lagerbeholdning primo	afsnit 6.3.11.3.1
+ Køb/modtagelse	afsnit 6.3.11.3.2 (Ind. råvarer)
– Lagerbeholdning ultimo	afsnit 6.3.11.3.1
= <i>Beregnet forbrug</i>	
– Registreret forbrug til produktion	afsnit 6.3.11.3.2 (Ud. råvarer)
– Evt. kassation, overførsel til konventionel produktion m.v.	afsnit 6.3.11.3.2 (Ud. råvarer)
= <i>Difference</i>	afsnit 6.3.11.3.3

<i>Færdigvarebalance</i>	
Lagerbeholdning primo	afsnit 6.3.11.3.1
+ Registreret produktion	afsnit 6.3.11.3.2 (Ind. færdig.)
– Lagerbeholdning ultimo	afsnit 6.3.11.3.1
= <i>Beregnet salg/levering</i>	
– Registreret salg/levering	afsnit 6.3.11.3.2 (Ud. færdig.)
– Evt. kassation, overførsel til konventionel produktion, personaleforbrug, gaver, m.v.	afsnit 6.3.11.3.2 (Ud. færdig.)
= <i>Difference</i>	afsnit 6.3.11.3.3

Detailvirksomheder, der udelukkende tilbereder økologiske fødevarer, kan evt. opstille balanceopgørelser, hvor flere sammenlignelige produkttyper slås sammen, jf. afsnit 6.3.10.1. Det er en forudsætning, at fødevarerkontrolenheden har vurderet, at opgørelsen fortsat vil sikre en effektiv kontrol.

6.3.11.2.1 Fastlæggelse af opgørelsesperioden

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1.2.1

Virksomheden skal fastlægge, hvor ofte balancerne skal opgøres. Denne *opgørelsesperiode* skal som udgangspunkt være på mellem en måned og maksimum et halvt år.

Virksomheder, der producerer batchvis eller har produktion i afgrænsede perioder af året, kan opstille balanceopgørelser batchvis eller sæsonvis, sådan at der sikres størst mulig overensstemmelse mellem aktivitets- og opgørelsesperioderne. Den batchvise eller sæsonvise opgørelsesperiode kunne f.eks. være relevant for virksomheder, der har en mindre produktion pr. ordre eller som lønarbejde, eller virksomheder med sæsonproduktion, som f.eks. æblemøstrier. Andre eksempler kunne være slagterier, der udfører lejlighedsvis lønslagting, og hvor opgørelsesperioden kunne vedrøre den enkelte slagting, grønthandlere med engrosforhandling, der ønsker at opstille en balance for hver

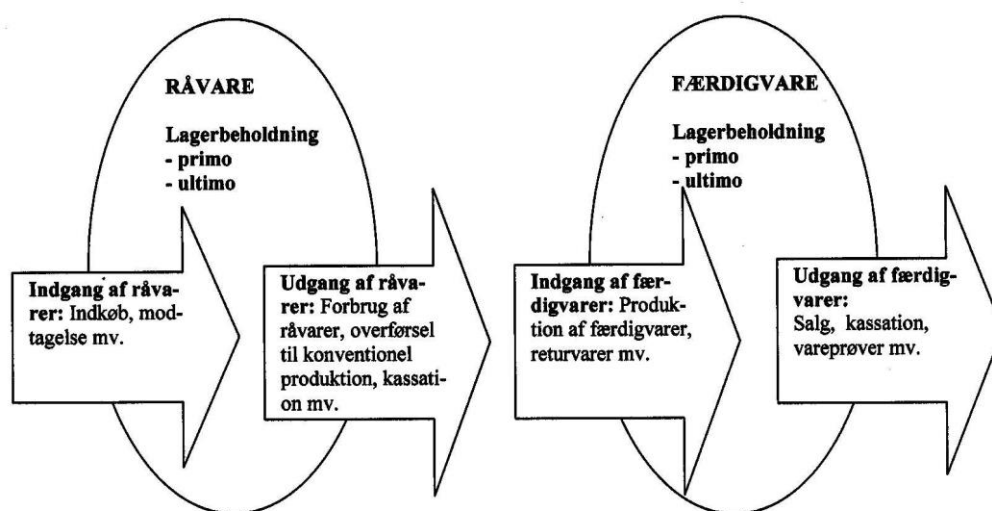
indkøbt batch eller detailbagere med daglig produktion til salg samme dag, som ønsker daglige opgørelser. Der kan herudover forekomme situationer, hvor virksomhederne selv ønsker en hyppig opgørelse, f.eks. ugentligt, med henblik på at opnå en bedre styring.

Den endelige fastlæggelse af opgørelsesperioden vil altid forudsætte, at fødevarekontrolenheden vurderer, at der kan gennemføres en effektiv kontrol.

Fødevarevirksomheder anvender ofte kontinuerlig produktion således, at en silo, beholder eller anden form for råvareoplagering løbende påfyldes nye råvarer samtidig med, at der tappes/udtages til brug i produktionen. Afhængig af udstyr, procesanlæg, afvejningssystemer o. lign. vil der kunne forekomme større eller mindre afvigelser mellem opgjorte mængder i lagerregnskabet og hvad der fysisk reelt er til stede på lager og i produktionen. Dokumenteret ”tommelding” af en lagerenhed fx i forbindelse med rengøring eller periodeskift, kan lette verifikationen af virksomhedens mængdeopgørelse i økologiregnskabet. Ved at kunne dokumentere i regnskabet, at der er foretaget en visuel kontrol af, at et lager, beholder, silo etc. reelt har været tom den pågældende dag, vil man få bedre målepunkter for mængdekontrollen af bogførte og faktiske mængder. Derudover kan der i situationer, hvor det er nødvendigt at tilbagekalde et parti, eventuelt være fordel af registrerede tidspunkter for ”tommelding”, så det parti, der skal tilbagetrækkes, kan afgrænses mere præcist.

6.3.11.3 Nødvendige data til balanceopgørelser

I dette afsnit gennemgås hvilke data, der er nødvendige for at kunne opstille balanceopgørelserne, og hvordan disse data registreres og dokumenteres.

6.3.11.3.1 Lagerbeholdning primo/ultimo og lageropgørelser

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1.2.2

For at kunne opstille en balanceopgørelse er det nødvendigt at tage udgangspunkt i en periode, hvor

det er registreret, hvad der var på lager af den enkelte art af råvare/færdigvare i starten af perioden (primo) og i slutningen af perioden (ultimo).

For at muliggøre en løbende kontrol af balancen, og samtidig sikre det bedst mulige overblik for både virksomhed og fødevarekontrollen, skal perioden som udgangspunkt være mellem 1 måned og maksimalt et halvt år, jf. afsnit 6.3.11.2.1. Periodens længde, og tidspunktet for periodens start og afslutning, skal være ens for alle de råvarer/færdigvarer virksomheden håndterer, så det er muligt at foretage en *samlet* vurdering af balancen mellem virksomhedens ind- og udgående mængder af økologiske fødevarer.

Med lageroptælling menes en fysisk lageroptælling af den enkelte art råvare/færdigvare.

Når den fysiske lageroptælling er foretaget, skal den beregnede bogførte lagerbeholdning reguleres, dvs. den bogførte lagerbeholdning ændres til den mængde, der er konstateret ved den fysiske optælling. Lagerreguleringer skal indarbejdes i regnskabet med henvisning til de relevante bilag, dvs. optællingssedler, noter med begrundelser for større afvigelser m.v. Dermed vil en måneds ultimo lagerbeholdning være den følgende måneds primo lagerbeholdning.

Den løbende lagerbeholdning registreres bl.a. med mængdeangivelser af til- og afgang, dato samt de nødvendige partireferencer.

Den aktuelle lagerbeholdning på et givet tidspunkt (dvs. den der kan beregnes på baggrund af den fysiske primo-lagerbeholdning korrigeret for de efterfølgende bevægelser) skal så vidt muligt fremgå af regnskabet.

100 %-økologivirksomheder er undtaget for kravet om at udarbejde periodevise lageropgørelser. Udarbejdelsen skal dog ske på anmodning fra Fødevarestyrelsen, herunder fødevarekontrollen. I opgørelserne over råvarerne skal ikke medtages de udgående mængder råvarer, som måtte være undtaget fra løbende registrering, jf. f.eks. afsnit 6.3.11.5 (i stedet skal der tages udgangspunkt i mængden af råvarer, som anvendes til produktionen ifølge recepterne, jf. afsnit 6.3.11.5).

6.3.11.3.2 Ind- og udgående fødevarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1.1

For at kunne opstille balanceopgørelser er det nødvendigt, at virksomheden registrerer og dokumenterer indgang af råvarer, udgang (forbrug) af råvarer, indgang (produktion) af færdigvarer og udgang af færdigvarer. Virksomheden skal også kunne dokumentere spild, svind, kassation og recepter for fremstilling af færdigvarerne, så der kan skabes et samlet billede af bevægelsen af mængder.

For at kunne opstille balanceopgørelser skal dokumentation, der har betydning for balanceopgørelserne, som minimum indeholde reference til varenummer, dato og mængde.

Virksomheder, der på anmodning fra Fødevarestyrelsen skal kunne opstille periodevise balanceopgørelser, jf. afsnit 6.3.11.4, skal ligeledes løbende registrere og dokumentere ovennævnte mængdebevægelser (bortset fra, at 100 %-økologivirksomheder ikke skal registrere forbrug af råvarer til produktion, jf. afsnit 6.3.11.5), da virksomhederne til enhver tid på anmodning fra

Fødevarestyrelsen, herunder fødevarekontrollenheden, skal kunne opstille balanceopgørelser for den enkelte råvare/færdigvare i en afgrænset periode.

Hvis en virksomhed ikke selv fremstiller, pakker eller mærker økologiske fødevarer, og derfor ikke har nogen indgang af *råvarer*, skal den kun føre regnskab over de håndterede fødevarer. Kravene til disse fødevarer svarer til de krav, der i økologibekendtgørelsen stilles til færdigvarer.

Indgående råvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, Definitioner samt pkt. 1.1, litra a
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 66

Ved *indgående råvarer* menes råvarer, der via køb, overflytning fra afdeling eller lager på en anden adresse (dvs. særskilt kontrollerede virksomheder), intern overflytning, eller på anden måde, tilgår virksomheden med henblik på videre produktion (forarbejdning, emballering eller mærkning). Dvs. at evt. kassation/overskud/recirkulation fra en tidligere produktion, der skal indgå i en ny produktion, også skal registreres som indgående råvarer.

Indgående råvarer skal registreres med mængde, dato og leverandør (oprindelse – hvis intern overflytning) og - hvis forskellig - sælger, således at det er muligt at spore de økologiske råvarer, og deres mængder.

Resultatet af modtagekontrol, jf. afsnit 6.3.2, kan med fordel ofte registreres samtidigt med registrering af indgående råvarer.

Udgående råvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, Definitioner samt pkt. 1.1, litra a
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 66

Ved *udgående råvarer* menes de råvarer, der fjernes fra råvarelageret, dvs. både råvarer der anvendes til produktion, råvarer der sælges direkte fra lageret, overflyttes internt (dvs. f.eks. fra en afdeling til en anden - forudsat at afdelingerne i henhold til fødevarelovgivningen betragtes som særskilte kontrollerede enheder), kasseres eller på anden måde fjernes fra lageret, så beholdningen af råvarer mindskes.

Udgående råvarer skal fremgå af lagerregistreringerne for råvarelageret. Mængden af råvarer benyttet til produktion skal desuden fremgå af registreringer i forbindelse med produktionen, f.eks. af produktionssedler pr. batch, dag, parti eller lignende. Solgte eller internt overflyttede råvarer dokumenteres typisk via hhv. faktura eller interne dokumenter. Kassation registreres ved angivelse af varenummer samt kasseret mængde.

100 %-økologivirksomheder undtages for kravet om produktionsregistreringer af anvendte mængder råvarer, herunder registreringer på lageret af råvarer, der indgår i produktion. Dog skal usædvanlige afvigelser i produktionen registreres, herunder kassation.

Indgående færdigvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, Definitioner samt pkt. 1.1, litra a
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 66

Ved færdigvarer skal altid kun forstås varer, der ikke skal tilberedes yderligere inden videresalg.

Indgående færdigvarer omfatter såvel indkøbte færdigvarer som færdigvarer, der er produceret (tilberedt) på virksomheden. Producerede færdigvarer skal registreres som indgang af færdigvarer, når de er "færdigproduceret" og dermed klar til salg.

Færdigvarer tilført fra en afdeling eller et lager på en anden adresse (dvs. særskilte kontrollerede afdelinger/lagre), samt returvarer og alle andre varer der tilgår, så beholdningen af færdigvarer øges, skal ligeledes registreres som indgående færdigvarer.

Indgående færdigvarer skal registreres via lagerstyring af færdigvarelageret og skal dokumenteres via fakturaer/følgesedler, produktionsregistreringer, samt interne dokumenter vedr. overflytninger, returvarer m.v.

Udgående færdigvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, Definitioner samt pkt. 1.1, litra a
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 66

Udgående færdigvarer omfatter hovedsageligt salg, men også færdigvarer der mærkes som konventionelle, overgår til videre tilberedning, flyttes til en afdeling eller et lager på en anden adresse (dvs. særskilt kontrollerede virksomheder), udleveres som vareprøver, kasseres eller på anden måde formindsker beholdningen af færdigvarer.

Udgående færdigvarer registreres med oplysninger om modtageren (ikke relevant ved detailsalg) og – hvis forskellig – køber samt mængde og dato. Registreringerne skal relateres til bagvedliggende dokumentation i form af produktbeskrivelse, der skal være de relevante referencer til salgsdokumenter/-fakturaer (følgeseddel-, faktura-, bilagsnummer m.v.) og relevante oplysninger om færdigvarens produktionsnummer eller produktionsdato samt eventuel yderligere partireference. Er der tale om intern overflytning registreres også anvendelsen. Registreringer vedr. kassation m.v. skal dokumenteres ved interne dokumenter.

Som en undtagelse til ovennævnte registreringskrav vedr. kassation, svind m.v. kan detailvirksomheder nøjes med at foretage en daglig eller periodevis beregning af kassation, spild m.v. ud fra mængden af producerede færdigvarer samt den solgte mængde færdigvarer.

6.3.11.3.3 Vurdering af difference

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1.2.3

Såfremt der ved afstemningen af balanceopgørelserne for hver økologisk råvare/færdigvare viser sig en markant difference mellem ind- og udgående mængder, skal virksomheden registrere den sandsynlige årsag samt beskrive de korrigerende handlinger, der foretages med henblik på at nedbringe differencen i den kommende periode.

Hvad en markant difference er, afhænger til dels af produkt- og produktionstype samt det mængdemæssige omfang. Men differencen bør i de fleste tilfælde kunne nedbringes til maksimalt 5 procent. Hvad der på den enkelte virksomhed udgør en "markant difference" skal dog i sidste ende fastsættes i økologirapporten ud fra virksomhedens erfaringer fra bl.a. tidligere produktioner eller generelt branchekendskab i øvrigt. Ved virksomhedens udarbejdelse af regnskabsprocedurer skal forslag til "markante differencer" begrundes.

Det kan i visse situationer være acceptabelt, at virksomheder modtager og sælger varer, som mængdemæssigt er opgjort på forskellig vis på indkøbs- og salgsfaktura. Dette forudsætter dog, at der udarbejdes en statistik, som gør det muligt at fastlægge en eller flere pålidelige omregningsfaktorer mellem mængdeangivelserne. Et eksempel kunne være en virksomhed, der pakker og leverer et antal frugter til firmaer. Den modtagne frugt er her angivet i kg på købsfakturaen, mens salgsfakturaen er opgjort i antal. Hvor mange omregningsfaktorer, der skal fastlægges afhænger af situationen. Det kan eksempelvis være nødvendigt at fastlægge en omregningsfaktor for hvert enkelt modtaget parti varer, hvis varerne varierer meget. Metoden vil løbende kunne vurderes og tilpasses, i forbindelse med at differencen vurderes.

6.3.11.4 Løbende balanceopgørelser eller på anmodning

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1.2 og 2

Der skelnes i økologibekendtgørelsen mellem løbende balanceopgørelser (hovedreglen) og balanceopgørelser på anmodning fra Fødevestyrelsen (undtagelsen). Der er herudover virksomheder, som ikke skal kunne opstille balanceopgørelser på anmodning.

De typer virksomheder, der er undtaget fra reglen om udarbejdelse af løbende balanceopgørelser, er virksomheder, der ikke håndterer konventionelle produkter, dvs. virksomheder, hvis aktiviteter udelukkende udføres på *økologiske* fødevarer, samt forhandling- og opbevaringsvirksomhederne omhandlet i afsnittene 6.3.13 – 6.3.16.

Virksomheder, der kun håndterer økologiske produkter, samt virksomheder, der opbevarer/markedsfører ikke-færdigpakkede varer en gros (afsnit 6.3.13) skal kunne opstille balanceopgørelser på anmodning fra Fødevestyrelsen. Virksomhederne skal registrere alle ind- og udgående råvarer/færdigvarer (bortset fra råvarer medgået til produktion, jf. undtagelsen for 100 %-økologivirksomheder beskrevet i afsnit 6.3.11.5), da virksomhederne til enhver tid på anmodning

skal kunne opstille balanceopgørelser for hver enkelt råvare/færdigvare samt kunne afstemme og dermed dokumentere, at der har været råvarer/færdigvarer nok til rådighed til at fremstille den producerede/ solgte mængde færdigvarer. Virksomheden skal derfor ligeledes foretage regelmæssige lageroptællinger, jf. afsnit 6.3.11.3.1.

Anmodning om opstilling af balanceopgørelser kan ske stikprøvevis, som en årlig tilbagevendende kontrol eller når som helst myndighederne vurderer, der er et behov. Eksempelvis kan Fødevarestyrelsen, herunder fødevarekontrollenheden, anmode om, at virksomheden forud for et kontrolbesøg opstiller, afstemmer og vurderer en eller flere fødevarer for en given periode.

For virksomhedstyperne omhandlet i afsnittene 6.3.14 – 6.3.16 er der ikke krav om, at de skal kunne opstille balanceopgørelser på anmodning.

6.3.11.5 Produktionsregistreringer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1, litra b
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 66

Virksomheder, der producerer (dvs. "tilbereder", jf. afsnit 6.2.1), skal registrere produktionen.

Registreringer af produktionen har til formål at danne grundlag for en vurdering af, hvorvidt der er balance mellem de økologiske råvarer til rådighed og den producerede mængde færdigvarer. Produktionsregistreringerne skal endvidere dokumentere, at reglerne om forarbejdning og sammensætning (jf. afsnit 3) er overholdt.

Produktionsregistreringerne skal indeholde alle informationer, der kan have betydning for dokumentationen af balance mellem indgående og udgående mængder, for eksempel recepter/opskrifter, planlagt overdosering ved pakning, fejlrapporter ved produktionsuheld (f.eks. fejlproduktion grundet fejl i recepten), deciderede uheld (f.eks. ødelagte fødevarer som følge af tab på gulvet, væltede stakke m.v.), produktionsspild (f.eks. at der konsekvent er et tab af råvarer som følge af rengøring), frasortering (f.eks. at der ved sortering af frugt kasseres en del af råvarerne) samt andre former for kassation.

For hver produktion (evt. produktionsdag) skal der registreres dato, råvare- og færdigvaremængde samt reference til batchnumre samt recepter.

100 %-økologivirksomheder er undtaget fra kravet om produktionsregistreringer af anvendte mængder råvarer. Det skal dog være muligt at foretage en vurdering af balancen mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer, jf. afsnit 6.3.11.6, på anmodning fra Fødevarestyrelsen. Det betyder, at der for disse virksomheder skal foreligge recepter/opskrifter, der på baggrund af tidligere produktionsresultater viser dokumenterede oplysninger om en normal svind- eller tilvækstprocent. Det forudsættes, at disse er konstante over tid og at evt. ændringer i recepter dokumenteres i regnskabet. Forventede tab af råvarer i produktionen, jf. recepterne, skal ikke registreres, men usædvanlige afvigelse, herunder kassation i produktionen, skal registreres.

Detailvirksomheder, der kun tilbereder *økologiske* fødevarer, kan under forudsætning af, at fødevarerkontrolenheden vurderer, at en effektiv kontrol af balancen fortsat vil være sikret (jf. afsnit 6.3.10.1), fravige et eller flere af ovennævnte registreringskrav.

6.3.11.6 Vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1.3
- Økologigennemførelses-forordningen: Artikel 66

Foruden de periodevise balanceopgørelser skal virksomheden for hver opgørelsesperiode foretage en vurdering af, om der er sammenhæng mellem det registrerede forbrug af råvarer og den registrerede produktion af færdigvarer. Det sker bl.a. for at opfylde det overordnede krav i økologiforordningen om balance mellem input og output. Sammenhængen vurderes med udgangspunkt i produktionsregistreringerne og de anvendte recepter. Recepterne skal, når det er relevant, indeholde svind/tilvækstangivelser, dvs. eksempelvis "hvor mange kilo råvarer går der til en dej, og hvor mange kilo færdigvarer (brød) resulterer det i".

Resultatet af vurderingen skal nedskrives og dokumenteres i form af de bagvedliggende beregninger.

Såfremt vurderingen viser en markant difference mellem det registrerede forbrug af råvarer og den registrerede mængde produceret færdigvare, skal virksomheden registrere den sandsynlige årsag samt beskrive korrigerende handlinger, der foretages med henblik på at nedbringe differencen i den kommende opgørelsesperiode.

Hvad, en markant difference er, afhænger til dels af produkt- og produktionstype samt det mængdemæssige omfang. Differencen bør i de fleste tilfælde kunne nedbringes til maks. 5 pct. Hvad der på den enkelte virksomhed udgør en "markant difference" skal dog i sidste ende fastsættes i økologirapporten ud fra virksomhedens erfaringer fra bl.a. tidligere produktioner eller generelt produktionskendskab i øvrigt. Ved virksomhedens udarbejdelse af regnskabsprocedurer skal forslag til "markante differencer" begrundes.

100 %-økologivirksomheder skal på anmodning fra Fødevarestyrelsen kunne foretage en vurdering af balancen mellem råvareforbrug og produktion af færdigvarer. Da 100 %-økologivirksomheder ikke registrerer råvarer i produktionen, kan det tilnærmelsesvis beregnes hvad der er medgået af råvarer i produktionen, jf. skemaet nedenfor.

Beregning af råvareforbrug til produktion

	<i>Lagerbeholdning råvarer primo</i>
+	Køb/modtagelse af råvarer
-	Lagerbeholdning råvarer ultimo
=	<i>Beregnet forbrug</i>
-	Evt. kassation eller andet usædvanligt svind

= *Beregnet råvareforbrug til produktion*

Ovennævnte beregnede råvareforbrug kan sammenholdes med det råvareforbrug, der kan beregnes ud fra recepter og den registrerede produktion af færdigvarer. Herved kan det vurderes, om der overordnet set er balance mellem input og output. Vurderingen af differencen følger de tidligere nævnte principper.

6.3.12 Læsning af regnskabskravene i økologibekendtgørelsens bilag 2, når der ikke foretages tilberedning af økologiske fødevarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 2

De enklere krav nævnt i afsnit 6.3.13 – 6.3.16 gælder kun virksomheder, som ikke tilbereder økologiske fødevarer.

For disse virksomheder skal økologibekendtgørelsens krav til regnskabet (bilag 2) derfor læses på følgende måde:

- De opbevarede eller markedsførte økologiske fødevarer skal overholde de krav, der i bilag 2, pkt. 1, stilles til *færdigvarer*.
- I definitionen for "indgående færdigvarer" skal der ses bort fra "færdigvarer tilberedt af den erhvervsdrivende". Definitionen for "indgående færdigvarer" bliver derfor ændret til: "Købte/modtagne færdigvarer, herunder returvarer, samt øvrig tilgang til beholdningen af færdigvarer."

6.3.13 Regnskabskrav ved opbevaring og markedsføring en gros af (ikke-færdigpakkede) fødevarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 2.1

Virksomheder, der alene *opbevarer og/eller markedsfører* økologiske fødevarer en gros fra virksomhedens egne lokaler, er i sagens natur undtaget kravet om løbende registrering af tilberedning (afsnit 6.3.11.5) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Eksempler på ovenstående virksomheder kunne være virksomheder, der forhandler fødevarer pakket i bulk, altså fødevarer der ikke er færdigpakket til detailsalg, og som hverken ompakker, ændrer på emballagen el. lign., men som rent fysisk håndterer de økologiske fødevarer; dvs. enten opbevarer fødevarerne, eller evt. blot modtager og umiddelbart herefter videresender fødevarerne fra virksomhedens adresse (/transportmiddel).

6.3.14 Regnskabskrav ved opbevaring en gros af færdigpakkede fødevarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 2.2

Virksomheder, der alene opbevarer og/eller markedsfører *færdigpakkede* økologiske fødevarer en gros fra virksomhedens egne lokaler, skal ikke foretage løbende registrering af tilberedning (afsnit 6.3.11.5), opstille periodevise balanceopgørelser (afsnit 6.3.11.2) eller vurdere balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6). Dvs. sådanne virksomheder skal alene registrere/dokumentere de ind- og udgående økologiske varer, og skal *ikke* foretage særskilte lageropgørelser i henhold til økologireglerne.

Eksempler på ovenstående virksomheder, kunne være engrossupermarkeder, og andre virksomheder, der alene opererer som mellemhandlere af færdigpakkede fødevarer, og ikke ændrer på emballage, mærkning el. lign., men som rent fysisk håndterer varerne. Ved *fysisk håndtering* skal i denne forbindelse forstås, at fødevarerne enten opbevares eller at de evt. blot modtages og umiddelbart herefter videresendes fra virksomhedens adresse. Vær opmærksom på, at der kan gælde særligt lempelige krav, hvis opbevaringen udelukkende er et led i en transport, jf. afsnit 6.3.15.

6.3.15 Regnskabskrav ved opbevaring en gros i forbindelse med transport

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 2.3

Virksomheder, der opbevarer transportemballerede økologiske fødevarer en gros i forbindelse med transport/distribution, og som ikke ændrer ved partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter, er undtaget kravet om løbende registrering af ind- og udgående fødevarer (afsnit 6.3.11.3.2), kravet om løbende produktionsregistreringer (afsnit 6.3.11.5), kravet om opstilling af periodevise balanceopgørelser (afsnit 6.3.11.2) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Med hensyn til modtagekontrollen, jf. afsnit 6.3.2, er det ikke relevant, at virksomhederne kontrollerer dokumentationen for de modtagne varers økologiske status (jf. afsnit 6.3.9).

Virksomhederne skal dog registrere de nødvendige oplysninger for, at hvert parti kan identificeres, dvs. afhentning og leveringsdato, samt navn og adresse på leverandør og modtager, og hvis relevant f.eks. ordrenr. på transporten, palenummer e.l.

Kravene til transport er beskrevet i afsnit 6.3.8, se særligt afsnit 6.3.8.2. Endvidere gælder de helt generelle krav om, at regnskabet skal være ajourført og tilgængeligt (afsnit 6.3.11.1).

Eksempler på ovenstående virksomheder, kunne være virksomheder, der transporterer fødevarer fra en fødevarevirksomhed til en anden fødevarevirksomhed, f.eks. vognmænd, eller virksomheder, der distribuerer færdigpakkede fødevarer til detailbutikker.

6.3.16 Markedsføring en gros uden opbevaring eller håndtering

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 2.4

Virksomheder, der markedsfører økologiske fødevarer en gros, og som hverken opbevarer eller på anden måde fysisk håndterer fødevarerne på egen adresse, er undtaget kravet om løbende registrering af ind- og udgående fødevarer (afsnit 6.3.11.3.2), kravet om løbende produktionsregistreringer (afsnit 6.3.11.5), om opstilling af periodevise balanceopgørelser (afsnit 6.3.11.2) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Virksomhederne skal dog kunne dokumentere køb og salg af økologiske fødevarer. Dokumentation- en skal indeholde oplysning om fødevarernes art, leverings- og modtagelsesdato, mængde, modta- ger og køber (hvis forskellig fra modtager), leverandør og sælger (hvis forskellig fra leverandør) samt økologisk status.

Dokumentationen skal endvidere omfatte dokumentation for, at leverandør og sælger (hvis forskellig fra leverandør) er omfattet af økologikontrol, jf. afsnit 6.3.9.1.2.

Endvidere gælder de helt generelle krav om, at regnskabet skal være ajourført og tilgængeligt (af- snit 6.3.11.1).

Ovenstående virksomheder, kunne være virksomheder, der fra et salgskontor markedsfører økolo- giske fødevarer, og hvor varen eksempelvis leveres fra virksomhedens egen produktionsafdeling på en anden adresse, eller fra en virksomhed, der har produceret fødevarerne som lønarbejde.

Der kan endvidere eksempelvis være tale om agenter, der køber og sælger fødevarer, f.eks. kaffe- importører.

6.3.17 Virksomheder, der får udført lønarbejde (lønarbejdsgivere)

Virksomheder, der får udført lønarbejde, skal have dokumentation for, at lønarbejdsvirksomheden er omfattet af økologikontrol samt dokumentation for den mængde fødevarer, der modtages og leveres af lønarbejdsvirksomheden med oplysninger om art, mængde, modtagelses- og leveringsdato, leverandør og evt. sælger (hvis forskellig fra leverandør), modtager og evt. køber (hvis forskellig fra modtager) og økologisk status.

6.3.18 Hvad skal med i økologirapporten om regnskab?

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 7

Virksomheden skal beskrive, hvorledes den vil føre og opbevare regnskabet inklusiv tilhørende do- kumenter, således at dette til enhver tid er ajourført samt gennemskueligt og tilgængeligt for myn- dighederne.

Virksomheden skal ved konkrete eksempler vise, hvordan regnskabet, herunder de tilgrundliggende registreringer, balanceopgørelser, balancevurderinger m.v. vil blive ført.

"Økologiregnskabet", særligt de løbende registreringer og den tilhørende dokumentation, skal i videst muligt omfang være en integreret del af virksomhedens øvrige regnskab.

6.3.19 Generel erklæring – bl.a. om opfølgning ved "mistanke" om overtrædelser

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 63, stk. 2, 82, stk. 1, 91, stk. 1, og 92, stk. 1
- Økologibekendtgørelsen: § 7, stk. 4

Virksomheden skal foruden ovennævnte procedurer udfærdige en erklæring, jf. økologi-gennemførelsesforordningens artikel 63, stk. 2. Denne erklæring, der bl.a. er en erklæring om at ville informere aftagerne af økologiske fødevarer i tilfælde af overtrædelser/uregelmæssigheder, skal ligeledes indgå i økologirapporten – og erklæringen kan med fordel fremsendes sammen med anmeldelsen, jf. afsnit 6.2. Et eksempel på udformningen af en sådan erklæring er gengivet i bilag 2.

Foruden de forpligtelser, der følger af ovennævnte erklæring, skal virksomheden være opmærksom på, at økologi-gennemførelsesforordningens artikel 91, stk. 1, foreskriver de forholdsregler, som virksomheden skal træffe, hvis den får *mistanke* om, at et produkt, tilberedt eller modtaget, ikke overholder økologiforordningen. Bl.a. skal virksomheden

- udskille og identificere det berørte parti,
- sørge for, at det ikke anvendes eller bringes i handelen som økologisk, så længe tvivlen ikke er tilbagevist, og
- underrette egen fødevarekontrolenhed.

Der skal selvsagt være visse objektive forhold der kan underbygge denne mistanke, og løse rygter eller lignende forventes ikke automatisk at udgøre en anledning til mistanke. Et eksempel på en situation, der bør give anledning til mistanke hos virksomheden, er, når der opstår kendskab til analyseresultater, der viser, at en af de forhandlede/håndterede økologiske fødevarer/råvarer indeholder en restkoncentration af et stof, der ikke er tilladt anvendt i henhold til økologilovgivningen. Der kan eksempelvis være tale om en restkoncentration af et ikke tilladt pesticid. Fundet skal naturligvis herudover altid håndteres i overensstemmelse med den gældende fødevarelovgivning herom.

Er der tale om, at virksomheden bliver bekendt med endnu ikke verificerede fund af ikke tilladte stoffer i økologiske varer, forventes det, at virksomheden i det mindste kontrollerer dokumentationen for de pågældende varer samt de anvendte procedurer for adskillelse, rengøring samt sikring mod forurening af varerne (jf. afsnittene 6.3.2-6.3.5 og 6.3.7- 6.3.9), samt at virksomheden dokumenterer, at procedurerne er fulgt. Herudover er det op til virksomheden at foretage en vurdering af situationen. Ved mistanke om en overtrædelse, skal der ageres i overensstemmelse med ovennævnte artikel 91, stk. 1.

Er der tale om verificerede fund af ikke tilladte stoffer, vil virksomheden som udgangspunkt skulle betragte dette som anledning til mistanke, med mindre det konkret vurderes, at der ikke er grundlag for dette.

6.4 Revision af økologirapporten

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 7, stk. 7, og § 9
- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 64

Ved ændringer af de anmeldte aktiviteter vil økologirapporten skulle revideres. Derfor skal ændringer anmeldes til Fødevarestyrelsen, jf. afsnit 6.5.

Virksomheden skal i øvrigt løbende sikre sig, at økologirapportens beskrivelser og procedurer er i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lovgivning. Er det relevant at foretage ændringer i økologirapporten på baggrund af ændret lovgivning, skal virksomheden ligeledes anmelde sådanne ændringer til Fødevarestyrelsen, jf. afsnit 6.5.

Fødevarestyrelsen kan endvidere til enhver tid anmode virksomheden om at revidere beskrivelser og procedurer, hvis disse i forbindelse med kontrollen har vist sig ikke at udgøre et tilstrækkeligt grundlag for kontrollen.

6.5 Ændringer eller ophør af anmeldte aktiviteter

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 64
- Økologibekendtgørelsen: § 9

Virksomheder, der allerede er omfattet af økologikontrol, men som ønsker at påbegynde nye anmeldelsespligtige aktiviteter, eller som ønsker at ændre ved de procedurer og forhold, der er omhandlet i økologirapporten, skal underrette fødevarekontrolenheden om dette mindst 4 uger forinden.

Samtidig skal virksomheden fremsende reviderede beskrivelser og procedurer, jf. afsnit 6.2.

Disse ændringer skal³² indmeldes på Fødevarestyrelsens hjemmeside, fvst.dk - på samme sted, som der kan foretages anmeldelser, jf. afsnit 6.2. Dvs. find den digitale blanket til autorisation eller registrering af fødevareraktivitet under *Selvbetjening / Start og ophør af fødevareraktivitet* (eller Fødevarestyrelsens kontaktformular, fvst.dk/Kontakt, hvis der er tale om *økologisk foder med animalsk indhold beregnet til selskabsdyr*).

Anmeldelsen vil blive videresendt til den relevante af Fødevarestyrelsens kontrolenheder.

---

³² Bemærk, at visse virksomheder er fritaget for digital anmeldelse. Se de nærmere betingelser i økologibekendtgørelsens § 11.

De ændrede aktiviteter kan først påbegyndes, når den pågældende kontrolenhed har godkendt de reviderede beskrivelser og procedurer samt udstedt en ændring af økologirapporten.

Virksomheden kan kun forvente at kunne påbegynde de pågældende ændrede aktiviteter efter 4 uger fra fremsendelsen – og kun såfremt fødevarekontrolenheden vurderer, at de først fremsendte beskrivelser og procedurer er tilstrækkelige. Er der behov for, at virksomheden uddyber eller ændrer procedurerne, vil der kunne gå mere end 4 uger.

Hvis de anmeldte aktiviteter ikke udføres i løbet af et år, kan der opstå tvivl om, hvorvidt de vilkår, der er fastsat i økologirapporten, stadig er aktuelle og tilstrækkelige. Økologirapporten kan derfor blive tilbagekaldt af fødevarekontrolenheden. Sker dette, skal virksomheden anmelden de pågældende aktiviteter på ny, jf. afsnit 6.2, hvis de ønskes genoptaget.

Virksomheden skal straks meddele fødevarekontrolenheden om ophør af de anmeldte økologiaktiviteter. Ved meddelelse om ophør bortfalder økologirapporten. Er der kun tale om ophør af visse af de anmeldte aktiviteter, bortfalder de dele af økologirapporten, der vedrører de ophørte aktiviteter. Såfremt en virksomhed overgår til en ny ejer, vil aktiviteterne som udgangspunkt skulle genanmeldes af den nye ejer. Det vil afhænge af de nærmere omstændigheder, hvorvidt procedurer, beskrivelser m.v. i den tidligere økologirapport vil kunne genanvendes.

Såfremt den nye ejer ønsker at fortsætte alle aktiviteter uændret, kan økologirapporten videreføres, hvis beskrivelser og procedurer i økologirapporten vurderes at være opdaterede og dækkende. Dog skal der i givet fald i forbindelse med den digitale anmeldelse af ejerskiftet på fvst.dk indsendes en ny underskrevet ”generel erklæring”, jf. afsnit 6.3.19 og bilag 2. Virksomheden vil herefter modtage en bekræftelse på videreførelsen fra Fødevarestyrelsen. Når en økologirapport videreføres, skal alle vilkår fastlagt i økologirapporten følges. Ved Fødevarestyrelsens næste kontrolbesøg vil dette blive kontrolleret.

6.6 Kontrolkrav til detailvirksomheder, der ikke skal anmeldes i henhold til økologireglerne

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 4, stk. 2 og § 25
- Økologiforordningen: Artikel 23, stk. 2
- Mærkningsforordningen: Artikel 7

Detailvirksomheder, som ikke skal anmeldes i henhold til økologireglerne, dvs. detailbutikker, som ikke selv (eller ved lønarbejde) tilbereder eller importerer økologiske fødevarer, jf. afsnit 6.2., er ikke omfattet af bestemmelserne om økologikontrol, som beskrevet i afsnit 6.1-6.5.

Fødevarestyrelsens kontrol med detailforhandling af økologiske fødevarer i disse virksomheder sker derfor først og fremmest i forbindelse med kontrollen, som udføres i henhold til den generelle fødevarelovgivning.

Detailvirksomheder skal i henhold til økologibekendtgørelsen kunne fremvise dokumentation om køb af økologiske fødevarer. Denne dokumentation er vigtig for at sikre, at de forhandlede fødevarer rent faktisk er økologiske. Herudover anvender myndighederne dokumentationen til en stikprøvevis krydskontrol af, at leverandørerne har bogført salget korrekt, jf. afsnit 6.1.2.

For alle detailvirksomheder, der forhandler økologiske fødevarer, vil det være relevant at sikre sig dokumentation fra leverandørerne, som matcher kravene i afsnit 6.3.9.1.1 (dokumentation vedrørende partiet), og evt. også kravene i afsnit 6.3.9.1.2 (dokumentation vedrørende leverandøren).

Detailvirksomheder skal foruden dokumentationen sikre sig, at skiltning er korrekt og ikke vildledende. Bl.a. skal Ø'et gengives og anvendes korrekt (jf. afsnit 3.8.1). Herudover må skiltningen ikke være vildledende over for forbrugerne.

Ifølge økologiforordningen må der ikke *i forbindelse med mærkning eller reklame anvendes betegnelser eller praksis, der kan vildlede forbrugeren ved at antyde, at et produkt eller dets ingredienser opfylder kravene i økologiforordningen*. Herudover gælder fødevarelovgivningens almindelige bestemmelser om, at markedsføring ikke må være vildledende. Se desuden afsnit 3.11.

Hvis der eksempelvis er løssalg skal dette foregå på en måde, der sikrer, at der ikke sker vildledning af forbrugeren. Dvs. det skal bl.a. sikres, at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer. Sammenblanding kan f.eks. undgås ved, at samme art fødevarer ikke samtidigt sælges uemballeret på både økologisk og ikke-økologisk form, eller at de økologiske fødevarer modtages med en individuel økologimærkning. Såfremt uemballerede økologiske fødevarers udseende tydeligt afviger fra de øvrige uemballerede fødevarer, og der ved skiltning indgår et navn, en beskrivende betegnelse eller evt. et billede, der gør det muligt for kunden at bestemme den økologiske fødevarer, kan dette også være en måde at sikre mod sammenblanding. Herudover vil det ofte også være muligt gennem indretning og/eller salgsmåde at sikre mod sammenblanding.

Ved forhandling af vin fremstillet af økologisk dyrkede druer (se afsnit 3.2.4) skal man være opmærksom på, at skiltningen ikke er vildledende. En skiltning med "vin af økologiske druer" vil være det sikre valg. Dog vil en generel skiltning med betegnelsen "økologi" på f.eks. hængeskilte i områder eller afdelinger med økologiske varer / vin af økologiske druer eller en gennemgående og ensartet mærkning med "økologi" på hyldeforkanter ud for alle økologiske varer / vin af økologiske druer, typisk kunne foretages på en ikke vildledende måde. Det vil være en forudsætning, at mærkningen udformes, så den af forbrugerne opfattes som en hjælp til at finde frem til placeringen af de økologiske varer / vin af økologiske druer. Fremstår økologi-skiltningen på en måde, som af forbrugeren vil kunne opfattes som en henvisning til, at der konkret er tale om en "økologisk vin" frem for en "vin af økologiske druer", vil dette være vildledende. Dette kunne f.eks. være tilfældet, hvis der er tale om en skiltning, som pga. (anderledes) placering, udformning e.l. vil kunne opfattes som en særlig information rettet mod den pågældende vin.

7. Overgangsbestemmelser

Lovgivning

- Økologi-gennemførelsesforordningen: Artikel 95, stk. 7-10

Ifølge økologi-gennemførelsesforordningen gælder følgende overgangsbestemmelser:

- Indtil den 1. juli 2010 kunne der fortsat mærkes med kontrolorganets eller -myndighedens navn i stedet for det tildelte kodenummer, såfremt denne mærkning sker i overensstemmelse med den tidligere økologiforordning nr. 2092/91.
- Indtil 1. januar 2012 kan emballager, der er i overensstemmelse med den tidligere økologiforordning, fortsat anvendes, forudsat at dette ikke giver anledning til vildledning, og at produktet i øvrigt opfylder kravene i den gældende økologiforordning. Som et eksempel kan nævnes emballager, hvorpå en landbrugsingrediens i overensstemmelse med den gamle forordning fremstår som konventionel i ingredienslisten, men som reelt er anvendt på økologisk form, som konsekvens af krav herom i den gældende forordning.
- Emballage med mærkning, som er i overensstemmelse med reglerne, der gjaldt før 1. juli 2010, dvs. fx med eller uden det ”gamle EU-logo”, uden oprindelsesmærkning og med ”gammelt” kodenummer, vil kunne genoptrykkes og anvendes på fødevarer, der bringes på markedet indtil 1. juli 2012, jf. afsnit 3.10.3.

8. Denne vejledning revideres løbende

Denne vejledning erstatter den tidligere vejledning fra januar 2015.

For at sikre en smidig opdatering af vejledningen vil justeringer, som følge af ændrede regler, præcisering af fortolkninger m.v., som udgangspunkt blive indarbejdet i vejledningen uden forudgående høring.

Bemærkninger til vejledningen modtages løbende, og vil blive taget i betragtning ved en efterfølgende revision af vejledningen.

Vejledningen kan ses på Fødevarestyrelsens hjemmeside (fvst.dk). Datoen for seneste revision, samt det pågældende reviderede afsnit, vil til enhver tid fremgå af vejledningen.

Bilag 1 (ANNULLERET)

Bilag 2

Jf. Vejledning om økologiske fødevarer, afsnit 6.3.19

Generel erklæring, jf. Kommissionens forordning nr. 889/2008³³, artikel 63, stk. 2

Undertegnede erhvervsdrivende erklærer

1. at ville udføre aktiviteter omfattet af Økologiforordningens³⁴ kontrolkrav i overensstemmelse med reglerne for økologisk produktion samt i overensstemmelse med øvrige procedurer, vilkår og beskrivelser, der fastlægges i den til enhver tid gældende Økologirapport³⁵,
2. i tilfælde af overtrædelser eller uregelmæssigheder at acceptere, at foranstaltningerne i reglerne for økologisk produktion anvendes,
3. at forpligte sig til at informere køberne af produkter berørt af overtrædelser / uregelmæssigheder, jf. pkt. 2, skriftligt for at sikre, at angivelser, der henviser til den økologiske produktionsmetode, fjernes fra produktet,
4. i tilfælde af, at den erhvervsdrivende og/eller dennes underleverandører kontrolleres af forskellige myndigheder eller organer, at acceptere, at der udveksles oplysninger mellem disse myndigheder eller organer,
5. i tilfælde af, at den erhvervsdrivende importerer økologiske fødevarer fra tredjelande, at sørge for, at alle anlæg, som importøren vil anvende til opbevaring af produkterne, økologikontrolleres af Fødevestyrelsen eller, hvis disse anlæg ligger i en anden medlemsstat, af et kontrolorgan eller en kontrolmyndighed, der er godkendt til at føre økologikontrol i denne medlemsstat,
6. at den erhvervsdrivende ved skift af kontrolmyndighed eller kontrolorgan accepterer, at vedkommendes kontrolsag videregives til den efterfølgende kontrolmyndighed eller det efterfølgende kontrolorgan,

---

³³ Kommissionens forordning (EF) Nr. 889/2008 af 5. september 2008 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 834 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter, for så vidt angår økologisk produktion, mærkning og kontrol.

³⁴ Rådets forordning (EF) Nr. 834/2007 af 28. juni 2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 2092/91, jf. Kommissionens forordning (EF) Nr. 889/2008 af 5. september 2008.

³⁵ Ved Økologirapport forstås den erhvervsdrivendes økologirapport udstedt i henhold til den til enhver tid gældende bekendtgørelse om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v.

I forbindelse med ejerskifte, hvor den tidligere ejers økologiaktiviteter ønskes fortsat uændret, forstås endvidere økologirapporten, som umiddelbart inden ejerskiftet gjaldt for virksomheden samt enhver efterfølgende ændring af denne.

7. straks at ville informere Fødevarestyrelsen (eller den relevante kompetente myndighed eller kontrolmyndighed eller det relevante kontrolorgan, hvis den erhvervsdrivende har aktiviteter uden for Danmark) i tilfælde, hvor den erhvervsdrivende trækker sig ud af kontrolordningen,
8. at acceptere, at kontrolsagen opbevares i en periode på mindst fem år i tilfælde, hvor den erhvervsdrivende trækker sig ud af kontrolordningen
9. at informere Fødevarestyrelsen (eller den/de relevante kontrolmyndighed(er) eller det/de relevante kontrolorgan(er), hvis den erhvervsdrivende har økologiaktiviteter uden for Danmark) om enhver form for uregelmæssighed eller overtrædelse, der har betydning for den økologiske status for vedkommendes produkter eller for økologiske produkter, der er modtaget fra andre erhvervsdrivende eller underleverandører.

Virksomhedens navn og adresse:

Dato, navn og underskrift: